

Riksdagens protokoll

2010/11:19

Tisdagen den 23 november

Kl. 13.00 – 15.55

18.00 – 19.26

Protokoll
2010/11:19

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 17 november.

2 § Ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Anders Hansson* (M) ansökt om ledighet under tiden den 10 januari 2011–4 mars 2011.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Linda Andersson* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för Anders Hansson.

3 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträde

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 5 november inkommit.

4 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit:
prot. 2010/11:2 från fredagen den 19 oktober från trafikutskottet,
prot. 2010/11:3 från tisdagen den 2 november från trafikutskottet och
prot. 2010/11:6 från tisdagen den 16 november från trafikutskottet.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:44

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:44 Sveriges agerande för energieffektivisering i EU

av Kent Persson (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 30 november 2010.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 19 november 2010

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (C)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2010/11:71

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:71 Turkiet och det politiska Köpenhamnskriteriet

av Jacob Johnson (V)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 22 december 2010.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 19 november 2010

Utrikesdepartementet

Carl Bildt

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2010/11:45 om hanteringen av datalagringsdirektivet

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig dels om det är mitt ställningstagande att det är rimligt och proportionerligt att tvinga operatörer att bygga upp databaser över alla svenskars trafikuppgifter, dels om jag avser att vänta med implementeringen av datalagringsdirektivet i ljuset av processen i EU-domstolen och EU-kommissionens översyn.

Regeringen beslutade den 11 november 2010 att inhämta Lagrådets yttrande över ett förslag om genomförande av datalagringsdirektivet. Förslaget innebär att leverantörer av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät ska lagra vissa trafik-, lokaliserings- och abonnemangsuppgifter. Förslaget syftar till att säkerställa att uppgifterna finns tillgängliga för avslöjande, utredning och åtal av brott. De uppgifter som lagras med stöd av direktivet ska få lämnas ut endast till brottsbekämpande myndigheter.

Arbetet med förslaget har inneburit svåra avvägningar och tagit lång tid. Uppgifterna utgör ett nödvändigt och effektivt redskap för brottsbekämpningen. Samtidigt har det varit viktigt att skapa ett godtagbart skydd för den personliga integriteten. En av de viktigaste frågorna när det gäller integritetsskyddet är hur länge uppgifter lagras. Direktivet ger medlemsstaterna en möjlighet att välja en lagringstid som är minst sex månader och högst två år. Trafikuppgiftsutredningen föreslog en lagringstid om ett år. Men regeringen föreslår, med hänsyn till integritetsskyddet, att lagringstiden ska vara den kortast möjliga, det vill säga sex månader. Regeringen har av integritetsskäl också föreslagit att mer av regleringen bör ske i lag än vad utredningen föreslog. Därigenom ökar riksdagens kontroll. Vidare föreslås ett högre säkerhetskrav avseende de uppgifter som ska lagras enligt direktivet än vad som gäller för de uppgifter som leverantörerna får spara i dag. Det ska också noteras att regeringen inom kort avser att i en lagrådsremiss föreslå förändringar när det gäller under vilka förutsättningar polis och åklagare kan få tillgång till dessa uppgifter.

Sverige har dömts av EU-domstolen för att inte ha genomfört direktivet i tid. Nu väntar en ny stämning mot Sverige. Resultatet kan bli höga böter och vite som löper till dess lagstiftning finns på plats. Vi måste därför agera.

Det bör i detta sammanhang noteras att varken den tyska eller den rumänska författningsdomstolen har underkänt själva direktivet, utan det är deras nationella lagstiftning för att genomföra direktivet som har underkänts. Inte heller finns det någon pågående prövning av direktivet i EU-domstolen på Irlands begäran.

Det bör slutligen poängteras att förslaget inte innebär att det införs en generell övervakning av medborgarna. Att ett lagringskrav avseende vissa uppgifter införs innebär inte att polis och åklagare får fri tillgång till lagrade uppgifter. Det är bara en bråkdel av de uppgifter som lagras som kan och kommer att begäras ut av de brottsbekämpande myndigheterna. Resten av de uppgifter som lagras med stöd av direktivet kommer att raderas efter sex månader utan att någon har sett dem.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tackar justitieminister Beatrice Ask för svaret på min interpellation om datalagringsdirektivet. Strax efter det att jag hade skickat i väg min interpellation kom justitieministern med en lagrådsremiss som nu har behandlats av Lagrådet.

Ett datalagringsdirektiv innebär stora inskränkningar av den personliga integriteten. Man skulle kunna säga att datalagring är den selektiva spaningens tydliga motsats. I stället för att man fokuserar arbetet på särskilda brottslingar – dem som är misstänkta för grov brottslighet – ska man nu trassla in hela svenska folket i ett övervakningssystem där all vår telekommunikation och datorkommunikation ska lagras i ett halvår.

Jag ser tyvärr datalagringsdirektivet som en naturlig fortsättning på det övervakningssamhälle som regeringen håller på att bygga upp, med FRA, Ipred och nu datalagringsdirektivet. När tekniken finns att övervaka människor förstår jag att det kan vara frestande för politiker att också göra det. Men bara för att en teknik finns måste den inte användas.

Vi i Vänsterpartiet delar emellertid justitieministerns ambition att grova brottslingar ska jagas. De ska lagföras och sättas fast – helt klart. Men det finns andra medel för att komma åt grova brottslingar.

Man ska också komma ihåg priset för datalagringsdirektivet. Det innebär att hela svenska folket kommer att känna stor osäkerhet i fortsättningen när de ringer och när de är ute på nätet. Det är faktiskt någonting som justitieministern själv slår fast i lagrådsremissen. På s. 18 skriver man: ”Lagringen skulle kunna leda till att enskilda i viss utsträckning avstår från att använda elektroniska kommunikationsmedel i syfte att undvika att uppgifter registreras.”

Jag tror att det är precis denna konsekvens vi kan få: Människor känner sig övervakade. Man tycker att det känns obehagligt att stora databaser och register över vår elektroniska trafik byggs upp. Det finns en opinionsundersökning från Tyskland, där man har infört datalagringsdirektivet – det är i och för sig nu upphävt av författningsdomstolen. I undersökningen konstateras att mer än hälften av dem man tillfrågade kände sig övervakade sedan datalagringsdirektivet hade införts. En betydande andel hade även ändrat på sitt sätt att kommunicera på Internet och när de ringer i telefon.

Jag undrar varför det är så bråttom just nu med datalagringsdirektivet. Justitieministern hade ju en hel mandatperiod på sig under förra mandatperioden. Då infördes det inte. Nu, strax efter valet, har däremot den borgerliga regeringen fått bråttom att införa datalagringsdirektivet. Jag anser att detta kan vara ett brott mot Europakonventionens artikel 8, där just kommunikationshemligheten stadgas. Vi ser också att det finns en lång rad remissinstanser som är kritiska mot införandet av datalagringsdirektivet.

Varför inte i stället ta strid för integriteten och de mänskliga rättigheterna och låta bli att införa datalagringsdirektivet?

Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Först tycker jag att det är viktigt att säga att regeringen inte tycker att man ska trassla in hela svenska folket i ett övervaknings-samhälle. Det är ändå viktigt att ha klart för sig att den typ av uppgifter vi talar om i allmänhet finns lagrade redan i dag. Uppgifterna används och är väldigt betydelsefulla i många brottsutredningar.

Bakgrunden till direktivet är en oro eller ett bekymmer som man såg bland annat från den förra socialdemokratiska regeringen i Sverige. Man såg att operatörer möjligen skulle välja andra sätt för fakturering och annat, och då skulle denna typ av information inte längre lagras. Det drevs fram ett direktiv som innebär krav på viss lagring i samtliga länder.

Det man lägger fram är ett förslag om att operatörerna ska vara skyldiga att lagra vissa uppgifter, och sedan finns det ramar för hur länge de ska lagras. Jag berättade att vi återkommer med vilka regler som ska gälla för att få ut uppgifterna, och de ska bara användas för brottsbekämpningsändamål.

Det vi har ägnat mycket tid åt och som vi har fått mycket kritik för att det har tagit för lång tid är hur man gör för att säkerställa rättssäkerhet och de aspekter på integritet jag tycker är oerhört betydelsefulla. Där har vi arbetat med att göra lag av delar av det hela, i stället för andra typer av

regler. Vi har också begränsat lagringstiden, det vill säga den samman- tagna risken för att någonting skulle komma utanför.

Det innebär enligt det förslag vi har haft i Lagrådet att Post- och tele- styrelsen får i uppgift att bevaka att operatörerna använder sig av en organisation som säkerställer denna typ av uppgifter. Denna regering har även sett till att bland annat få Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten på plats. Det var oerhört betydelsefullt att åstadkomma detta under förra mandatperioden, och vi jobbar alltså med det.

Varför är det då så bråttom? Jo, det är bråttom framför allt av ett skäl, och det är att vi naturligtvis har ett intresse av att säkerställa att brotts- bekämpande myndigheter får uppgifterna. Det är dock också så att vi är dömda. Sverige är medlem i EU, och vi är dömda därför att vi har tagit god tid på oss att vända och vrida på detta och lägga det tillsammans med det arbete som polismetodutredning och annat innebär för att på bästa sätt säkra integritet och rättssäkerhet.

Vi riskerar nu att bli tilldömda vite och böter. Det tickar inte bara ut i form av en engångssumma, utan det tickar varje dag till dess det finns en lagstiftning på plats. Det gör att vi känner oss tvingade att försöka få ett beslut inom rimlig tid.

Varför ska det då ske just nu? Ja, vi är i princip färdiga också med de förslag som behövs för att fastställa regler för på vilka grunder polis och åklagare ska kunna hämta ut uppgifter. Jag har tyckt att det är viktigt att göra två saker samtidigt. Tyvärr blev det inte *exakt* samtidigt, men vi känner oss lite pressade av tiden.

Vi har jobbat med detta, och då är det lämpligt att det nu läggs fram. Jag har inte dåligt samvete för att det har tagit för lång tid, och jag har inte heller dåligt samvete för att vi lägger fram det just nu i början av perioden. Vi har försökt lösa uppgiften att värna både brottsbekämpning- en och integritetsaspekten. Det är en svår balans som nästan alltid finns i brottsbekämpning, och jag tycker att vi har lyckats rätt väl. Det tyckte också Lagrådet.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag hävdar att datalagringsdirektivet som det ser ut nu och i den form justitieministern har lagt fram det inte på långa vägar kommer att räcka ifall man vill jaga grova brottslingar. Detta är snarare ett sätt att trassla in svenska folket i ett övervakningssamhälle.

Hur ser till exempel justitieministern på det faktum att grova brotts- lingar i dag använder sig av kryptering då de mejlar, ringer eller sms:ar varandra? Självklart har de inte helt vanliga telefoner med vanliga abon- nemang. Det är vanliga telefoner och de vanliga, fasta abonnemangen som kommer att fastna i datalagringsdirektivet.

Även med kontantkort finns problem. De samtal som rings med kon- tantkort kommer enligt detta förslag inte att lagras, inte heller använd- ning som sker via öppna nätverk. Vi vet att det är så man nu kommunicer- rar på allt fler ställen. Vem har ansvaret för de öppna nätverken om nå- gon chattar med en terrorist eller vad det nu kan vara? Vi kanske vet att personen har använt ett visst öppet nätverk, men det gjorde också 2 500 andra personer samma dag.

Detta innebär att direktivet kommer att bli verkningslöst om man inte går längre med det. Man måste till exempel förbjuda kryptering, och man

kanske måste förbjuda kontantkort. Ska man förbjuda öppna nätverk? Nej, jag tror inte att vår justitieminister vill göra någon av dessa saker. Då borde man faktiskt fråga sig om detta är rätt instrument för att komma till rätta med den grova brottsligheten. Jag tycker inte att det är det.

Jag tycker också att det är viktigt att komma ihåg att denna regering går längre än EU kräver. Till exempel ska man i justitieministerns förslag lagra också de telefonsamtal som är felringda. Det får mig att tänka på en film som kom 2007. Den heter *Rendition* på engelska och *Utlämnad* på svenska. Den bygger på en verklig händelse. En marockan, ursprungligen född i Syrien, vid namn Maher Arar var på semester i Afrika. Han blev uppringd, uppenbarligen av en terrorist. Samtalet bröts efter bara några sekunder. När han mellanlandade på JFK-flygplatsen i USA blev han tagen av CIA. Han blev sedan förd till Syrien och torterad i nästan ett år.

Detta är ett helt verkligt fall, och det bygger på att han blev uppringd av en terrorist och att samtalet lagrades. Sedan blev han anklagad för terrorism. Jag menar att denna lagstiftning ökar risken för att sådana felaktigheter kan begås. När man bygger upp register och stora databaser kan informationen hamna i orätta händer, och framför allt skapar det osäkerhet hos människor.

Jag hävdar att regeringen skulle kunna hänvisa till Europakonventionens artikel 8 där vår kommunikationshemlighet slås fast. Man skulle också kunna hänvisa till det faktum att EU-kommissionen just nu håller på att se över datalagringsdirektivet och troligen kommer att komma med en ny version i slutet av nästa år. Man skulle kunna hänvisa till det osäkra rättsläget med anledning av de domslut i både Rumänien och Tyskland som gör att dessa länder i dagsläget inte har datalagringsdirektiv.

Hade vi haft en regering som tog strid för integriteten och de mänskliga rättigheterna hade den gjort det, men uppenbarligen vill den inte göra det.

Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Även jag vill tacka justitieministern för hennes svar på frågorna. Det är en viktig rättsprincip att den som är misstänkt för brott ska kunna övervakas och efterföljas medan den som inte är det inte ska övervakas. Mellan dessa två grupper ska det gå en tydlig linje. Problemet med denna typ av massregistrering är att linjen upphävs. Det är som jag ser det en principiell fråga.

Som Jens Holm har konstaterat stadgar Europakonventionens artikel 8 rätten till en egen, privat kommunikation. Jag skulle vilja fråga ministern om hon ser någon motsatsställning mellan Europakonventionens artikel 8 och denna lagstiftning eller om hon ser dem som helt och hållet förenliga och vad hon i så fall grundar det på.

Precis som Jens Holm också påpekade pågår i dag ett arbete i EU-kommissionen med att göra om direktivet. Detta är ingen slump; direktivet har mött motstånd i en hel rad av EU:s medlemsländer, som har varit tveksamma till att genomföra det. Det har också mött en omfattande kritik.

Mina frågor till ministern är: När nu arbetet för att göra om direktivet pågår, vad kommer Sveriges synpunkter på EU:s datalagringsdirektiv att vara? Vilken ståndpunkt har den svenska regeringen? På vilket sätt bör

direktivet förändras i framtiden, inte minst för att garantera den personliga integriteten?

Min sista fråga gäller motiven för att införa den här lagstiftningen. Ministern har i första hand hänvisat till att det är gällande EU-rätt och att vi enligt ett domslut i unionens domstol är skyldiga att införa det här. Hade regeringen infört den här lagen om den inte hade kommit på EU-nivå?

Prot. 2010/11:19
23 november

Svar på
interpellationer

Anf. 6 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Även jag ska tacka för svaret från justitieministern. Jag vill också tacka ministern för det framgångsrika arbetet under det svenska ordförandeskapet, inte minst när det gäller Stockholmsprogrammet och arbetet för att skapa mer balans mellan repressiva åtgärder när det gäller exempelvis terroristbekämpning och integritet och även det framgångsrika arbetet i fråga om straffprocessuella rättigheter. Sverige är känt för att jobba i den riktningen, och jag är övertygad om att regeringen kommer att göra det.

För mig blir den här debatten lite konstig. Det är precis som om beslutet om datalagringsdirektivet inte var fattat och inte heller hade fått stöd av en majoritet i Sveriges riksdag vid den tidigare behandlingen. Så är inte fallet. Det fanns ett antal partier under den tidigare justitieminister som nu befinner sig i USA som hade bråttom. Frågan kanske hade varit mer befogad att ställa till just honom än till nuvarande justitieministern om varför det var så bråttom.

Det beslutet drevs igenom av en majoritet i Sveriges riksdag. Låt mig säga att den som vill titta i protokollet kan konstatera att mitt och justitieministerns parti inte var bland dem som stödde förslaget då. Nu är dock beslutet fattat.

Ett faktum som man inte kan låtsas bort är att Sverige har blivit fällt i EU-domstolen för att vi inte har infört och tillämpat reglerna, just därför att vi har varit noga.

Nu befinner vi oss i en situation där Sverige för första gången kan bli tvunget att betala vite. Det är stora pengar; exakt hur mycket kan vi inte veta. Men enligt någon form av kvalificerad gissning kan det röra sig om nästan 30 miljoner kronor i ett första skede. Sedan kommer pengarna att ticka dag för dag, någonstans mellan 50 och 60 miljoner kronor per år.

Jag tycker att vi ska fortsätta den här debatten, och vi ska föra debatten ute i Europa. Det är viktigt att vi har en bra balans mellan repressiva åtgärder och integritet; det är nödvändigt. Men frågan är om de som nu hojtar, därför att man vill backa bandet och hoppas att beslutet inte redan var fattat, har tänkt att i sina kommande budgetmotioner lägga undan de 50–60 miljoner kronor per år som det behövs för att betala det vite som kommer att krävas om vi inte lyder EU-domstolens beslut.

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Först och främst är beskrivningen av att kriminella skaffar sig kryptering och hittar olika kryphål alldeles riktig. De flesta kriminella som vi försöker komma åt är otroligt kreativa.

Vår ambition i arbetet med den här lagrådsremissen har varit att försöka åstadkomma en teknikneutral lagstiftning som står sig över tiden. Men föränderligheter har vi hela tiden, och det kan alltid innebära svå-

righeter. Likväl är det så att huvuddelen av de kriminella använder sig av de vanliga kommunikationsmedlen, och i den meningen vet vi att möjligheten att använda den här typen av uppgifter är synnerligen viktig i många komplicerade ärenden. Så är det naturligtvis.

Jag delar den bedömning som Jens Holm gör att om man har stora register ökar risken. Det är klart att den gör. Det är just därför som vi har vinnlagt oss om säkerheten men också om att uppgifter inte ska lagras över lång tid.

Sedan har vi frågan om Europakonventionen, som Jonas Sjöstedt tar upp. Den är viktig, och den konventionen gäller i Sverige. Det är precis därför Lagrådet har prövat förenligheten i förslaget med de bestämmelser vi har att förhålla oss till. Där har vi fått ett svar.

Vad gäller Rumänien och Tyskland har författningsdomstolar där ogiltigförklarat de nationella lagstiftningarna med anledning av direktivet, inte direktivet som sådant. Att någon har interna nationella problem är inget argument för Sverige i förhållande till direktivet.

Så kommer den intressanta frågan: Om EU inte hade bestämt sig för att ha ett sådant här lagringsdirektiv, skulle Sverige ha gjort det? Det är en hypotetisk fråga, men det är ingen hemlighet att jag under resans gång har varit oerhört kritisk till den här typen av registrering och kontroll. Jag tycker att man ska vara klar över att det här är oerhört viktiga uppgifter i brottsutredningar. Med tanke på den allt allvarligare och organiserade brottsligheten i dag och nog så komplicerade ärenden skulle jag inte vara tvärsäker på att vi förr eller senare inte hade varit tvingade att ta initiativ till att möjliggöra att vi kommer åt den typen av kriminalitet. Om inte annat tror jag att medborgarna skulle kräva det. Märkligt vore annars om det nu finns uppgifter, vilket det gör redan i dag, som man kan använda i brottsutredningar. Vår uppgift har varit lite grann att se till att vi får bra regler för vad som lagras och också när och hur uppgifterna får användas. Där är vi väldigt tydliga. Det är ett sätt att säkerställa rättssäkerheten och integriteten.

Det är lätt att måla upp en bild av att detta skulle innebära att alla var bevakade. Så är det inte, utan det handlar om vissa kontaktuppgifter och abonnemangsuppgifter som lagras under en relativt kort tid och som ingen kan komma åt med mindre än att det finns en misstanke om allvarlig brottslighet. Risken att folk ska gå omkring och känna sig nervösa och övervakade är lite överdriven. Jag tror att det är farligt att bygga verksamheten på konstigheter.

Att det sedan finns människor som på grund av bevisning, bra eller dålig sådan, ibland har råkat illa ut i rättslig prövning är sant. Men det säger mer om hur viktigt det är att rättsprövning, förhandlingar, utredningar och annat är seriösa och gör att ingen fälls på oklara grunder. Om det har skett ett misstag i USA eller inte kan inte vara ett argument i den här debatten.

Anf. 8 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tycker visst att om enskilda drabbas av lagar som politikerna stiftat finns det verkligen skäl till att tänka både en och två gånger och fråga ifall lagstiftningen var så bra.

Med det här lagförslaget går den borgerliga regeringen längre än vad EU kräver. Nu ska fler samtal lagras än vad som EU kräver att vi gör. Det tycker jag är mycket märkligt.

Jag frågar mig: Vad är förlängningen av datalagringsdirektivet? Ja, det började med FRA. Vi får Ipred, och nu får vi också datalagringsdirektivet. Vad ska justitieministern göra när hon upptäcker att det inte går att få fast de grova brottslingarna därför att de håller på med kryptering och att de har kontantkort? Det finns öppna nätverk som kan ha tusentals användare på en och samma dag. Vad ska man då göra? Ska man förbjuda den verksamheten? Ja, logiken av övervakningssamhället talar för att man faktiskt ska göra det.

Det finns selektiva sätt att jaga grova brottslingar, och man ska jaga grova brottslingar. Jag läste justitieministerns skrivelse om hemlig telefonavlyssning där justitieministern konstaterar att det för år 2008 utfärdades ungefär 1 000 beslut om hemlig telefonavlyssning. Det är beslut som gäller fall där det föreligger risk för grov brottslighet. Man avslog i endast 8 av 1 000 fall. Där ser man att så gott som alltid då polisen vill avlyssna misstänkta brottslingar får polisen göra det.

Det är bättre att arbeta selektivt mot brottslingar än att trassla in hela svenska folket i ett övervakningssamhälle med register och databaser.

Anf. 9 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Tack till ministern och meddebattörerna! Beatrice Ask sade i sitt svar att det är förenligheten i förslaget med Europakonventionens artikel 8 som Lagrådet prövat i sitt yttrande. Här har jag yttrandet – jag har i och för sig bara hunnit bläddra igenom det under den korta tid som gått sedan Beatrice Ask sade det – men jag hittar det inte. Så vad sade egentligen Lagrådet om det här? Jag ber om ursäkt för att jag inte hunnit läsa varje bokstav, men jag finner det faktiskt inte i det här dokumentet.

Det är intressant att justitieministern säger att man sannolikt inte hade genomfört den här lagstiftningen, åtminstone inte nu, om det inte hade varit för att Europeiska unionen har krävt det. Det tycker jag är ett viktigt medgivande, för vi har ju här att finna en balans mellan personlig integritet och effektivitet i brottsbekämpning, och det är politikens sak att stå upp för den personliga integriteten. Det tycker jag var ett viktigt klargörande.

Det finns en fråga som ministern inte besvarade – och jag förstår det, för det var många frågor som ställdes – men som jag gärna skulle vilja att hon belyste lite mer. Nu när det här direktivet ska omarbetas i Europeiska unionen, vad har Sverige för synpunkter? Hur vill Sverige att direktivet ska förändras? Med tanke på att ministern har medgett sin personliga tveksamhet inför direktivet och att det tagit så lång tid måste det väl finnas förslag på hur den personliga integriteten kan stärkas i direktivet. Det tycker jag skulle vara väldigt intressant att höra i och med att den här frågan kommer att bli aktuell mycket snart.

Krister Hammarbergh var uppe i debatten, och det lät på honom som att han egentligen är motståndare till den här lagstiftningen och att det egentligen är Socialdemokraterna som har drivit igenom den. Det visar sig väl också i voteringar och annat vad man egentligen tycker. Men jag

skulle vilja höra: Tycker du att det egentligen vore bäst att slippa den här lagstiftningen?

Anf. 10 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Den här debatten förs fortfarande lite grann som om beslutet inte hade varit fattat redan, som om vi från Sveriges sida inte hade förbundit oss att göra detta och som om vi inte hade blivit fällda i EU-domstolen. Jag tror inte att rättshaveristiska beteenden är bra, inte ens på grundval av en stat och heller inte ens på grundval av vad man tycker om utslaget i en domstol. Konsekvensen nu skulle vara att Sverige börjar betala vitesbelopp.

Jag ställde frågan tidigare: Är Vänsterpartiet och Miljöpartiet som partier beredda att i sina budgetmotioner bygga in och ta med den kostnad som det skulle innebära om Sverige vägrade att genomföra det beslut som EU-domstolen de facto har påpekat att vi redan borde ha genomfört?

Anf. 11 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Först när det gäller att regeringen går längre än vad EU kräver: Ja, vi tar med abonnemangsuppgifterna. Skälet till det är att de är mindre känsliga så det är ett mindre problem, men det är också att om man ska komma åt exempelvis grooming och en del andra brott är det bra om man kan få fram de uppgifterna. Det har vi tyckt är rimligt. De lämnas ju redan i dag ut vid misstanke om mindre allvarliga brott än vad gäller för trafikuppgifter, så det är logik i det. Men jag tror att man kanske inte tänkte på den typen av vanliga brott mot barn som begås i dag, där det kan vara bra med abonnemangsuppgifterna. Det är skälet.

Artikel 8 i Europakonventionen säger att var och en har rätt till respekt för sitt privatliv, familjeliv, hem och korrespondens. Det är en otroligt viktig regel. Men inskränkningar får man göra om det är nödvändigt för exempelvis bekämpning av brott. I direktivet har man slagit fast att det är nödvändigt. Sedan har Lagrådet naturligtvis ett övergripande ansvar att se till förenligheten med svensk lagstiftning när vi kommer med förslag till Lagrådet. Det var det jag menade, och jag tycker att det är okej att det är på det sättet.

Jens Holm säger att det är bättre att arbeta selektivt än att ha den här typen av system. Ja, det är lätt att säga. Men det är ju väldigt selektivt eftersom man bara kan få ut uppgifter om man har särskilda skäl och i brottbekämpningssyfte. Det är inte alla uppgifter som används, så det är verkligen selektivt.

Hur vill vi då göra när vi nu ska se över direktivet? Först och främst behöver vi naturligtvis utvärdera det och se vad som har hänt. Det är viktigt.

En annan sak som jag tycker är väldigt viktig och som vi har gjort i Sverige är att vi har valt en decentraliserad modell. Vi bygger inget centralt storregister i Sverige med den här typen av uppgifter, utan vi låter operatörerna hantera det tillsammans med de uppgifter som de i alla fall har. Det är i någon mening en säkrare modell. Jag tycker att det är en viktig aspekt i den här typen av frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Elin Lundgren har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av det lidande och de kostnader som uppstår på grund av en omfattande användning av alkohol.

Jag delar helt och fullt uppfattningen att kostnaderna för alkoholens skadeverkningar är oacceptabelt höga, både för den enskilda individen och för samhället i stort. Det gäller även bruk och missbruk av tobak och narkotika som tillsammans med en alltför hög alkoholkonsumtion utgör de största sjukdomsriskerna. Det finns också tydliga samband mellan alkohol, droger och våldsbrott. Det är därför viktigt att ta ett samlat grepp om dessa frågor.

Under den förra mandatperioden påbörjade regeringen ett arbete för att samordna och bygga upp en långsiktigt hållbar struktur för det förebyggande, brottbekämpande och behandlande arbetet. Den organisation som har skapats täcker såväl nationell som regional och lokal nivå. Sammanlagt har ca 1 miljard kronor avsatts. Det förebyggande arbetet riktat till barn och ungdomar har stått i fokus och då särskilt de barn som växer upp i familjer där missbruk förekommer eller i andra otrygga miljöer.

Mycket tyder på att arbetet i flera avseenden har bidragit till en positiv utveckling. Exempelvis har det skett en ökad spridning av effektiva och kunskapsbaserade metoder i det förebyggande arbetet. Det finns också signaler om en minskad alkoholkonsumtion och förändrade dryckesvanor i vissa åldersgrupper.

Den totala konsumtionen i hela den vuxna befolkningen har minskat med ca 10 procent från år 2004 när konsumtionen var som högst. Unga män och kvinnor i åldersgruppen 20–24 år har fortfarande en alldeles för hög alkoholkonsumtion, men totalkonsumtionen har sjunkit något även i denna åldersgrupp, och antalet intensivkonsumtionstillfällen bland unga män och kvinnor i åldersgruppen 16–29 år har också sjunkit. De största förändringarna har skett bland unga män efter 2007.

Det är emellertid framför allt när det gäller de yngre ungdomarnas alkoholvanor som det har skett en positiv utveckling. Andelen alkoholkonsumenter i årskurs 9 har minskat kontinuerligt. Denna utveckling har ägt rum samtidigt som alkohol på flera sätt har blivit mer lättillgänglig och marknadsföringen av alkohol mer aggressiv. Spridningen av kunskapsbaserade och effektiva preventionsmetoder på den regionala och den lokala nivån är en viktig förklaring till denna positiva utveckling.

Regeringen har för avsikt att fortsätta den förebyggande satsningen som påbörjades under förra mandatperioden för att minska alkohol- och tobakskonsumtionen, stoppa narkotikan och minska inverkan av andra skadliga droger. Det är en insats för ökad hälsa och trygghet i samhället. Detta har vi också uttryckt i regeringsförklaringen.

Det är ett arbete som kräver både långsiktighet och samordning. I budgeten för 2011 har vi därför föreslagit att ca 260 miljoner kronor avsätts för en samlad satsning inom ANDT-området – alkohol, narkotika, dopning och tobak – som i huvudsak avser det förebyggande arbetet.

*Svar på
interpellationer*

Före årets slut kommer vi också att presentera en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken som är tänkt att ersätta de alkohol- och narkotikahandlingsplaner som riksdagen antog 2006. Strategin ska överlämnas till riksdagen för beslut. Den sträcker sig över fem år och ska följas upp regelbundet genom årliga redovisningar till riksdagen. Under perioden 2012–2014 beräknar regeringen att anslå ytterligare medel om ca 260 miljoner kronor per år för strategins genomförande.

Anf. 13 ELIN LUNDGREN (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret från folkhälsominister Maria Larsson. Det gläder mig att även hon är oroad över de skadeverkningar som alkoholen ställer till med. Jag noterar också i svaret att folkhälsoministern genom att säga att det finns tydliga samband mellan alkohol, droger och våldsbrott tyvärr verkar särskilja alkohol från drogbegreppet. Alkohol är den vanligast förekommande drogen i Sverige och ska därför betecknas som drog och inget annat.

Det stämmer att totalkonsumtionen i landet minskat en aning på sista tiden och mer i vissa grupper. Varje minskning är givetvis positiv ur alla perspektiv – nästan. Det finns några som gärna vill upprätthålla och kanske till och med öka alkoholförsäljning och konsumtion. Det är de företagare som genom produktion och försäljning av alkohol gör ekonomiska vinster.

Fru talman! Folkhälsoministern säger själv i sitt svar att alkohol på flera sätt har blivit mer lättillgänglig och marknadsföringen av alkohol mer aggressiv. Frågan är om ministern vill ha det på det sättet. Alkoholreklam förekommer sedan 2003 frekvent i de tryckta medierna, och vi möter den dagligen på tv. Visst finns det vissa restriktioner, men reklamen fyller ändå ett syfte för de företag som betalar för den, nämligen att få snurr på försäljningen. Det får aldrig vara så att kommersiella krafter går före folkhälsan, något som jag tycker är uppenbart i fallet med alkohol.

Ansvariga regeringar har de senaste åren ständigt luckrat upp och ökat möjligheterna för marknadsföring och tillgänglighet. För den som gör ekonomisk vinst är detta givetvis bra, men för samhället är det alltid en förlustaffär. För alla de individer som drabbas av alkoholproblem, egna eller andras, får det katastrofala följder.

Några siffror från CAN passar bra i detta sammanhang. 70 procent av alla misshandelsbrott mot män begås av berusade personer. Alkohol ligger bakom ca 30 procent av alla dödsolyckor i Sverige. 20–30 procent av alla som dödas i trafiken har alkohol i blodet. Ungefär en miljon svenskar har ett riskbruk av alkohol. Det här är inget unikt problem för Sverige. Tvärtom ligger vi relativt lågt vad gäller alkoholskador tack vare den restriktiva alkoholpolitik vi har fört men som nu luckras upp.

Andra länder i Europa tittar på Sverige och vår lagstiftning kring alkohol, till exempel att vi har ett systembolag, medan vi i stället luckrar upp vår lagstiftning. Det är för mig helt obegripligt att vi gör det när vi vet hur stora alkoholproblemen är i exempelvis Frankrike och Italien.

Fru talman! Jag vill gärna veta hur folkhälsominister Maria Larsson ser på Sveriges framtid när det gäller restriktiv alkoholpolitik som gynnar folkhälsan kontra de starka kommersiella krafter som vill tjäna mer

Anf. 14 CHRISTER ENGELHARDT (S):

Fru talman! Jag tackar Elin Lundgren för en bra interpellation. Jag tackar också statsrådet för svaret. I socialutskottet har vi precis behandlat betänkandet med anledning av regeringens proposition om en ny alkohollag. Som en del i detta har utskottet bland annat tagit del av Riksrevisionens nyligen avlämnade rapport om statliga stöd i alkoholpolitiken. Det var för oss på många sätt en nedslående läsning.

En av bristerna som kom fram i rapporten var möjligheten till tillsyn såväl på serveringsställen som på ställen där tillsynen inte når fram eller kommer in. Det handlar om den illegala försäljningen av alkohol som köpts in i utlandet och langningen av alkohol som köpts in på Systembolaget.

Kommuner och polis säger att det inte finns några problem med serveringsmiljöer och tillgång till alkohol för ungdomar på serveringsställen. Samtidigt kan man i rapporten läsa att fyra av tio ungdomar säger att de får tag på alkohol just på serveringsställen – även om de är minderåriga.

Den nya alkohollagen öppnar upp för fler serveringsställen och serveringsmöjligheter och ökar tillgången på alkohol i samhället. Regeringen har sagt att man ska återkomma med årliga uppföljningar av detta, men vi måste vara medvetna om att ökad tillgänglighet och tillgång kommer att öka konsumtionen. Det kommer tyvärr även att drabba de yngre i vårt land.

Statsrådet Maria Larsson avslutade sitt svar till Elin Lundgren med att ta upp den samlade strategin på ANDT-området. Det ska arbetas fram en ANDT-strategi som ska ersätta de tidigare alkohol- och narkotikahandlingsplanerna. Det som bekymrar mig är att man lämnar handlingsplans-tänket och fokuserar på strategi. För mig låter det inte lika handlingskraftigt.

Jag och Socialdemokraterna har tidigare kritiserat regeringen för nedläggningen av Mobilisering mot narkotika och Alkoholkommittén. Jag har också lyft fram att de lokala samordnare runt om i landet som jag haft kontakt med har upplevt att det har funnits en vilja hos regeringen att sänka ambitionsnivån på det alkoholförebyggande arbetet.

Jag vill därför fråga statsrådet Maria Larsson vilket besked hon kan lämna så att jag kan känna mig trygg med den nya ANDT-strategin. Dessutom undrar jag om hon har någon kommentar när det gäller den av Riksrevisionen påtalade bristen på tillsyn.

Anf. 15 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Jag vill tacka Elin Lundgren för en bra interpellation som ger oss anledning att diskutera något som jag tycker är viktigt. Jag tackar också statsrådet Maria Larsson för ett uttömmande svar.

Det är viktigt i debatten att utgå från det faktiska läget. Rubriken i interpellationen är därför delvis missvisande. Man kan nämligen inte beskriva alkoholkonsumtionen i Sverige som stegrande. Det är sant att vi hade en kraftig stegring från 1996 fram till 2004, men därefter har vi glädjande nog kunnat se en sjunkande alkoholkonsumtion i landet. Kon-

Svar på
interpellationer

sumtionen följs som vi vet noggrant av bland annat Sorad vid Stockholms universitet. Man skriver i sin senaste rapport att helåret 2008 hamnade den totala alkoholkonsumtionen på 9,4 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med 2007.

CAN, som även de följer utvecklingen, har också positiva siffror. Man konstaterar bland annat att det bland pojkar i årskurs 9 blir allt fler som avstår från alkohol. Samtidigt har också langningen av alkohol till unga avtagit.

Det här är en spännande utveckling. Under de senaste sex åren har tillgängligheten på alkohol ökat kraftigt, och vi har fått en mer aggressiv marknadsföring. Samtidigt ser vi en minskad alkoholkonsumtion.

I den alkoholpolitiska debatten borde vi kanske mer intressera oss för vad det är som händer nu än ständigt göra jämförelser med hur det såg ut för 20 år sedan och säga att det var bättre förr.

Det är lockande att dra slutsatsen att den positiva utvecklingen är resultatet av den omorientering av statens alkoholpolitik som skedde i början av 2000-talet med en tydligare betoning av kommunernas ansvar att jobba förebyggande och dessutom en tydlig prioritering av förebyggande arbete bland barn och unga.

Något som dess värre inte stärker denna uppfattning är den rapport som kom från Riksrevisionen för några veckor sedan. Här påtalas att det finns svaga belägg för att den förda politiken har lett till förändringar i alkoholkonsumtionen. Man ska dock tänka på att det faktum att man inte kan mäta en förändring som resultat av en åtgärd inte betyder att förändringen inte har skett som ett resultat av åtgärden.

Mycket stora belopp, närmare 1,4 miljarder, har satsats på alkoholpolitiken under 2000-talet. Är det så att skattebetalarnas pengar inte har gett effekt hoppas åtminstone jag att regeringens nya ANDT-strategi tar ett rejält avstamp i det som Riksrevisionen har påtalat och ställer betydligt tuffare krav på att alkoholpolitiken ska gå att följa upp och att det ska gå att mäta effekter av genomförda åtgärder. Framför allt ska det vara en betydligt skarpare tillsyn av redovisningen av den här typen av medel. Frågan är viktig, och Elin Lundgren har på ett föredömligt sätt pekat på de oerhört stora kostnader detta medför, både i form av mänskligt lidande och för samhällsekonomin. Det gör att vi måste ställa ännu starkare krav på att den politik vi driver på detta område också ska vara en politik som på något vis är baserad på vetenskap, det vill säga att man kan se att åtgärderna har effekt.

Anf. 16 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tackar Elin Lundgren för en bra interpellation och folkhälsoministern för hennes svar.

För ett tag sedan läste jag i en tidning att Europa badar i alkohol – så tror jag att rubriken löd. Jag tycker att vi ska sätta in Sverige i ett större sammanhang. Vi lever nämligen på den kontinent där det konsumeras mest alkohol i världen. Sverige är inte någon liten, isolerad ö, även om det konsumeras ännu mer alkohol i vissa andra europeiska länder.

Sedan EU-medlemskapet har alkoholpolitiken tappat flera viktiga verktyg för att hålla nere totalkonsumtionen. Vi kan inte längre stoppa Internetspriten. Det vore i så fall ett hot mot varornas fria rörlighet. Vi får

inte ha förbud mot alkoholreklam för till exempel starköl och vin, vilket vi hade tidigare. Det har EU:s domstol sagt nej till. Vi måste tillåta införselkvoter på alkohol. De är nu så höga att en privatperson i princip kan ta med sig en släpkärra, fylla den med sprit och öl i Danmark eller Tyskland och köra hem den. Kommer den personen att själv konsumera all den alkoholen? Nej, mycket langas. Den säljs till ungdomar runt om i Sverige, och det är förstås förfärligt.

Jag vet att folkhälsoministern och hennes parti Kristdemokraterna vill sänka införselkvoterna. Den frågan har de drivit i flera valrörelser. Nu är Maria Larsson minister och med och styr Sverige. Jag skulle därför vilja fråga folkhälsoministern när det kommer ett förslag om att sänka införselkvoterna.

Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Det är roligt att så många vill vara med och diskutera Sveriges alkoholpolitik. Det ser jag mycket positivt på, för jag tror att det är viktigt att vi håller diskussionen i gång. Jag gläds åt att samtliga närvarande verkar värna om och backa upp den restriktiva alkoholpolitik som vi har i Sverige. Jag motsätter mig bestämt en annan beskrivning av verkligheten. I vår regeringsförklaring har vi varit mycket tydliga med att säga att den restriktiva alkoholpolitiken bibehålls. Vi verkar för en minskad totalkonsumtion av alkohol för att begränsa alkoholens skadeverkningar och så vidare. Det gör vi både nationellt och internationellt. Det är också det anseende vi har långt utanför Sveriges gränser och något som vi fortsatt står upp för. Det kommer till uttryck i den nationella politiken men också i den internationella politiken.

Som vi hörde har vi positiva trender. Att beskriva det som någonting annat kan man naturligtvis göra, men det äger inte sin riktighet. Om vi tittar på statistiken ser vi att vi har en minskande konsumtion med 10 procent sedan 2004, vilket är mycket glädjande. Vi har emellertid också oroväckande tendenser som vi är mycket vaksamma på. Där kommer vi naturligtvis att följa utvecklingen och också se till att vi har ett aktivt och bra förebyggande arbete. Det gör vi för att vi värnar om människors möjlighet till ett rikt liv; vi vet att alkoholens skadeverkningar kan ha en förödande inverkan på människors liv. Vi gör det för att vi vill ha ett tryggt samhälle, och vi vet att alkoholen kan åstadkomma stor otrygghet i form av våldsbrott och annat. Det finns många skäl, både sett ur ett personperspektiv, den enskilda människans perspektiv, och sett ur ett samhällsperspektiv.

Jag har fått en rad frågor, och jag ska försöka bena ut dem och besvara så många som möjligt.

Elin Lundgren var inne på att marknadsföringen blivit mer aggressiv. Vi lever i en värld och i en situation där vi har en ökad tillgänglighet och ökade kommersiella krafter som sätter sina tydliga spår. Marknadsföring är delvis en nationell fråga, men den är också en internationell fråga. Det var anledningen till att vi under vårt ordförandeskap förde upp den som en prioriterad fråga. Vi ser att vi kan göra en hel del nationellt, men mycket måste göras internationellt. Vi använde alltså vårt ordförandeskap till att diskutera marknadsföringen.

Jag har med kommissionären tagit upp de indikativa nivåer, som det numera heter – det heter inte längre införselkvoter – som framförhandla-

des av den tidigare socialdemokratiska regeringen och som vi fortsatt lever med. De är ett stort problem. Jag har senast fört diskussioner med den ny tillträdde kommissionären på området och även överräckt lite bildmaterial som kan vara intressant att studera för att belysa skillnaden mellan de indikativa nivåer som finns för tobaksvaror och de som finns för alkoholvaror. Låt mig därför säga att vi jobbar mycket aktivt, också internationellt.

Flera var inne på Riksrevisionens rapport. Jag tycker att Riksrevisionen är mycket bra. Vi har haft ett bra samtal med dem om rapporten. De är som Bilbesiktningen. De kan sätta fingret på sådant som har brister, vilket jag tycker är mycket positivt eftersom det ger oss möjligheter att förbättra verksamheterna.

Man ska dock vara medveten om att Riksrevisionen bara tittat på en liten del av den totala ANDT-satsningen, alltså den som var på mer än 1 miljard förra mandatperioden. De har endast tittat på det statliga stödet till det lokala förebyggande arbetet och på pengarna till alkoholens roll där, vilket gör det hela lite svårt eftersom vi har det samlat. Det Riksrevisionen säger är att det egentligen inte går att uttala sig om ifall det finns ett orsakssamband. De kan inte belägga att pengarna har gjort nytta. Inte heller kan de säga – jag har ställt frågan till dem direkt – att pengarna inte har gjort nytta. Alltför lite utvärdering har gjorts.

Jag återkommer till Riksrevisionens rapport i mitt nästa inlägg.

Anf. 18 ELIN LUNDGREN (S):

Fru talman! Jag vill kommentera det som Anders W Jonsson sade om siffror kring alkoholkonsumtion. Visst går det att plocka fram siffror som visar på en positiv utveckling i vissa grupper, och det är glädjande. Vi kan dock aldrig någonsin luta oss tillbaka när det gäller detta. Faktum är att en tredjedel av alla unga män har ett riskbruk. En tredjedel! Det är jättemånga.

För att vi ska få ett grepp om siffrorna kan jag nämna att den senaste siffran, från 2008, visar att varje vuxen person i Sverige dricker 9,4 liter ren alkohol. År 1996 var den siffran 8 liter, och sedan har det toppat i mitten. Frågan är vartåt det lutar, och det vet vi inte.

I sitt svar på min interpellation nämnde folkhälsoministern ett arbete särskilt inriktat på de barn och unga som växer upp i familjer med riskbruk. Det är ett mycket angeläget ämne. När julen närmar sig är det värt att ägna en tanke åt att det enligt Folkhälsoinstitutet finns ungefär 385 000 barn i Sverige med föräldrar som på julafton kan komma att ha större fokus på flaskan än på Kalle Anka.

Barn är många gånger lojala med sina föräldrar och gör vad de kan för att dölja de problem som finns i familjen. Barnen kan till exempel handla hem julmaten och klapparna till småsyskonen för att på så sätt upprätthålla fasaden av en väl fungerande familj. Det är hemskt att höra från vänner som vuxit upp på detta sätt att de sett tomten gå förbi på gatan men vetat att ingen har fixat en tomte hem till dem.

Fortfarande saknar mer än var tionde kommun stödgrupper för barn som behöver prata om sina upplevelser. Det är vi vuxna som utsätter barnen för detta genom att skapa en kultur där normen är att alkohol hör till det festliga i livet, att det alltid hör till, oavsett om det är fest eller för

den delen sorg. Det har skapat ett riskfyllt drickande hos en miljon vuxna svenskar.

Ett första steg är naturligtvis att det ska finnas stödgrupper i alla kommuner. Ett andra steg är att alla barn som har det behovet också ska ha tillgång till dessa grupper. Jag anser att en söndertrasad barndom är en av de absolut största sociala skador som alkoholen ställer till med.

Fru talman! Jag undrar hur regeringen tänker jobba för dessa barn specifikt. Hur kommer deras vardag att bli bättre med ett ANDT-sekretariat? Är det inte dags att lagstifta om att alla kommuner ska erbjuda stödgrupper till barn som växer upp med missbrukande föräldrar?

Anf. 19 CHRISTER ENGELHARDT (S):

Fru talman! Statsrådet Maria Larsson sade i sitt svar att Riksrevisionen har tittat på en liten del i sammanhanget, men det är trots allt en rapport på ganska många sidor. Det må vara en liten del, men den är mycket viktig eftersom vi talar om de lokala satsningar som görs. Det är lokalt ute i landet som våra ungdomar finns, den grupp som också Elin Lundgren tar upp i sin interpellation.

Det är lokalt som vi har valt att göra satsningarna med lokala samordnare. Det är också lokalt som det har funnits ett tillsynsansvar som länsstyrelser och även inom kommuner i olika sammanhang.

Det är mycket riktigt som statsrådet säger att vi står för en restriktiv alkoholpolitik. Det är mycket glädjande att vi till riksdagen lägger fram ett betänkande där vi talar om att den restriktiva alkoholpolitiken kommer att ligga fast. Vi har också tydliga skrivningar om just detaljhandelsmonopolet.

Ändå kan man inte komma ifrån att den nuvarande regeringen trots detta inför flera uppluckringar på alkoholmarknaden som gör att tillgången och tillgängligheten på alkohol har ökat. Jag menar framför allt införseln som vi tidigare diskuterat under förra mandatperioden.

Vi har också en utredning som om några veckor ska presentera sitt förslag om möjligheter till gårdsförsäljning. Vi har kunnat följa i medierna hur det läcks och spekuleras i vad den utredningen kommer att komma fram till. Det gör mig inte tryggare på det här området om de bitar som Elin Lundgren lyfter upp i sin interpellation.

Jag ser med spänning fram emot vad statsrådet har att svara i de kommande inläggen i denna debatt. Jag får återkomma i den debatt som vi har med anledning av betänkandet den 1 december.

Anf. 20 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Jag menar på intet sätt att vi kan luta oss tillbaka. Det är på många sätt en väldigt oroväckande situation vi har. Däremot måste vi ta till oss att vi nu vet åt vilket håll det lutar. Sedan 2004 har vi tack och lov en positiv utveckling på området.

Vi måste på något vis inse att när det gäller alkoholpolitiken innebar det svenska EU-inträdet att vi förlorade vissa av de verktyg vi hade tidigare. Vi har blivit tvingade att acceptera alkoholreklam. Vi har blivit tvingade att acceptera införselkvoter som är långt större än vad vi själva skulle önska. Vi har blivit tvingade att acceptera Internetimport av alkohol.

Samtidigt som vi har haft den utvecklingen under de senare åren har alkoholkonsumtionen i Sverige minskat. Det är ett väldigt spännande samband. Marknadsföringen blir mer aggressiv, tillgängligheten ökar starkt men samtidigt ser vi en positiv tendens.

Det jag menar att vi måste göra är för det första att driva den restriktiva alkoholpolitiken på EU-nivå. Det gör den här regeringen, och det har tidigare regeringar gjort. För det andra måste vi också skärpa de nationella instrumenten vi har. Där har vi mycket att ta till oss inte minst från den rapport som Riksrevisionen har kommit med.

Vad slutligen gäller gårdsförsäljningen har regeringen tillsatt en utredning som har till uppdrag att ta fram ett förslag som ska utformas så att det inte står i strid med EU-rätten, det vill säga ifrågasätter detaljhandelsmonopolet, och som inte innebär att folkhälsan hotas.

Det är ett sådant förslag som regeringen har beställt. Det är förhoppningsvis ett sådant förslag som kommer att komma om några veckor eller en månad. Därefter har vi att ta ställning till det förslaget.

Anf. 21 JENS HOLM (V):

Fru talman! Tack, Maria Larsson, för ditt svar om införselkvoterna! Jag skulle vilja ställa en fråga om det igen. Du har sagt att du tagit upp frågan om de indikativa nivåerna för införsel av alkohol med kommissionen, och det är väldigt bra. Men vi vet hur det fungerar på EU-nivå. Jag har själv suttit i EU-parlamentet. Man kan säga något till en person i ett visst sammanhang.

När du har drivit att vi ska kunna få ha lägre kvoter i Sverige, har det protokollförts på något vis? Finns det formaliserat så att jag som granskar regeringens arbete kan se vilka konkreta förslag som regeringen har lagt fram för att vi ska kunna få sänka våra införselkvoter? Om det är på det sättet vore jag väldigt tacksam att få ta del av de förslag som regeringen uppenbarligen lagt fram till EU.

Anf. 22 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Jag kan börja med att rekommendera Jens Holm att läsa rådsslutsatserna från vårt ordförandeskap där vi försöker leda vidare till att det ska finnas ett aktivt arbete som tar vid när EU:s gemensamma alkoholstrategi går ut. Där finns bland annat nämnt att man ska titta på det här området. Vi för diskussionen pågående med kommissionen. Jag är lite bekymrad över att det kanske inte har gjorts i motsvarande utsträckning tidigare. Men vi har fört upp dessa frågor på ett tydligt sätt.

Jag går tillbaka till Riksrevisionen. Riksrevisionen pekar på någonting som vi har vetat om, nämligen att det finns en icke väl fungerande tillsyn. Det gäller både på den kommunala nivån och på länsstyrelsenivå. Den är alltför bristfällig. Tillsynen har en mycket tydlig roll i den restriktiva alkoholpolitiken.

Det föranleder oss att bland annat nu föra samtal närmast med landshövdingarna. Jag kommer att träffa dem i december. Det kommer också att föranleda att vi aktualiserar frågan på nytt när vi träffar alla kommunföreträdare. Vi har i samtliga län träffat samtliga kommunföreträdare i form av länsdialoger.

Så viktig är den restriktiva alkoholpolitiken för oss att jag eller min statssekreterare har besökt varje län och fört diskussioner med kommun-

representanter, frivilligorganisationer och myndighetsrepresentanter för att få till den samordning som är nödvändig för att vi ska bli effektiva i det förebyggande arbetet.

Låt mig säga att Riksrevisionen också är tydlig med att peka på de vinster som finns med den nyordning som vi har gjort med att skapa en struktur för det lokala förebyggande arbetet. Vi har där länsamordnare som kan vara en resurs för det kommunala arbetet.

Det är jätteviktigt att man har en långsiktighet i drogpreventionen. Det är precis det vi har försökt skapa genom att bygga en uthållig och långsiktig struktur. Det är det vi har visat genom att anslå pengar, men inte på årsbasis som förut var fallet med den tidigare regeringen. Vi har visat för hela mandatperioden att vi har resurser och kommer att hålla på år efter år. Det kommer nya generationer. Det förebyggande arbetet får inte avta eller avmattas utan måste ständigt pågå.

Vi ska vara angelägna om att använda oss av metoder som vi vet är framgångsrika. Därför är tillsynen och utvärderingen viktig. Det var lite problemet med den gamla handlingsplanen att det inte fanns konkreta mål.

Vi lägger nu fast en strategi. När det gäller strategi kontra handlingsplan är det kanske olika valör i orden. När det gäller strategi i den form som vi lägger fast kommer den att vara betydligt mer progressiv när det gäller att kunna ha en restriktiv alkoholpolitik.

Vår målsättning är att sätta delmål, uppföljningsbara mål, och ha en baslinjemätning som gör att vi kan mäta åt vilket håll vi går. Det är stor skillnad mot den tidigare handlingsplanen som inte gav oss de instrumenten. Vi kommer att återkomma till riksdagen på årsbasis med en rapport om hur situationen ser ut.

Vi har verkligen ställt stora krav på oss själva när det gäller att vara aktiva på området och varje år till riksdagen presentera resultatet av det gångna året men också framtidsvisionerna för nästkommande år. Det hålls samman av en kapp med målsättningar för femårsperioden. Detta är en regering som för en mycket aktiv drogförebyggande politik.

Anf. 23 ELIN LUNDGREN (S):

Fru talman! Jag vill tacka alla som har deltagit i debatten. Folkhälsoministern nämnde den internationella nivån. Det är jättebra eftersom man beräknar att ungefär två och en halv miljon människor dör årligen på grund av alkoholkonsumtion världen över. WHO har tagit fram en global alkoholstrategi. Där har Sverige varit drivande på ett väldigt bra sätt.

I strategin talar man om risken att ekonomiska intressen är ett hot mot folkhälsoarbetet. Det är någonting som vi aldrig får glömma. I strategin står också att alla som inte vill dricka ska skyddas från det tryck som finns från alkoholkulturen att man ska dricka. Det är någonting som kanske är extra viktigt om man är ung eller redan har ett riskabelt drickande.

Hur gör vi i Sverige för att få fler alkoholfria miljöer? Som jag förstår av de utredningar som görs och de förslag som läggs fram handlar det mest om möjligheten att öppna fler serveringsställen där man kan köpa alkohol. Jag hör ingenting om att till exempel endast klubbar eller organisationer som driver helt alkoholfri verksamhet ska premieras. Jag hör

ingenting om hur vi ska slippa exponeras för den alltmer omfattande alkoholreklamen. Jag hör ingenting om fler fritidsgårdar.

Fru talman! Jag undrar hur folkhälsoministern har för avsikt att implementera arbetet med WHO:s globala alkoholstrategi i Sverige.

Anf. 24 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Elin Lundgren var i sitt avslutande anförande inne på frågan om barnen. Jag har inte hunnit säga så mycket om barnen, men barnen har varit en starkt prioriterad grupp i vårt arbete under de föregående fyra åren. Insatser till barn som lever i en hemmiljö där det finns riskbruk eller missbruk är något som vi satte i gång dag ett. Det har funnits pengar att söka för kommuner för att utföra detta, ibland via intresseorganisationer, vilket vi har uppmuntrat till. Jag kan dess värre beklaga att en hel del av de pengarna har blivit över och att det inte har kommit i gång i kommunerna i den utsträckning som vi hade önskat. Kommunerna har ansvar för att se till att alla barn har en god och trygg uppväxt. Till det har vi medverkat med en stark lagstiftning, en socialtjänstlag. Vi vill se mer av den här typen av insatser.

Det är föredömligt att många organisationer jobbar med barnperspektivet. Vi uppskattar mycket de samarbetspartner vi har. Det gäller inte minst IOGT-rörelsen som varje jul troget är ute och samlar namnunderskrifter för en vit jul, något som jag brukar skriva under. Jag vill verkligen uppmana alla vuxna i Sverige att tänka till så att det blir en bra jul för alla barn och skriva under.

Det finns många positiva trender, men jag håller med de talare som har sagt att vi aldrig får slå oss till ro när det gäller de här frågorna. Vi kan glädjas över att trender, resultat och kurvor går åt rätt håll, men vi måste hela tiden vara på alerten.

Något som är viktigt för mig den kommande mandatperioden är att få fram fler metoder som vi vet har evidens och är verkningsfulla i det drog-förebyggande arbetet. Vi vet att Ansvarsfull alkoholservering, där vi jobbar aktivt mot krogarna, har haft betydelse. Mer av den typen av metodutveckling är till gagn för hela Sverige.

Arbetet kommer att fortsätta i hela Sverige de kommande fyra åren. Resurserna finns på plats. Vi ska göra ett så bra arbete som möjligt, också mot bakgrund av Riksrevisionens rapport.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2010/11:42 om Sveriges stöd till kolkraftverk i Sydafrika

Anf. 25 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)

Fru talman! Jens Holm har frågat mig vad jag avser att göra för att Världsbankens investeringar i fossil energi ska bytas ut till förnybar energi, om jag avser att avstå från att ge stöd till kolkraftverk och annan fossil energi samt hur jag avser att agera för att Världsbanken ska arbeta för att fattiga människor ska få ökad tillgång till förnybar energi.

Världsbanken har sedan 2008 fastställt mål för att öka investeringar i förnybar energi och energieffektivisering. Dels ska investeringar i förnybar energi och energieffektivisering öka med 30 procent per år till 2011, dels ska investeringar i förnybar energi, energieffektivisering och andra koldioxidsnåla investeringar uppgå till 50 procent av de totala energiinvesteringarna år 2011. Mellan 2008 och 2010 tredubblades investeringarna i förnybar energi. Detta speglar ett starkt ökat intresse bland medlemsländerna för klimatvänliga lösningar.

Den finansiella krisen medförde svårigheter för vissa länder att finansiera sina akuta energibehov, däribland Sydafrika. Det är orsaken till att stödet från Världsbanken till fossila bränslen ökade under 2010. Världsbanken bedömer samtidigt att efterfrågan från medlemsländerna på stöd till exempelvis kolkraftsprojekt kommer att minska betydligt. Enligt banken utgör koldioxidsnåla investeringar drygt 40 procent av de totala energiinvesteringarna år 2010. Även transmission, distribution och policyreformer är en betydande del av investeringarna.

Sammantaget är min uppfattning att trenden till förmån för klimatvänliga energiinvesteringar är tydlig. Målen på området ska uppnås, trots en tillfällig uppgång för fossila projekt under 2010. Sverige kommer att fortsätta att driva på i klimatvänlig riktning.

Energiinvesteringar kan innebära svåra avvägningar mellan utvecklingsmål och miljö- och klimatmål. Många länder är tyvärr fortfarande beroende av fossila bränslen för sin energiförsörjning. I vissa fall är förnybara energislag inte ett realistiskt alternativ för att täcka energibehoven på kort sikt. Energitillgång undergräver allvarligt förutsättningarna för fattigdomsminskning i vissa utvecklingsländer.

Regeringens policy för miljö och klimat i utvecklingssamarbetet fastställer att Sverige ska verka för ökad tillgång till energi för människor i fattigdom och sträva efter ökad andel förnybar energi i utvecklingsländernas energisystem, ökad energieffektivisering och användning av teknik som minskar koldioxidutsläppen. I de fall förnybar energi eller teknik som minskar koldioxidutsläppen inte är ett möjligt alternativ för att täcka behoven på kort sikt kan Sverige stödja investeringar också i icke förnybar energi och andra energilösningar. Den mest miljövänliga tekniken som är tillgänglig ska då användas och insatsen ska ha en tydlig målsättning att minska fattigdom.

Världsbankens medlemsländer har gemensamt satt upp kriterier för när investeringar i kolkraft kan godtas. Kriterierna har bidragit till ökad selektivitet. Inför lånet till Eskom i Sydafrika, som Jens Holm nämner, gav den tillsatta panelen stöd åt insatsen baserat på kriterierna. Det finns dock anledning att se över och skärpa dessa kriterier i takt med att klimatvänliga alternativ effektiviseras och tillgängliggörs i större skala även för utvecklingsländer.

Det är naturligtvis centralt att energiinvesteringarna verkligen genererar ökad tillgång till energi för fattiga människor. Insatser för att säkerställa detta ska vara en viktig del av utvecklingsbankernas bedömningar inför energiinvesteringar.

Regeringen har länge varit pådrivande för att utvecklingsbankerna ska höja sin ambition vad gäller miljö- och klimatfrågor. Vi har också bidragit härtill genom regeringens klimatsatsning. Vi kommer att fort-

sätta att fästa hög prioritet vid dessa frågor i samarbetet med bland annat Världsbanken.

Anf. 26 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tackar Gunilla Carlsson för svaret.

Med mindre än en vecka kvar till det globala toppmötet om klimat i Cancún är det helt avgörande att det lämnas konkreta besked om vad det är som gäller för att vi ska uppnå konkreta minskningar av utsläppen av växthusgaser. Klimatförändringarna handlar om hela vår planets överlevnad. Därför är det viktigt att vi frågar oss vilka energiinvesteringar som vi tycker att det är rimligt att Världsbanken gör. Sverige är ju delägare i Världsbanken. Vi är med och styr Världsbanken tillsammans med de nordiska och baltiska länderna genom en styrelsepost eller röst.

Jag ser med stor oro på att Världsbanken har mer än tredubblat sina investeringar i fossil energi. År 2007 investerade man ungefär 1,5 miljarder dollar. År 2010 beräknas de fossila investeringarna uppgå till 6 miljarder dollar. Samtidigt är det helt korrekt som Gunilla Carlsson säger att investeringarna i förnybar energi också har ökat kraftigt. De har också ungefär tredubblats de senaste åren. Men det är inte så konstigt eftersom den förnybara energin börjar på en extremt låg nivå.

Ett av skälen till att Världsbanken investerat så mycket mer i fossil energi i år är det stora lånet till företaget Eskom i Sydafrika för byggande av ett gigantiskt kolkraftverk som när det är färdigt kommer att släppa ut ungefär 25 miljoner ton koldioxid varje år. Det är nästan lika mycket som hälften av Sveriges totala utsläpp av koldioxid. Jag tycker att det är pinsamt att vår borgerliga regering var med och stödde det lånet i våras. USA till exempel valde att inte stödja det lånet.

Nu har vi chansen att påverka Världsbankens framtida energiinvesteringar. Världsbanken ska som bekant ta fram en energistrategi.

Det lät lite hoppfullt när Gunilla Carlsson pratade om att det är viktigt att de framtida investeringarna görs just i förnybar energi. Det tycker jag är bra. Kommer regeringen att lägga fram ett konkret förslag till Världsbanken som innebär att vi kräver att man fasar ut investeringarna i fossil energi och att vi får ett slutdatum för investeringarna i den fossila energin?

Kan det i ett sådant förslag från Sverige finnas konkreta, mätbara indikatorer som jag som riksdagspolitiker kan följa för att se om Världsbanken går åt rätt håll år för år? Om det är på det viset tycker jag att det är väldigt bra.

Det sista jag skulle vilja fråga Gunilla Carlsson om handlar om den tillsatta panelen. Den gav sitt stöd till lånet till företaget Eskom. Det är en så kallad expertpanel, och deras utlåtande finns här. Det är tre personer som skrev under det här papperet. Det är kanske inte så värst mycket. Även Gunilla Carlsson säger att man behöver skärpa den här panelens kriterier. Då vill jag veta på vilket sätt Sverige kommer att verka för att de här kriterierna kommer att skärpas. När får vi se skärpningar av de här kriterierna?

Anf. 27 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Jag besökte Sydafrika i början av oktober förra året. Det var en resa med Awepa som hade 25-årsjubileum. Det är ett parlamenta-

rikernätverk mellan europeiska parlamentariker och afrikanska parlamentariker. Temat för mötet var klimatet.

Den sydafrikanska representanten som satt i en panel där berättade väldigt glatt om att Sydafrika skulle vara fossiloberoende. Alla vi som var med på det här mötet tyckte naturligtvis att det lät väldigt bra.

Vid klimatmötet i Köpenhamn begärde också den svenska regeringen att u-länderna skulle vara fossiloberoende. Detta var en av de frågor som gjorde att det kärvade med utvecklingsländerna och som gjorde att vi inte kom till något avtal som alla var nöjda med.

Då blev det lite konstigt när ministern i en debatt förra året här i kammaren sade att hon bedömde att det här kolkraftverket skulle ha byggts ändå i Sydafrika även om de inte hade fått pengar från Världsbanken. Jag får det inte att stämma att de först säger att de ska bli fossiloberoende och sedan bara några månader efteråt säger att de ska bygga ett gigantiskt kolkraftverk.

Vi i Sverige säger att vi har en ambitiös klimatpolitik, och vi vill gärna utåt sett verka som om vi har den mest ambitiösa i världen. Enligt regeringen ska vi sänka utsläppen här i Sverige med 14 miljoner ton CO₂ till 2020. Men det här kolkraftverket kommer att ge 25 miljoner ton i Sydafrika fram till 2020. Detta är svenska skattebetalare med och betalar för. Vi betalar alltså för ökade utsläpp någon annanstans i världen samtidigt som vi ska sänka utsläppen här hemma. Det hänger inte ihop för mig.

Även om energin bland annat ska gå till att minska fattigdomen i Sydafrika är frågan: Kommer den här energin verkligen de fattiga till del, eller kommer den i huvudsak till näringslivet? Sydafrika är ju ett relativt rikt land i Afrika.

Jag tror inte att det är det vi ska använda våra skattemedel till. Jag tycker att vi i stället ska använda svenska biståndsmedel eller skattemedel till att bidra till fattigdomsbekämpning med hjälp av ren energi.

Sedan har vi frågan om vapenhandeln. Vi säljer vapen till Sydafrika. Sydafrika är en stor importör av vapen. Man skulle kunna tänka sig att det skulle vara bättre om Sydafrika lät bli att köpa så mycket vapen. Då skulle man ha råd med annat, som att bekämpa fattigdomen.

Sverige är en av exportörerna av vapen till Sydafrika. Jag frågar mig om detta att vi som land godkände den här investeringen i Världsbanken har någonting att göra med att vi också säljer vapen. Kände vi oss tvingade på något sätt för att inte bli av med de order som vi har därifrån?

Huvudsaken när det gäller våra relationer till andra delar av världen och här hemma är att vi har en politik för global utveckling att leva upp till. Den omfattar alla politikområden. När vi bedriver biståndsverksamhet eller hjälper till att låna ut pengar genom Världsbanken måste de medlen vara klimatsäkrade. Vi kan inte göra någonting som faktiskt leder till större problem för människor om tio år.

Anf. 28 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Tack för en tidsmässigt bra interpellation! Låt mig börja med att säga något kort om Sydafrika. Det blir en bra illustration av behovet för fattiga människor att ha tillgång till ren och säker energi.

Vi måste veta varifrån vi börjar. I dagsläget består Sydafrikas kraftgenerering till största delen, 93 procent, av fossila bränslen. Vi har ett arv

med ett stort statligt bolag som heter Eskom. Det har haft starkt subventionerade priser till industrin, och det är väldigt svårt att få transparens och ansvarsutkrävande. Därmed står vi inför en stor energiomställning också i Sydafrika. Genom vårt binationella samarbete hoppas vi i Sverige kunna påverka och få vara med och delta med de erfarenheter vi själva har haft när det gäller hur man skapar tillgång till energi i vårt land, hur man ser till att upprätthålla konkurrensen och hur man skyddar konsumenterna.

I slutet av oktober presenterade energidepartementet i Sydafrika en energiplan för detta. Enligt det förslaget ska kolkraften stå för 48 procent av den totala energiproduktionen 2030 jämfört med 93 procent i dag. Förnybar energi ska stå för 16 procent, kärnkraft för 14 procent, gas för 9 procent och övrigt, bland annat vattenkraft, för 13 procent.

Detta är alltså ett land som behöver tillgång till väldigt mycket mer energi just nu. Man är en generator, om jag får använda det uttrycket, i hela södra Afrika. Det är väldigt viktigt att tillgången på energi ökar för att man ska kunna bekämpa fattigdomen och vara delaktig på marknaden.

Problemet är att Sydafrika i dag är den 13:e största utsläpparen av koldioxid i världen. Hur skulle Sverige ställa sig när vi skulle ta ställning till den här frågan i Världsbanken? Jag vill säga att det inte var lätt. Vi har diskuterat det här tidigare i kammaren, fru talman.

Det finns olika skolor i den här delen. Jag vill vidhålla det jag har sagt i tidigare interpellationsdebatter. Jag är säker på att den investering som Eskom nu gör hade skett i alla fall. I dagarna har Kina gjort långsiktiga åtaganden tillsammans med sydafrikanerna om att man ska bygga mer kärnkraft tillsammans. Behovet av energi i landet är så uppenbart att man nu söker nya lösningar.

Då är frågan om Världsbanken ska engagera sig eller inte. Syftet för Världsbankens mandat är fattigdomsbekämpning, och det ska ske på ett miljömässigt hållbart sätt. Det ska finnas mycket tydliga riktlinjer och regler. Därför är det en utmaning att finna den här balansen mellan två huvudmål i bankens energistrategi. Det handlar dels om att förbättra tillgången till energi i utvecklingsländerna, dels om att investera en ökande andel i miljömässigt hållbara energikällor och distribution. Här finns det en spänning. Det finns de som säger att vi över huvud taget inte ska bry oss om det förnybara utan så fort som möjligt få fram billig energi för att de fattiga ska få ökad tillgång.

Vad har då Sverige gjort? Jens Holm är väldigt påläst på detta och vet också att vi försöker att långsiktigt se till att banken har bra styrdokument. Frågan gällde expertpanelen. Efter den inspektion som nu har påbörjats med anledning av det här Medupi power plant-projektet ska man återkomma till om de kriterier som expertpanelen i dag har att följa ytterligare ska skärpas. Låt oss se vad inspektionen kommer fram till.

Det gäller också det gedigna arbete som Jens Holm nu frågar mig om och som gäller framtagandet av en energistrategi. I de konsultationer som har föregått beslutet har Sverige bland annat framhållit att vi måste ha en energistrategi med de dubbla målen att öka tillgången till energi och främja omställningen till klimatvänlig energiproduktion. Vi har efterlyst en högre ambition vad gäller förnybar energi och energieffektiviseringar, inklusive tydliga indikatorer. Vi har sagt att energieffektiviseringsåtgärder bör fokusera på områden där effekterna är som störst. Vi säger också

att när det gäller de fattiga bör även andra typer av modern energi än elektricitet betonas. Det gäller till exempel förbättrade bränslen för matlagning.

Allt detta pågår nu, och jag återkommer gärna i kommande inlägg till hur vi vill gå vidare med transparens och i fullt samarbete med riksdagen. Detta är ett av de viktigare policydokumenten som Världsbanken har framför sig.

Anf. 29 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tycker att det som biståndsminister Gunilla Carlsson tog upp nu om det Sverige driver inför antagandet av en ny energistrategi för Världsbanken var intressant. Jag har egentligen sett ett dokument som är adresserat från Sida, men jag tror att det har regeringens välsignelse. Av det jag har sett hittills och av det som Gunilla Carlsson tog upp här tycker jag att det framgår att man är inne på rätt linje. Man vill att Världsbanken ska fasa ut investeringarna i smutsig energi.

Därför blir det ännu mer förbryllande för mig att man i våras biföll denna gigantiska låneansökan som kommer att leda till byggandet av ett helt nytt kolkraftverk med utsläpp som motsvarar nästan hälften av Sveriges totala utsläpp – 25 miljoner ton. En sak skriver man på ett papper som man skickar in till Världsbanken. En annan sak gör man när man sitter och fattar beslut om pengar. Jag får inte detta att gå ihop. När dessutom USA väljer att inte stödja Eskoms låneansökan tycker jag att den svenska hållningen känns minst sagt märklig.

Jag vill ställa min fråga till Gunilla Carlsson igen eftersom jag inte riktigt fick svar på den. Kommer Sverige att lägga fram ett förslag till Världsbanken om den nya energistrategin som kommer att innebära att man verkligen ska fasa ut de fossila energiinvesteringarna med ett stoppdatum? Kommer det att vara konkret formulerat så att vi kan mäta detta år för år, eller blir det bara fina ord? Jag är orolig för att dessa fossilinvesteringar kommer att fortsätta. Då är faktiskt en vacker energistrategi inte särskilt mycket värd.

Anf. 30 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Jag får inte heller ihop detta. Sydafrika sade i oktober att man ska vara fossiloberoende. Sedan kommer detta beslut i april. Oavsett finanskris och allt annat låter det märkligt att man först har en uppfattning och sedan plötsligt en annan. Enligt Världsbanken skulle det inte vara ekonomiskt försvarbart att inte bygga detta kolkraftverk i detta läge.

Då är frågan: Är det ekonomiskt försvarbart att bygga något som om 10 eller 15 år kanske har ställt till med en mycket större katastrof än den som vi redan ser framför oss? Är det inte bättre att satsa mer, även om det är dubbelt så mycket, men att göra rätt från början? Kol är nämligen inte miljömässigt hållbart, och kol kan man inte kalla för klimatsäkert bistånd på något sätt.

Det räcker inte med styrdokument. Vi kan skriva hur många styrdokument som helst, och de kan hamna i många hyllor runt om i världen, men det är inte styrdokumenten som leder till att vi får en minskning av koldioxidutsläppen utan det är vad vi faktiskt gör.

Sedan fick jag inte något svar på frågan om vapenhandeln. Jag tycker inte att det är ekonomiskt försvarbart att sälja vapen till exempelvis Syd-

afrika. Man kan använda samma termer som när det gäller kolkraften och säga att det inte är ekonomiskt försvarbart att sälja vapen till ett land som inte tar fattigdomsbekämpningen på allvar. Det är Sverige delaktigt i. Har det påverkat oss på något sätt när vi tog beslutet i Världsbanken?

Anf. 31 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Vi diskuterar nu en mycket välskriven interpellation av Jens Holm som handlar just om energiförsörjning. Men jag vill ändå svara på Bodil Ceballos senaste fråga. Svaret är nej. Däremot använder vi vårt inflytande och vårt samarbete med sydafrikanerna som sträcker sig långt tillbaka i tiden och som är väl omhuldat här i Sveriges riksdag. Vi måste nu se till att de fattiga i Sydafrika får bättre tillgång till just energi. Vi kanske kan använda vår kunskap och våra kontaktytor genom att säkra energitillgången för de fattiga till rimliga priser och också bidra med expertkunskande från svensk sida. Det har varit saker som delvis har varit viktiga för oss när vi har pratat om detta med sydafrikanerna.

Men framför allt: Vad hade det inneburit om vi hade sagt nej? Denna investering är på 3,75 miljarder dollar, varav 3 miljarder är investeringar i det berörda kolkraftverket. Vi har fått garantier när det gäller den senaste godkända teknologin, goda insatser, men dessutom 700 miljoner dollar för investeringar i förnybar energi och energieffektivisering. Det är ett paket där vi verkligen får in det förnybara, vilket kanske inte hade skett om Världsbanken inte hade varit inblandad utan om det hade varit ett helt kommersiellt lån eller med någon annan aktör. Jag talade till exempel tidigare om Kina.

Jag vill också påminna ledamöterna om att det är Sydafrika som äger sin egen energiförsörjning. Jag hänvisade till den plan som man har antagit i Sydafrika där man räknar med att 48 procent fortfarande är beroende av kolkraft år 2030.

Detta lån medför nu en möjlighet för oss att påverka hur denna kolkraft kommer att utformas. Framför allt är det en stor risk att många andra energislag nu blir framträdande i Sydafrika än just det förnybara. Därför såg vi en möjlighet med detta. Men jag har inte bortsett från att det kan finnas olika skolor i detta. Framför allt får vi se hur man ska kunna säkra tillgången till energi i ett land och i en region där tillgången till energi är viktig för att kunna bekämpa fattigdomen och få ekonomisk tillväxt och social utveckling.

Detta har gjort att vi valde att vara aktiva i Världsbanken i stället och inte lägga ned vår röst utan faktiskt ta ställning för Sydafrikas rätt till utveckling och kunna påverka och se till att man får detta lån med dessa villkor och också få med det förnybara.

Jens Holms fråga som jag inte hann svara på fullt ut handlar om att inte bara Utrikesdepartementet utan också Sida har varit mycket engagerat i detta både lokalt och centralt när det gäller våra konsultationer med Världsbanken. Världsbanken har också en ny vicepresident som faktiskt kommer från Danmark och som heter Inger Andersen. Hon är mycket engagerad och initierad i detta.

Jag hoppas att vi nu i och med denna nya energistrategi som banken har och i de konsultationer som vi har ska kunna påverka på ett sätt som gör att vi också kan få mätbara indikatorer för att mycket tydligt få fram att vi vill se en ökad andel förnybart i energimixen. Om detta slutar med

att vi sätter exakta stoppdatum på fossila bränslen i bankens policymix får vi se, för det handlar också om ett styrdokument som hela Världsbanken ska ställa sig bakom. Men jag tycker inte på något sätt att tanken är främmande eftersom vi vet att det inte är långsiktigt hållbart med ett så starkt fossilberoende.

Det kanske också är så att vi, genom att visa att vi menar allvar, inom ramen för Världsbanken tillsammans med andra genom att ha en tydlig färdriktning om vart vi vill gå kan sätta standarder gentemot marknaden som gör att marknaden snabbare får fram mer energivänliga och uthålliga produkter än som annars hade varit fallet.

Jag fortsätter gärna denna diskussion. Men vi har nu en period fram till sommaren 2011 då det ska fattas beslut om strategin i styrelsen. Det kan finnas anledning att återkomma till riksdagen och informera om hur detta arbete fortskrider eftersom vi ser det som ett centralt dokument när det gäller just fattigdomsbekämpning men också strävan efter hållbar energi i Världsbankens viktiga arbete.

Anf. 32 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att understryka att en energitillförsel, som är otroligt viktig för ett stort land som Sydafrika, inte är att jämställa med en energitillförsel av fossil energi. Man kan välja att göra de stora investeringarna i förnybar energi. Ofta säger också erfarenheterna att om man gör investeringar i förnybar energi blir det fler mindre investeringar. Det blir småskaligare investeringar. Då kommer det lättare fattiga människor till godo.

Jag tror inte att det är någon slump att det har varit stora protester nyligen i Sydafrika mot just höjda elpriser. Poängen med denna gigantiska satsning med detta lån som den borgerliga regeringen har sagt ja till var faktiskt att man skulle producera mer el och att man då skulle få ned elpriserna, vilket skulle gynna de fattiga. Det har inte skett.

Sedan tycker jag att det låter hoppfullt med Världsbankens energistrategi. Jag hoppas att den borgerliga regeringen lägger fram konkreta förslag till Världsbanken med ett slutdatum för investeringar i fossil energi, så att vi inte upprepar samma misstag som denna regering gjorde i våras. Jag hoppas också att det finns mätbara indikatorer så att vi kan se att man successivt investerar mindre pengar i det fossila och mer i det förnybara som har framtiden för sig och att vi till slut får ett stopp helt och hållet för investeringar i kol och annan smutsig energi.

Jag kommer att fortsätta att följa detta, och jag hoppas att regeringen kommer att förse riksdagen med allt det som ni lägger fram till Världsbanken.

Anf. 33 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Tack till Jens Holm för interpellationen! Den ger mig en möjlighet att belysa kravet på att snabbt få tillgång till energi för att kunna få i gång tillväxt och därmed kunna möjliggöra social utveckling och fattigdomsbekämpning och samtidigt se till att vi inte använder oss av fossil energi.

Problemet i Sydafrika har varit att mycket av det förnybara, det småskaliga och det som är mer av hightech inte tillräckligt på bredden finns tillgängligt i dag till de kostnader som sydafrikanerna har varit beredda

att acceptera. Det är ett problem som vi har försökt balansera. För vår del var det viktigt att vara med i arbetet, se hur vi kan påverka.

Jag vill precis som Jens Holm se mycket mindre av kol och smutsig energi i världen. Men jag tror att de krav som vi ställer på utvecklingsländerna måste ta sin utgångspunkt i varifrån de kommer. Genom att vi är tydliga i våra ambitioner och långsiktiga visioner och framför allt sätter de fattiga människorna i centrum och därmed också, som jag nämnde, ställer krav på Världsbanken beträffande den nya energipolicyn att titta inte bara på elektricitet utan till exempel också på bränsle för matlagning och annat kan vi göra väldigt mycket åt både lokala och globala föroreningsproblem.

Detta är ett arbete som Sverige lägger mycket resurser på inom vårt samarbete i Världsbanken men som också har betydelse i vårt bilaterala samarbete.

Jag ser andra länder som engagerar sig, som investerar i Sydafrika och som gör överenskommelser. Jag hoppas att vi inte bidrar till en snabb utbyggnad av kärnkraft i Sydafrika till exempel och att vi hjälper till med att få en bra energimix, så att vi framför allt understöder Sydafrikas regering att ta de fattiga människornas perspektiv och se till att det blir transparens, minskad korruption och mer tydlighet om hur energipriserna sätts, för det finns fortfarande mycket kvar att granska.

Jag ser fram mot ett fortsatt gott samarbete med riksdagen om detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2010/11:48 om Riksrevisionens granskning av utrikesförvaltningens biståndsverksamhet

Anf. 34 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Bodil Ceballos har frågat mig om jag avser att ta initiativ till

- att informera utrikesutskottet om innehållet i Riksrevisionens förstudie om Utrikesdepartementets hantering av bidrag från biståndsanslaget och varför det inte blev mer än en förstudie
- att i framtiden ställa likartade krav på alla aktörer inom biståndet
- att göra konsekvensanalyser av myndigheternas organisationsförändringar.

Låt mig börja med att säga att jag välkomnar Riksrevisionens granskning av hanteringen av svenska biståndsmedel, liksom jag välkomnar andra aktörers granskning. Ett av syftena med den transparensgaranti som regeringen har infört inom det svenska utvecklingssamarbetet är att det ska bli enklare att utöva ett demokratiskt ansvarsutkrävande genom ökad insyn och öppenhet.

Riksrevisionens verksamhet, att granska statlig verksamhet och därigenom medverka till god resursanvändning och en effektiv förvaltning i staten, ger mig stöd i mina reformambitioner när det gäller det svenska biståndet.

Regeringen har hittills haft stor nytta av Riksrevisionens rapporter när det gäller exempelvis styrningen av Sida. Även den av Bodil Ceballos refererade förstudien om Utrikesdepartementets bidragshantering har varit av stor nytta när det gäller det arbete som sedan en tid pågår inom departementet för att förbättra hanteringen.

Riksrevisionen lyder under riksdagen och är en del av riksdagens kontrollmakt. Jag kommer gärna till utrikesutskottet om utskottet så önskar för att berätta om det arbete som pågår på Utrikesdepartementet för att förbättra bidragshanteringen. Senast i dag, fru talman, var jag på utskottssammanträde. Regeringen skulle välkomna en djupare granskning av bidragshanteringen på Utrikesdepartementet.

Regeringen ställer höga krav på alla de statliga myndigheter och bolag som hanterar biståndsmedel, inklusive Regeringskansliet. Det är dock så, som regeringen konstaterade senast i budgetpropositionen för 2009, att Regeringskansliets främsta uppgift är att biträda regeringen med underlag i dess roll att styra riket. Regeringen har därför beslutat att överföra delar av bidragshanteringen till Sida och har för avsikt att successivt överföra en större del av bidragshanteringen inom biståndet till myndigheten.

När det gäller den omorganisation och de personalförändringar som nu sker på Sida vill jag påminna om att det är myndighetens ledning som ansvarar för verksamheten och för att hushålla väl med de medel som myndigheten disponerar.

Prioriteringarna för myndighetens verksamhet fastslås emellertid i regeringens styrdokument.

Anf. 35 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret, även om jag inte tycker att det egentligen svarar på mina frågor.

På den första frågan svarar ministern att hon gärna kommer om utskottet så begär. I dag hade vi ett utskottsmöte, men vi hann aldrig gå in på den här frågan särskilt djupt. Delfråga 2 i den frågan kom inte alls med. Den andra frågan får jag inget svar på, liksom inte på den tredje.

Eftersom det inte heller framgår av svaret på interpellationen vad den faktiskt handlar om tänkte jag att jag vill återknyta lite till den, så att åtminstone lyssnarna får en uppfattning vad vi pratar om.

Innan dess vill jag säga att jag – naturligtvis – tycker att det är viktigt med redovisning av all biståndsverksamhet. Men det jag inte är övertygad om är om den metod som ministern väljer är den rätta för att verkligen ta reda på om svenska skattemedel kommer till den nytta för fattiga människor som vi har tänkt oss.

Ibland verkar det nästan mer som om de hamnar i kassan hos revisorerna, för det krävs ju allt fler sådana för att upprätthålla den nivå på redovisningen som krävs. Vad det kan leda till kan man också ifrågasätta, med tanke på de senaste dagarnas diskussioner om vem som egentligen granskar revisorerna.

Fru talman! Ministern talar om reformering av biståndet, och mycket riktigt har biståndet i Sverige genomgått stora förändringar de senaste fyra åren. Förutom landkoncentration och smalnande uppdrag har redovisning och rapportering genomgått stora förändringar, så stora att många

projekt har lagts ned, eftersom redovisningen kostar mer än vad som kan ges i biståndsinsatser.

Riksrevisionen har gjort ett antal granskningar. Det är väldigt bra, eftersom det underlättar för oss här i riksdagen att ta bra beslut. Men ministrernas respons på de olika revisionerna har varit minst sagt skiftande.

Då Riksrevisionen vid sin granskning av frivilligorganisationerna hittade brister slog ministern genast på stora trumman och fick det att låta som om frivilligorganisationernas biståndsverksamhet var genomkorrupt. Vid den granskning som sedan gjordes, bland annat av Sida, visade det sig att det handlade om små brister, i huvudsak felaktig bokföring. Särskilt mycket försvunna pengar kunde man inte hitta.

Granskningen kostade däremot uppemot 4 miljoner kronor, trots en budget på 2,5 miljoner kronor. Man undrar vem som granskar granskarerna.

Nästa granskning som Riksrevisionen gjorde handlade om myndigheten Sida och gjordes vid en period då myndigheten genomgick en enorm omorganisation, som egentligen var initierad av regeringen. Än en gång blev det stort rabalder i tidningarna, med biståndsministern i spetsen. Ett korruptionsfall i Zambia var ”droppen som fick bägaren att rinna över”, skrev biståndsministern i Newsmill i slutet av maj i år, och Sidas generaldirektör fick sparken med buller och bång.

Besparingskraven på myndigheten leder nu till ännu fler omorganisationer och en stor minskning av personal. Men vad alla dessa omorganisationer leder till och vilka konsekvenser de får finns det ingen analys av i förväg.

När Riksrevisionen sedan kritiserade organisationen Swedfund, som jobbar med näringslivsinriktat bistånd, blev det inte några hastigt sammankallade presskonferenser. I den diskussion som vi hade i utskottet sades det bara att Swedfund arbetar med att åtgärda de brister som de blivit uppmärksammade på, och så fick de mer pengar nästa budgetår, och nu är det ytterligare 250 miljoner i år.

Den senaste rapporten är den om UD som egentligen aldrig kom, eftersom den inte slutfördes. Det fick vi veta genom medierna.

Ministern säger nu att regeringen har beslutat att överföra delar av bidragshanteringen till Sida. Det är bra, eftersom Sida tydligen sköter sig bättre än UD. Men ska Sida klara även detta inom befintlig ram för administration och med minskad personalstyrka?

Jag behöver lite fler svar av ministern i de här frågorna.

Anf. 36 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Tack för interpellationen! Låt mig dock få börja med att säga att det skulle vara mig främmande som minister att ha synpunkter eller kritik på Riksrevisionen, som är riksdagens kanske främsta organ för att ha kapacitet att granska just maktutövningen.

Det är därför jag inte kan berätta varför det blev bara en förstudie. Det är därför jag alltid – alldeles oavsett vad man har tyckt om de olika granskningarna – har dragit nytta av Riksrevisionens slutsatser som ett stöd i mitt utövande av ämbetet som minister.

Det har varit viktigt för mig att hedra Riksrevisionen och hålla reda på detta, och därför är jag lite frågande över interpellationen utifrån ett rent riksdagsperspektiv. Det kan ju inte vara jag som ska vara för att

Riksrevisionen väljer att göra bara en förstudie. Jag har själv till medierna sagt att jag skulle välkomna och till och med behöva en fullödig studie från Riksrevisionen kring UD:s bidragshantering.

Det skulle vara ett stöd för mig att mer konkret kunna få ord på de brister som kanske finns i intern kontroll och rutiner. På samma sätt har jag dragit nytta av Riksrevisionens granskning av Sida och kunnat använda det i ett förbättringsarbete.

Jag vill också, fru talman, för ordningens skull för protokollet säga att det när Sidas generaldirektör fick lämna sitt uppdrag inte alls berodde på någon riksrevisionsgranskning. Myndigheten har som sin främsta uppgift att hantera väldigt mycket skattepengar, och man kunde inte hålla sina egna förvaltningsanslag och hade svårt att få organisationen att fungera.

Det var alltså inte till följd av riksrevisionsrapporten. Däremot låg det ett gediget arbete bakom och efter denna tillsättning. Vi har stöttat upp och stärkt Sidas hantering, bland annat med hjälp av Ekonomistyrningsverket, för att man ska kunna få ordning och reda i Sidas egen penninghantering. Nu pågår ett gediget och väldigt framgångsrikt arbete för att myndigheten åter ska komma i ekonomisk balans.

Vad gäller Riksrevisionens granskning av Zambia och varför jag gjorde så stor affär av detta handlade det just om att man satte fingret på korruptionsproblematiken i biståndet. Det var det som jag ville uppmärksamma.

Riksrevisionen kunde visa på att det förmodligen fanns återkommande brister i hur vi hanterar biståndsmedel och att biståndsmedel kanske därmed skulle möjliggöra ökad korruption. Jag tycker att det är förfärligt med korruption. Jag tycker att det är att stjäla från de fattiga. Många gånger undergräver också korruptionen demokratiseringssträvanden och nedsolkar hela det engagemang vi har för en deltagande demokrati, ett ansvarsutkrävande och också en god samhällsstyrning i utvecklingsländerna. Då måste vi som största biståndsgivare i många länder slå ned på korruptionstendenser, bli duktigare på att hantera det.

Här visade Riksrevisionen just att det fanns en risk för återkommande brister i detta. Det är därför som vi mycket har diskuterat korruptionsproblematiken i det svenska biståndet.

Jag tycker att det är nästan lika angeläget som att ständigt bara höja biståndsanslagen. Om vi kan få ut mer av varje satsad krona har vi verkligen hjälpt de fattiga, i stället för att se till att de fattiga får betala dubbelt när vi till exempel vill förmedla engagemang genom att möjliggöra hälsoinsatser. Här har jag dragit nytta av Riksrevisionen.

Jag ställer likartade krav på alla aktörer inom biståndet. Jag kommer att fortsätta att använda mig av den granskning som sker för att åstadkomma förändringar när det gäller de brister som åskådliggörs. Biståndet är nämligen svårt. Det verkar långt bortanför Sveriges gränser. Det är väldigt svårt att dagligdags ha kontakter och få återkoppling när det gäller om biståndet kommer i rätta händer eller inte. Därför har Riksrevisionen varit till väldigt stor nytta för oss.

Och, som sagt, ingen skulle vara mer glad än jag om jag kunde få en fullödig studie även över hur andra delar av biståndsförvaltningen, det vill säga bland annat Utrikesdepartementet, hanterar medel.

Anf. 37 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Jag kritiserar inte alls Riksrevisionen, inte på något sätt. Snarare sade jag att det är väldigt bra med Riksrevisionens rapporter, för de ger oss ett bra beslutsunderlag.

Det som jag ställer mig frågande till är det sätt som ministern har tagit emot de olika rapporterna på. När det gällde Swedfund, till exempel, sade man: Ja, Swedfund har uppmärksammat bristerna. De jobbar med det. Nu går vi vidare.

När det gäller UD sade ministern i det svar hon gav här: Vi tänker flytta över det här till Sida, som bevisligen har bättre kapacitet att sköta de här frågorna.

Man tar alltså till sig av Riksrevisionens rapport, och man försöker åtgärda problemet.

Men när det gällde frivilligorganisationerna och Zambiafrågan och också generaldirektören och det sätt som ministern då agerade på ställer jag mig väldigt undrande, eftersom det inte alls var samma sak. Det handlade inte om att ta till sig detta och säga: Okej, vad gör vi nu? Vi går vidare. Vi jobbar på det här.

Det handlade i stället om att göra någon stor skandal av det hela.

Vi som har jobbat med bistandsfrågor under de senaste fyra åren har upplevt att det nästan har varit en kampanj mot det svenska biståndet ungefär för att få det att framstå som korrupt etcetera. Det är oerhört allvarligt, för korruption är någonting som vi alla måste bekämpa med alla medel, men vi ska inte prata om korruption när det handlar om annat än korruption.

När det gällde Zambia var det också felaktigheter som gick ut. Det lät som om hela korruptionsskandalen handlade om svenska medel. Så var det inte. Det var cirka en tiondel av den siffra som var den totala, så att säga.

Min kritik riktar sig alltså mot ministerns sätt att agera i de olika delarna, inte mot Riksrevisionen på något sätt, för den är naturligtvis väldigt viktig.

Jag tycker att det är bra att ministern säger att hon gärna ser en genomlysning av hela UD:s verksamhet. Det är väl bara bra. Det ger oss ett bättre beslutsunderlag, och det ger ministern ett bättre beslutsunderlag.

Men tona ned lite grann och försök tänka framåtsyftande i stället! Det skulle jag vilja råda ministern att göra nästa gång Riksrevisionen kommer med en rapport.

Men jag vill fortfarande ha lite svar när det gäller det här med att ställa likartade krav på alla aktörer inom biståndet. Man kan nämligen inte ställa lika höga krav på frivilligorganisationer – det är många gånger jättesmå organisationer – som man ställer på Sida. Man kan inte heller ställa exakt samma krav på Swedfund som jobbar med näringslivsfrågor och småföretagare ibland. Man måste kanske ha ett mer flexibelt system men ändå någon form av likartat system. Det ska inte ställas lika höga krav på exakt alla, för det finns inte möjlighet för människor och småorganisationer att leva upp till dem.

Sedan ställde jag också frågan om konsekvensanalyser när det gäller myndigheternas organisationsförändringar. När det är regeringen som initierar en organisationsförändring genom kraftiga förändringar i budgetramar etcetera måste man ju inse att det får konsekvenser. I stället för

att låta organisationen på Sida sätta sig så att de kan jobba vidare i någorlunda lugn och ro med den omorganisation som var kommer det nu en ny, så att säga. De har ingen arbetsro alls när det gäller att försöka bedriva ett effektivt och bra arbete. Därför hade det varit bra om man också hade haft möjlighet och tid att genomföra en konsekvensanalys innan beslut tas.

Anf. 38 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Låt mig börja med detta med Sida och personalförändringar, omorganisationer och så vidare. Varken med den förra generaldirektören eller med den nuvarande ledningen för Sida är det jag som initierar, genomför eller utvärderar organisationsförändringar.

Min uppgift som statsråd är att se till att myndigheten är ändamålsenligt riggad för att kunna fullgöra de beslut som riksdagen har fattat. Jag har inte synpunkter på den hantering som nu sker inom ramen för myndighetsledningens eget ansvar.

Jag tror att det är väldigt viktigt att riksdagens ledamöter respekterar och förstår den ansvarsfördelning som faktiskt råder, för det är lite grann så som hela vår verksamhet är uppbyggd.

Vad gäller mitt förfarande och hur jag har reagerat och agerat i olika sammanhang har jag haft som ambition att skapa ordning och reda i det svenska biståndet. Jag har sett väldigt mycket av bristande rutiner, dålig dokumentation och icke-fungerande efterlevnad av beslut fattade av riksdagen.

Och det finns väldigt mycket kvar att göra vad gäller intern kontroll, styrning och bättre fungerande rutiner. Det gäller inte minst det område som jag har tyckt varit viktigt för riksdagen, att få en resultatåterkoppling, att få mer av transparens. Det handlar om att göra det möjligt för alla som är engagerade i Sverige att följa biståndet och att se till att det blir mer tillgängligt.

Det är därför vi inför en transparensgaranti, och det är därför jag oförtutet kommer att fortsätta att jobba just med att se till att man ska kunna följa pengarna och att man ska utkräva ansvar, även det ansvar jag har.

Att jag reagerade så hårt på korruptionsskandalen i Zambia berodde just på att det var i hälsosektorn. Det finns väldigt mycket fattiga människor som vi kanske vill ge gratis bromsmediciner till för att de ska kunna överleva med till exempel hiv och aids. Då ser man att lokala, regionala och nationella politiker på vägen ser till att sko sig, så att den fattiga kvinnan kanske får betala 10 dollar för det som skulle vara gratis för henne. Det är pengar som hon inte har.

Det är därför vi måste komma till rätta med korruptionen. Den sprider sig i hela samhällskroppen. Det handlade inte om att komma åt olika biståndsaktörer, utan det handlade just om att säga: Vi måste se det här om vi ska komma till rätta med det och få ett ökat förtroende för biståndet, eftersom det många gånger kanske har varit just biståndsmedel som till och med har understött korruptionstendenser i vissa länder.

Därför har vi varit otroligt tydliga, inte bara på Sida, för att få bättre korruptionshandtering, hantering av risker och för att kunna följa hur korruptionsfallen förebyggs och hur man hanterar dem när de uppmärksammas.

Vi har naturligtvis också diskuterat med zambiska staten, och vi har diskuterat med andra givare för att man ska ta det här på allvar.

Jag reagerade. Andra får bedöma om jag överreagerade. Men det viktiga för mig var att just agera. Det gäller också det starka vad man skulle kunna kalla folkrörelsebiståndet eller det bistånd som kanaliseras via enskilda organisationer.

Många gånger tycker man att det är en kvittohysteri och så vidare, men det är väldigt viktigt att säga att här måste det vara klockrent i hanteringen och tydliga regler. Det har de enskilda organisationerna själva gått i bräschen för, för de är väldigt transparenta och duktiga på att hantera de här pengarna, samtidigt som de är väldigt idealistiska och många gånger ändamålsenliga.

Det var alltså inte kritik mot enskilda organisationer utan det system man hade för att kunna följa det som jag bad Sida rätta till. Det blev då ett väldigt stort rabalder; man ville väl skapa en motsättning mellan ministern och de enskilda organisationerna.

I dag ser jag att mer pengar kanaliseras i budgeten via det civila samhällets organisationer. Den största utgiftsökningen som riksdagen nu har att ta ställning till i årets budget är 4 miljarder i ökade biståndsanslag. Finns det då någon som kan påstå att jag försöker smutsa ned biståndet genom att prata om korruptionsrisker och därmed försöka minska det?

Det är väl snarare tvärtom. Genom mitt idoga arbete är det möjligt att öka vårt engagemang för fattigdomsbekämpningen i världen.

Anf. 39 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Att vi kan öka budgeten med 4 miljarder beror på att vi har en bättre ekonomi och att vi har ett enprocentsmål.

Det som jag upplever som problemet är att när ministern gick ut så hårt i de två första riksrevisionerna så gav det medborgarna en bild av att biståndet är korrupt. Det kan vi inte komma ifrån, och många som har arbetat med bistånd under många år och som verkligen har slitit och jobbat ideellt kände sig naturligtvis mycket påhoppade och mycket ledsna över det här.

Jag skulle vilja påstå att det allra mesta biståndet som går från Sverige funkar alldeles utmärkt, vare sig det kommer från frivilligorganisationer, från Sida, från UD eller någon annanstans ifrån. Sedan finns det sådant som inte funkar, och det finns bristande rutiner och då måste man naturligtvis åtgärda det. Men det är farligt om vi går ut och sprider en bild av att det mesta är fel och korrupt när det mesta är helt korrekt och bra.

Regeringen styr naturligtvis dels genom budget, dels genom regeringsbrev och diverse styrdokument. Detta påverkar naturligtvis Sidas organisation. Man måste ju leva upp till regeringens krav, och det innebär också omorganisationer och annat.

Resultatåterkoppling är också väldigt bra. Det välkomnar vi, men jag skulle vilja se en resultatåterkoppling som visar mer på vilken effekt det har fått för fattiga människor i de länder där vi är verksamma, för de resultatåterkopplingar vi har fått hittills har mer visat på hur pass vi har följt de rutiner och de styrdokument som regeringen eller riksdagen själva har fattat beslut om.

Jag hoppas därför att vi nästa gång får en resultatrapportering som visar de verkliga resultaten.

Prot. 2010/11:19
23 november

Anf. 40 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Jag vill tacka för interpellationen, inte minst för att den också ger mig en möjlighet att för riksdagen nu i dessa tider berätta om det gedigna arbete som genomförs på Sida för att få en ekonomi i balans och där många enskilda medarbetare under svåra omständigheter försöker återta förtroendet och se till att man är riggad för ett bistånd i världsklass.

Det är en svår process som handlar om hur Sidaledningen vill ha en organisation som kan leva upp till de krav som ett modernt bistånd ställer utifrån de fattiga människornas perspektiv att vi ska kunna leverera.

Att Sverige har en bättre ekonomi beror ju på att vi har en regering som har tagit ansvar för statsbudgeten och som har kunnat hålla utgifterna i schack och se till att intäkterna kommer in. Därmed har vår ekonomi vuxit. Att vi har ett enprocentsmål innebär per automatik, kan man säga, att utgifterna för biståndet därmed kan öka.

Jag är dock helt övertygad om att vi inte skulle kunna få folklig legitimitet för att fortsätta ha konstanta utgiftsökningar på biståndet i takt med att den svenska ekonomin växer om vi inte visste vart pengarna gick och inte brydde oss om resultatåterkoppling utan att ansvariga politiker ryckte på axlarna åt till exempel korruption. Vi skulle inte kunna öka utgifterna om vi inte orkade förnya oss genom att styra mer av pengarna till exempel till kvinnor eller stå upp för utsatta människor i form av kanske homosexuella eller annat. Vi ser ju nu hur den zambiska regeringen inte bara missköter korruptionshanteringen utan dessutom ger sig på hbt-personer.

Vi måste ha mod att säga ifrån. Vi måste ha mod att ställa krav, och vi måste se till att biståndet når fram. Först då gör det skillnad i fattiga människors liv, och först då är det faktiskt angeläget att fortsätta öka biståndsramarna, och det är det som riksdagen – hoppas jag – kommer att fatta beslut om i slutet av december.

Jag tackar Bodil Ceballos för interpellationen som gav mig möjlighet att diskutera den här frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2010/11:38 om konsekvenser för kvinnor med anledning av tvåårsregeln i utlänningslagen

Anf. 41 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att kvinnor som har tillfälligt uppehållstillstånd enligt den så kallade tvåårsregeln ska vara säkra på att få stanna i Sverige om de bryter relationen till en misshandlande partner.

Amineh Kakabaveh har också frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av hur Migrationsverket och migrationsdomstolarna

*Svar på
interpellationer*

beaktar kvinnors specifika skäl vid ansökan om asyl eller uppehållstillstånd.

Jag vill inledningsvis hänvisa till det svar som jag lämnade den 1 oktober 2009 och vad jag då anförde om regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

En utgångspunkt avseende uppehållstillstånd på grund av en nyetablerad relation är att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ges i två år. Därefter får permanent uppehållstillstånd ges, så kallad uppskjuten invandringssprövning. Som jag nämnde i den förra debatten finns det undantag enligt vilka ett fortsatt uppehållstillstånd får ges, trots att förhållandet upphört före tvåårsperiodens utgång. Ett av dessa undantag rör det fall när förhållandet upphört främst på grund av att utlänningsbarn, i förhållandet har utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid.

Vad gäller tillämpningen av denna bestämmelse har regeringen i regleringsbrevet för 2010 gett Migrationsverket i uppdrag att lämna en redogörelse som ska avse perioden 1 januari–31 oktober 2010 och innehålla en beskrivning av omständigheter som enskilt eller i samverkan med andra omständigheter legat till grund för bifalls- respektive avslagsbeslut.

Genom lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2010:97) blir kommunerna från den 1 december 2010 skyldiga att erbjuda vissa nyanlända 60 timmars samhällsorientering där bland annat information om kvinnors rättigheter och möjligheten att söka stöd från till exempel kvinnojourer kommer att ingå. De nyanlända som omfattas är flyktingar och andra skyddsbehövande med flera.

I betänkandet *Sverige för nyanlända utanför flyktingmottagandet* (SOU 2010:37) lades ett förslag fram om en utökad målgrupp för samhällsorienteringen som även skulle innefatta personer som invandrar på grund av anknytning, till exempel genom äktenskap med en svensk medborgare. Remisstiden gick ut den 1 november 2010. I budgetpropositionen för 2011 beräknar regeringen 40 miljoner kronor från 2012 och framåt för en utökad målgrupp för samhällsorienteringen.

Kvinnor som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning och sedan utsätts för våld av sina män är en särskilt utsatt grupp kvinnor, och frågan är alltså viktig och prioriterad för regeringen. Jag vill dock lyfta fram den möjlighet som redan finns i utlänningslagen för dessa kvinnor att få fortsatt uppehållstillstånd. En individuell prövning görs alltid av omständigheterna i det enskilda fallet.

Avseende Amineh Kakabavehs andra fråga om kvinnors asylskäl har regeringen gett i uppdrag åt Migrationsverket att i utbildningshänseende särskilt uppmärksamma frågor som rör kvinnor. Regeringen har begärt redovisning av Migrationsverket hur myndigheten arbetar med att bibehålla och vidareutveckla kompetensen rörande mänskliga rättigheter med en analys av kompetensbehovet kopplat till kvinnors villkor. Myndigheten ska vid genomförandet av verksamheten beakta och belysa mäns och kvinnors villkor, vilket framgår av Migrationsverkets instruktion.

Bedömningarna av asylskälen görs alltid utifrån de individuella förutsättningarna i det enskilda fallet. Det är Migrationsverkets och migrat-

ionsdomstolarnas uppgift att på de skäl som anförts och det underlag som presenterats avgöra om det finns grund för uppehållstillstånd.

Vad gäller den här frågan har jag inte för avsikt att vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 42 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att tacka migrationsminister Tobias Billström för svaret. Det är positivt att höra att regeringen har gett Migrationsverket i uppdrag att redogöra för hur reglerna tillämpas i bedömningen av enskilda fall.

Det är sedan beklämmande att höra ministern säga att han inte har för avsikt att vidta ytterligare åtgärder när han ännu inte sett Migrationsverkets rapport.

Jag vill erinra ministern om situationen för misshandlade kvinnor och utsatta kvinnor, särskilt de kvinnor med invandrabakgrund som dessutom inte kan svenska språket och är beroende av en man som försörjer dem samtidigt som han slår och misshandlar. Det är svårt för dem att bryta relationen på grund av tvåårsregeln.

Många kvinnor har kommit till mig. Jag är aktiv i föreningen Varken hora eller kuvad. Roks rapport *Täckmantel äktenskap* handlar också om fruimport. SKL, Sveriges Kvinnolobby, har haft ett projekt där man har redovisat för och undervisat många myndighetspersoner, framför allt Migrationsverkets handläggare och migrationsdomstolarnas personal, om att problembilden är stor och att det behövs en särskild kompetens i fråga om hur dessa kvinnor ska behandlas när deras fall kommer till Migrationsverkets kännedom.

Jag har själv sedan i somras kommit i kontakt med sex kvinnor. Det är kvinnor som under ett och ett halvt år har blivit utsatta för olika former av kränkningar, inte minst våldtäkt, inom äktenskapet och olika former av misshandel och psykisk misshandel. Jag har, tillsammans med personer från kvinnojourer övertalat Pari, bland annat med hjälp av motivationsarbete, att Migrationsverket inte kommer att skicka henne tillbaka till Kurdistan eller Iran. Hon måste göra en anmälan.

Tvåårsregeln gör att man inte vågar anmäla sig hos myndigheten eftersom man är så rädd att man ska skickas tillbaka. Det har gjorts, och det görs, utan att vare sig migrationsminister Tobias Billström eller jag vet om det. Vi vet att folk dagligen skickas tillbaka av olika anledningar.

Ambitionen är hög. Det är positivt att höra att regeringen vill göra något, men det räcker inte så länge lagarna och reglerna tillämpas på ett sätt som inte är förenligt med prövning av den enskilda individen. Kön och sexuell läggning förbises tyvärr ofta. Reglerna är hårda och restriktiva. Därför är det svårt att tillämpa dem på riktigt. Det gäller många kvinnor som fortfarande är utsatta. Därför måste vi vidta ytterligare åtgärder för att helt enkelt komma till rätta med problemen.

Det är alltid positivt att höra att saker och ting görs, men siffror och viss statistik kommer säkerligen att vara missvisande. Ministern får inte vara nöjd, utan han måste se hur siffrorna ser ut i praktiken.

Anf. 43 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! I våras hade vi en hearing i riksdagen om denna fråga. En av de lösningar som vi där diskuterade gällde samhällsorientering. Det är

bra att den grupp som ska få delta i samhällsorienteringen nu kanske utökas. Det tycker jag är bra, och ministern har tagit initiativ till det.

Hur når man de personer det här handlar om? Den som kommer hit via den så kallade fruimporten kanske inte får all information som man egentligen skulle behöva för att komma in på samhällsorienteringen och svenskundervisningen etcetera. Många av de män som har tagit hit dessa kvinnor vill inte att fruarna ska delta i de olika aktiviteterna.

Det finns olika delar i detta. Det handlar bland annat om den som faktiskt träffar någon, blir kär i någon och kommer hit, och sedan visar det sig att personen misshandlar henne och därför är hon tvungen att lämna landet, trots att hon har lämnat allt hon hade. Det handlar också om de som kommer hit på grund av att någon har satt i system att importera kvinnor och strax innan de två åren har gått till ända säger man: Hej då, nu får du ge dig av.

Hur når vi båda dessa grupper? Det är något vi måste tänka på. Jag hoppas att ministern har en bra idé om hur vi ska nå dem.

Jag har jobbat i många år som tolk, och jag har varit med vid många tillfällen med polis, socialtjänst etcetera. Tidigare brukade man ibland varna kvinnor innan de kom hit om man visste att det var fråga om en man som brukade misshandla sina fruar. Den person som befann sig i hemlandet kunde få en varning. Nu har det tagits bort på grund av hänsyn till den personliga integriteten. Frågan är om det finns något system som man kan använda sig av för att varna när man vet att det är en man som brukar misshandla sina fruar som kommer hit – så att kvinnan i fråga vet om det innan hon kommer hit. Det ska vara ett system som inte kränker den personliga integriteten. Jag försöker uppmana ministern att använda sina grå hjärnceller och hitta på något bra.

Sedan finns ett annat problem, nämligen rädslan som många kvinnor känner för att anmäla. Det är lika svårt för svenska kvinnor att anmäla när deras män har misshandlat dem därför att de kan råka ut för en ännu värre misshandel om de går till polisen. Det är rädslan för att råka ut för något ännu värre som stoppar många kvinnor från att gå till polisen. För de kvinnor som dessutom riskerar en utvisning är det ännu större fara. Om de går till polisen första gången och talar om att de har blivit misshandlade och inte har synliga skador kommer inte polisen att på en gång väcka åtal. Det brukar behövas ett antal anmälningar innan det blir ett åtal. För vilken kvinna som helst som råkar ut för ännu större repressalier, oavsett vilket land hon kommer från, leder det till att hon inte vågar nästa gång. När första anmälan har gjorts får hon ännu en smocka.

Vi vet att för alla kvinnor som drabbas av misshandel är det svårt att anmäla. För de kvinnor som riskerar utvisning är det ännu svårare.

Anf. 44 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Tack så mycket för inläggen från interpellanten och Boddil Ceballos. Jag ska börja med att förklara lite hur regeringen ser på frågan. Det är en viktig fråga hur skydd kan erbjudas till kvinnor som blir misshandlade.

Först och främst är det viktigt att understryka att varje ärende behandlas individuellt. Det framgår av förarbetena till den aktuella bestämmelsen att man ska ta hänsyn till under vilka omständigheter som övergreppet har ägt rum, hur allvarligt det har varit, om det har rört sig om en

enstaka episod eller upprepade övergrepp samt hur länge förhållandet har varat.

Den centrala frågan är bevishänseendet. Det står att enligt förarbetena bör det vara tillräckligt att det görs sannolikt att sådana övergrepp förekommit för att hänsyn ska tas till våld eller handlingar som innefattar allvarliga kränkningar i förhållandet. Det ska inte ställas upp några formella krav på vilken dokumentation som ska föreligga. Polisanmälningar, läkarintyg och intyg från sociala myndigheter och kvinnojourer bör vara till ledning. Myndigheten måste i varje enskilt fall bedöma om den framlagda dokumentationen med tillräcklig styrka talar för att våld eller allvarlig kränkning förekommit i förhållandet.

Om kvinnorna åberopar skyddsbehov kan de söka asyl hos Migrationsverket. Om andra starka skäl talar för att fortsatt uppehållstillstånd ska ges kan kvinnorna få förlängt uppehållstillstånd trots att det tillståndsgrundande förhållandet har upphört. I förarbetena anges att det är främst fråga om olika former av humanitära skäl, som att sökanden riskerar att bli socialt utstött vid ett återvändande eller att sökanden är allvarligt sjuk eller svårt handikappad. Sammantaget kan då omständigheterna i det enskilda fallet framstå som så ömmande att utvisning inte bör komma i fråga. När jag sagt detta har jag förklarat bakgrunden till varför vi har den lagstiftning som vi har, varför vi har undantagsbestämmelsen och också hur den tillämpas.

Låt mig sedan vända mig till Bodil Ceballos. Vad gör Migrationsverket för att till exempel få kännedom om anknytningspersonens tidigare våldsbrott? I ärenden där en utlänning har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt i Sverige gör Migrationsverket bland annat kontroller i belastnings- och misstankeregistret för att bedöma risken för våld eller allvarlig kränkning i förhållandet. Vad gäller ärenden om familjeåterförening för makar och sambor är kontroller i registret inte förenliga med familjeåterföreningsdirektivet som vi genomförde i svensk rätt 2006. Det är alltså den juridiska ordning som gäller på det här området.

Jag tror att vi alla är överens om att det är viktigt att kvinnor som är rädda för utvisning får möjlighet att få skydd i Sverige. Det finns dock starka skäl för att bibehålla den uppskjutna invandringsprövningen och förhindra missbruk av rätten till invandring. Åtgärder kan man naturligtvis vidta så långt det är möjligt för att förhindra de negativa konsekvenserna av bestämmelsen, främst att kvinnor av rädsla för utvisning stannar kvar i anknytningsförhållanden där de misshandlas eller annars utsätts för allvarliga kränkningar. Detta är kärnan i regeringens politik.

Anf. 45 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Vi är överens om att det finns regler, lagar och förarbeten. De är mycket bra beskrivna, vilket vi som lagstiftare vet. Problemet är att våra myndigheter, som får kännedom om dessa människor, har problem med att tolka och tillämpa lagen. Det finns alldeles för stora utrymmen för tolkning av lagen, och många socialarbetare känner inte till förarbetena. Jag har själv varit socialarbetare i tio år. Man kan inte lära sig alla lagar, och man vet inte hur man ska göra. Därför behövs kompetensutvecklingen. Det är mycket bra att statsrådet Tobias Billström ska se till att en sådan insats görs vid Migrationsverket. Hur länge har den varit

på gång? Redan 2005 befarade man, enligt utskottet, att det fanns bristande kunskap i tillämpningen av lagen. Det är den ena delen.

Den andra delen handlar om den kvinna som kommit till Sverige. Vi vet inget om hennes bakgrund. Vi vet inte om hon till exempel blivit utsatt för människohandel eller tvångsäktenskap, om hon kommit frivilligt, om det funnits hedersrelaterat våld inom familjen. Hon ville i vilket fall som helst fly till ett annat land eftersom hon trodde att det fanns en fristad här och att hon skulle få friheten att vara människa och kvinna, vilket tyvärr inte är särskilt normalt i många delar av världen.

I de kontakter jag har med dessa kvinnor är de nöjda med att bli slagna en gång i veckan. I sina hemländer blev de slagna varje dag av brodern eller pappan. Man jämför alltså hela tiden. Om de varit utsatta för våldtäkter eller olika former av psykisk misshandel är de helt nöjda eftersom de är i Sverige och förväntar sig att få uppehållstillstånd.

Det beklämmande är att det är på detta sätt bara för att det är fråga om invandrade kvinnor, kvinnor från andra länder. Det finns så kallade synnerligen ömmande omständigheter eller skäl, men även då finns bristande kunskap om dessa kvinnors bakgrund. De kvinnor som blir misshandlade och utsatta för olika former av kränkningar kommer inte till Migrationsverket och berättar öppet vad de blivit utsatta för.

Vi vet att oavsett om det gäller invandrare eller svenskar sker våldet inom ramen för hemmet, och det är mycket svårt att tala om det. För framför allt de utsatta kvinnorna är det svårt att tala om sin egen situation, om det som händer i relationen med den man som de lever tillsammans med. I många länder, också i Sverige, är det tabu att tala om det. Det finns även många svenska kvinnor som blir utsatta, men de anmäler inte. Den teoretiska termen för detta är normaliseringsprocess. Dessutom finns hotet om att bli utvisad och ännu mer utsatt för repression och förföljelse.

Om Migrationsverket bara redovisar statistik över hur det är kommer det att vara missvisande eftersom den inte visar hela problembilden. Därför måste vi se till att tvåårsregeln ändras.

Anf. 46 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Jag vill återkomma till bevisläget och att det ska vara tillräcklig styrka. Det är där problemet många gånger uppkommer eftersom det är svårt för en kvinna att få tillräcklig styrka på bevisen. Ibland är det inte tillräckligt ens om det finns en fällande dom. Vi har sett ärenden där mannen har fällts för misshandel och ändå har kvinnan inte fått stanna i Sverige, trots att vi har den här möjligheten. Det ska mer till än bara tillräcklig styrka. Någonstans fallerar det.

Sedan sade ministern att man exempelvis kan söka asyl, men då ska man komma från ett land som ger skäl till asyl. Om en kvinna är importerad från till exempel Thailand och i övrigt inte har asylskäl är jag inte så säker på att hon skulle få asyl i Sverige eller få stanna som skyddsbehövande trots att hon skulle hamna i en mycket besvärlig situation ifall hon återvände hem efter att ha skilt sig. I så fall hamnar det väl under synnerligen ömmande omständigheter, och det vet vi är oerhört svårt.

Någonstans måste vi alltså hitta en öppning så att dessa kvinnor inte faller mellan stolarna. Många gånger har de dessutom barn, och om de har barn som fötts innan de kom till Sverige, och den man som bor här inte är fadern, har kvinnorna inte heller möjlighet att stanna som anhörig.

Jag hoppas att ministern jobbar vidare med frågan. Det behövs inte bara samhällsorientering utan det behövs någonting annat också.

Anf. 47 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Låt mig börja med att vända mig till interpellanten Amineh Kakabaveh. Det verkar som om vi är överens i debatten om att förarbetena till lagstiftningen är utformade på ett korrekt sätt. Det tycks inte vara problemet och heller inte föremål för diskussionen, åtminstone inte när jag lyssnade på vad interpellanten sade. Det är bra om det förhåller sig på det viset.

Som Amineh Kakabaveh konstaterade är det alltså tillämpningen vi diskuterar. Jag tror att det är just bristen på kunskap eller bristen på kompetens som spelar in. Jag tror inte att det är någonting specifikt för just den här frågan, utan det gäller nog generellt. Amineh Kakabaveh pekade faktiskt ut socialtjänsterna runt om i kommunerna som en viktig faktor i sammanhanget. Därför vill jag peka på regeringens handlingsplan som vi beslutat om och som innebär att vi ska bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Den handlingsplanen är viktig för att ge de tjänstemän som sysslar med dessa frågor rätt verktyg för att kunna göra rätt jobb.

Därmed kommer vi in på frågan om den tillräckliga styrkan på bevisen, som i någon mening också handlar om hur bra tjänstemännen och handläggarna vid respektive myndighet är på att tolka dessa frågor. Även där har regeringen satsat mycket under de tidigare åren för att få det att fungera på rätt sätt. När det gäller Migrationsverkets arbete med kvinnors asylskäl har regeringen, som jag påpekade i mitt första inlägg, gett verket i uppdrag att i utbildningshänseende särskilt uppmärksamma frågor som rör kvinnor. Myndigheten har nyligen förnyat sin handbok om bland annat handläggningen av kvinnors asylskäl. Jag kommer att fortsätta att noga följa vad Migrationsverket gör, särskilt i fråga om kompetensutveckling beträffande kvinnofrågor och allmänt i fråga om verkets övergripande kvalitetsarbete.

Vad gäller migrationsdomstolarna har vi även där satsat på kompetensutveckling avseende kvinnors asylskäl.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2010 uppdragit åt Domstolsverket att genom insatser i form av utbildning ytterligare stärka kompetensen bland domare och andra anställda vid domstolarna när det gäller frågor om mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

Syftet med de åtgärderna är att de ska leda till ett bättre bemötande av brottsoffer och därmed bidra till att stärka allmänhetens förtroende för domstolarna. Allt detta sammantaget tror jag innebär att vi kommer att få en förändring på den här punkten.

Jag vill ändå för både Bodil Ceballos och interpellanten peka på fakta. Migrationsverket har på regeringens uppdrag avlämnat en rapport om tillämpningen av bestämmelsen. Statistiken visar att andelen bifall generellt i förlängningsärendena är mycket hög. Den är 97–98 procent.

Ärenden där våld eller allvarlig kränkning har åberopats som grund för ansökan är få.

Regeringen har gett Migrationsverket ett förnyat uppdrag med mer detaljerade krav. Vi väntar nu på rapporteringen med statistik från Migrationsverket som ska komma senast vid årsskiftet. Det är att betänka att andelen som får förlängt är 97–98 procent. Det är en mycket hög siffra.

Anf. 48 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Det är väldigt roligt och intressant att få stå här och få mycket medhåll om att problematiken är stor. Det är viktigt eftersom det handlar om mänskliga rättigheter och Sveriges ansikte utåt när det gäller jämställdhet, mänskliga rättigheter och demokrati.

Kvinnors befrielse handlar om demokrati. Kvinnor från andra delar av världen måste få anamma den demokrati som råder i Sverige. Det är viktigt att lyfta fram det i alla sammanhang. Jag som vänsterpartist, socialist och feminist måste alltid se till att kvinnors möjligheter och förutsättningar diskuteras i alla ärenden.

Nu handlar det om en viss grupp där det finns mörkertal. Det är jättebra att det finns statistik på att de flesta får uppehållstillstånd. Men det finns tyvärr ett mörkertal. Det finns fortfarande många luckor i kunskapen hos myndigheterna.

Jag har blivit uppringd av två handläggare men också av juridiska ombud. Man hänvisar till information som finns till exempel hos Irans eller Iraks ambassad. Där säger man att det finns skydd för kvinnor om de skickas tillbaka.

Om kunskapen ligger där är det väldigt beklämmande. Då finns det fortfarande många luckor. Man vet inte vad människor har gått igenom som har kommit från de länderna.

Därför måste vi se till att tvåårsregeln ändras. Det handlar om kvinnors asylskäl på grund av att de är kvinnor och också om dem som har en annan sexuell läggning. Det ska påpekas i både lagen och föreskrifterna. Därmed tror jag att vi också kommer till rätta med mörkertalet.

Anf. 49 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag konstaterar att Amineh Kakabaveh och jag är överens på de flesta punkterna. Det är helt uppenbart att här behövs insatser för att förbättra kunskaper och kompetens hos de myndigheter som har till uppgift att granska, handlägga och besluta i dessa ärenden. De måste ha rätt kunskaper och kompetens.

Det finns all anledning att lyfta fram det arbete som regeringen har gjort under de här åren för att se till att utbilda och vidareutbilda de människor som jobbar på Migrationsverket och i migrationsdomstolarna och som dessutom sitter ute i kommunernas socialtjänster och hjälper till med detta arbete. Jag tror inte att man ska förringa det arbetet. Det är viktigt att det belyses i diskussionen. Oavsett vilken lagstiftning vi har är det ändå viktigt att man i tid uppmärksammar dessa tecken.

Jag ser med spänning fram emot den avrapportering som Migrationsverket kommer att göra. Jag tror att den kommer att ge ytterligare vägledning. Jag belyste redan i mitt tidigare inlägg att det är 97–98 procent som får förlängning. Det är ett mycket högt tal. Det tyder på någonting. Men innan vi har fått den slutgiltiga statistiken och analyserat den tycker

jag att vi ska vara försiktiga med att vara för snabba med att dra konsekvenser av detta. Det har varit en bra debatt, och jag tackar för den.

Prot. 2010/11:19
23 november

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

11 § Svar på interpellation 2010/11:50 om kristna irakiska flyktingar

Anf. 50 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Robert Halef har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att Europadomstolens uppmaning om inhibition för irakiska flyktingar ska uppmärksammas i den svenska asylprocessen.

Jag vill inledningsvis hänvisa till vad jag nyligen har uttalat i mina svar på angränsande frågor från Roger Haddad och Christina Høj Larsen samt till det svar som utrikesministern nyligen lämnat på en fråga om religiösa minoriteter i Irak av Robert Halef. (2010/11:55, 2010/11:62, 2010/11:45).

Säkerhetssituationen har gradvis förbättrats i Irak men är på sina håll instabil. Det våld som förekommer drabbar medlemmar ur alla etniska och religiösa grupper, men minoriteter – däribland kristna – är ofta särskilt utsatta. Genom EU och FN samt i samtal med irakiska företrädare fortsätter regeringen att uppmärksamma frågan om efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna i Irak.

När det sedan gäller Robert Halefs direkta fråga vill jag säga att var och en som söker asyl i Sverige får en individuell prövning av sitt skyddsbehov i enlighet med utlänningslagen. Det är Migrationsverkets och migrationsdomstolarnas uppgift att ta ställning till om det finns grund för uppehållstillstånd. Regeringen har ingen roll i asylprocessen.

Vad gäller Europadomstolens roll, är den en del av det övervakningssystem som är knutet till Europakonventionen. Domstolen kan ta emot klagomål från enskilda som anser att deras fri- och rättigheter enligt konventionen har kränkts. Europadomstolen är inte en instans för överklagande av nationella beslut.

Europadomstolen har i ett brev från den 22 oktober informerat bland andra Sverige om att domstolen tills vidare kommer att begära inhibition i irakiska ärenden då en sådan begäran framställs av en enskild klagande. Migrationsverket följer Europadomstolens uppmaning i alla enskilda ärenden om inhibition.

Som jag nyss nämnde har inte regeringen någon roll i den process som omfattar prövningar av asylansökningar. Det innebär att jag inte får ingripa i eller påverka ansvariga myndigheter i deras handläggning av enskilda ärenden.

Mot bakgrund av detta anser jag inte att det finns behov av några åtgärder med anledning av den av Robert Halef lyfta frågan.

Anf. 51 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Jag tackar Tobias för svaret. Jag ställde interpellationen för att uppmärksamma Sveriges riksdag på de övergrepp som de kristna minoriteterna utsätts för i Irak och för att stoppa utvisningen av kristna

irakier från Sverige. Sedan invasionen av Irak år 2003 har flera tusen blivit mördade och över en halv miljon har tvingats att lämna sitt hemland.

Majoriteten av de kristna flyktingarna finns i dag i flyktingläger i Syrien och Jordanien. De lever under mycket svåra förhållanden. De som bor i Irak mördas hänsynslöst på grund av sin kristna tro, och deras mänskliga rättigheter kränks.

Det pågår en etnisk rensning av kristna minoriteter i vissa delar av landet. De förföljs och mördas på grund av sin kristna tro. Systematiskt planerade attacker från islamistiska terrororganisationer, mord på biskopar, präster och andra ledare och attackerna på hittills över 70 kyrkor talar sitt tydliga språk.

Under de senaste veckorna har attackerna eskalerat i Bagdad. Det gäller mordet på över 56 personer med över 70 skadade i den syriansk-katolska kyrkan den 31 oktober, utplaceringen av bomber utanför kristna hem för tio dagar sedan och attackerna mot kristna förra veckan där många blivit dödade och skadade.

Dessa övergrepp måste stoppas oavsett om de sker mot kristna eller människor av andra religioner eller etniciteter. Alla människor har lika värde, och människovärdet är unikt och okränkbar. De kristna i Irak vill leva i fred och frihet i sitt hemland, utöva sin kristna tro och inte bli förföljda, mördade eller tvingas att välja mellan att konvertera eller bli dödade.

Fru talman! De som har tagit sig till Sverige och andra europeiska länder skickas allt oftare tillbaka och får ingen asyl trots att de uppfyller kriterierna i flyktingstatusförklaringen som grundar sig på FN:s konvention. Europadomstolen för mänskliga rättigheter rekommenderar att man stoppar avvisningen av kristna till Irak. FN:s flyktingkommissariat säger att kristna irakier har behov av internationellt skydd. Det är dags för Sverige att ompröva synen på dessa flyktingar och stoppa avvisningarna till Irak.

Tobias säger att det våld som förekommer drabbar medlemmar ur alla etniska och religiösa grupper, men att minoriteter – däribland kristna – ofta är särskilt utsatta.

Man bekräftar att man är medveten om deras utsatthet. Trots det utvisas mer än hälften. Tobias säger dessutom att det är Migrationsverkets och migrationsdomstolarnas uppgift att ta ställning till om det finns grund för uppehållstillstånd och att regeringen inte har någon roll i asylprocessen.

Fru talman! Det är ett mycket märkligt svar. Det är ju vi här i riksdagen som fattar beslut som regeringen verkställer. Migrationsverket är en av våra myndigheter. Migrationsministern kan ge Migrationsverket nya direktiv med anledning av det eskalerade våldet mot den kristna minoriteten i Irak.

Fru talman! Människor som flyr undan förföljelse och förtryck på grund av sin tro och som söker asyl i Sverige måste kunna få en fristad här.

Anf. 52 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Frågan om de kristna i Irak har vi diskuterat här i kammaren flera gånger under den förra mandatperioden, särskilt det senaste

året. Många finns här, många har fått avslagsbeslut. Vi möter en stor förtvivlan i den här gruppen. Alla irakier som tvingas åka tillbaka är förtvivlade, men det är en väldigt stor grupp som vi diskuterar i dag.

Robert har redan talat om bakgrunden och vad många tycker. Jag ska prata lite om något som jag och migrationsministern har diskuterat tidigare vid flera tillfällen. Det handlar om failed states. Irak är i dag ett land som inte klarar av att skydda sin egen befolkning. I den bästa av världar ska den som får ett avslagsbeslut och skickas hem vara skyddad av regeringen och myndigheterna i det land man kommer tillbaka till. Irak har inga fungerande myndigheter. Man har inte haft en regering på hur länge som helst. Det var redan före regeringskrisen svårt för dem som kom tillbaka eftersom Irak inte har koll på sina egna myndigheter och alltså inte kan garantera att myndighetspersoner eller andra offentliga aktörer inte förföljer dem som kommer tillbaka. Irak kan inte skydda sin egen befolkning. Då ska vi inte skicka människor tillbaka dit.

Sverige var ett av de länder – om inte det första – som började med chartrade plan tillbaka till Irak. Det har blivit mycket uppmärksammat. I samtal som jag hade med UNHCR vid ett av de tillfällena var man smått chockerad över att Sverige gjorde så här eftersom andra följde efter och gjorde på samma sätt. Det är naturligtvis inte bra om Sverige, som försöker framstå som ett land som är generöst och humant går i bräsch för en inhuman deportationspolitik.

Som Robert sade är många minoriteter särskilt utsatta i Irak just nu. För tillfället är de kristna attackerade från alla håll och kanter. Det är något som vi måste ta hänsyn till. Vi vet att minoriteterna är utsatta.

Jag ställde en fråga till ministern om utvisningarna till failed states. Det handlade då om burundier. Ministern svarade som han brukar, att alla får en individuell prövning och att myndigheterna tar hänsyn till situationen i hemlandet utifrån ett rättsfall som finns.

Hur kan det komma sig att de svenska myndigheterna gör en helt annan bedömning än vad Europadomstolen gör? Hur kan det komma sig att de svenska myndigheterna gör en helt annan bedömning än vad UNHCR gör? Hur kan våra myndigheter tycka att det är okej att skicka människor till Bagdad när vi vet vad som väntar dem? Vi vet att människor som har åkt tillbaka har blivit mördade och att många som har åkt tillbaka har flytt vidare.

Att Europadomstolen nu har sagt nej till en fortsatt utvisning tycker jag är mycket positivt.

Anf. 53 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag vill tacka migrationsminister Tobias Billström för svaret på den här interpellationen och på den fråga som jag ställde i samma ärende.

Fru talman! För två veckor sedan samlades närmare 8 000 personer i Kungsträdgården för att manifesteras mot våldet i Irak och i synnerhet ta avstånd från dödandet av de kristna i Irak. Tillsammans med kolleger från andra riksdagspartier följde vi en kort föreställning över hur självmordsbombarna för drygt en månad sedan sprang in i en kyrka och mördade ett sextiotal civila oskyldiga personer. Ingen av oss närvarande lämnades oberörd. En efter en tog vi avstånd från denna terrorism. Om

en så kort scen gav oss en klump i halsen, hur var det då på riktigt, när attentatet ägde rum?

Avvisningarna till Irak måste stoppas. Migrationsverkets besked om ett tillfälligt stopp är endast en väntan på ett beslut från Europadomstolen. Jag utgår ifrån att regeringen som är stark anhängare av Europadomstolen och dess arbete för mänskliga rättigheter följer de rekommendationer som rådet redan gett: Avvisa inte till Irak.

Även om jag tycker jag att Sverige ska ha en reglerad invandring vill jag att Sverige ska ha en generös asyl- och flyktingpolitik. Jag står också upp för principen att enskild som inte har asylskäl ska lämna landet. Det är de regler som Sveriges riksdag har fattat beslut om.

Låt mig jämföra med situationen i Libanon 2006 då personer fick uppehållstillstånd på grund av oroligheterna. Situationen i Irak är ännu mer bekymmersam och har varit det under en mycket längre period. Flera MR-instanser visar att just kristna irakier som minoritet är särskilt utsatta. Sverige bör ta sitt ansvar och fatta ett beslut utifrån humanitära skäl. Jag vill påminna migrationsministern om det avtal som Sveriges ambassadör Trouvé undertecknade med Irak 2008 och dess artikel 4: Iraks regering ska vidta åtgärder för att se till att irakier utomlands kan återvända utan att behöva befara trakasserier, hotelser, förföljelser, diskriminering, åtal eller några andra former av straffåtgärder.

Till skillnad från Migrationsverkets höga företrädare anser jag inte att Irak är ett blomstrande samhälle, åtminstone inte för landets kristna minoriteter. Till skillnad från migrationsministern anser jag utifrån denna överenskommelse att regeringen faktiskt kan vidta åtgärder om man vill.

Anf. 54 ANNELIE ENOCHSON (KD):

Fru talman! För en liten stund sedan var det en stor manifestation här utanför på Mynttorget. Den samlade ett stort antal människor. Manifestationen arrangerades av Svenska Evangeliska Alliansen. På mycket kort tid har 60 000 namnunderskrifter samlats in för att stoppa avvisningen av de kristna irakierna till Irak.

Det som hände i Irak de senaste veckorna har egentligen pågått under mycket lång tid, men det är först med det bestialiska blodbadet i Vår frus befrielsekyrka i Bagdad som världen fick upp ögonen för vad som händer med de förföljda kristna i Irak. Vi har här fått beskrivet vad som händer, och det fick vi också på Mynttorget. Vi förstår att vi inte i våra vildaste tankar kan föreställa oss det som hände i en kyrka där människor var gisslan i tre timmar och militanta islamister sköt vilt omkring sig.

Al-Qaidas irakiska gren Iraks islamska stat tog på sig ansvaret för dådet på sin webbsida. Al-Qaida pekar nu ut alla kristna i Irak som måltavlor, var de än befinner sig. Enligt experter är syftet att eliminera den kristna närvaron i landet antingen genom att döda de troende eller att få dem att förkasta sin tro eller att fly.

Rädslan sprider sig bland de kristna i Bagdad och i hela Irak. Vem kommer att drabbas nästa gång? Vågar jag gå till kyrkan mer? Vågar jag över huvud taget gå ut?

Det som just nu pågår är en etnisk rensning av de kristna i Irak. Iraks kristna har varit måltavlor för många mord och kidnappningar de senaste sju åren och även dessförinnan. Hundratals kristna irakier har dödats, och flera kyrkor har attackerats. Många flyr landet för att försöka hitta en

fristad i Europa eller i Amerika. Irak, precis som resten av Mellanöstern, håller på att tömmas på sin kristna befolkning.

Vi har många kristna irakier boende i vårt land. De kallas för assyrier/syrianer och kaldéer, men alla har de ett gemensamt: De är kristna. För många av dem går tanken tillbaka till första världskriget då runt en och en halv miljon assyrier/syrianer, kaldéer och armenier dödades av en enda anledning, nämligen att de var kristna. Detta hände medan världen såg på utan att ingripa. Låt inte detta hända igen! Därför är denna interpellation så viktig. Jag vill tacka dig, Robert Halef, för att du har tagit det här initiativet.

Jag tycker att frågan från interpellanten Robert Halef kvarstår: På vilket sätt tänker statsrådet uppmärksamma Europadomstolens uppmaning att i dagsläget inte avvisa? Migrationsverket ligger under migrationsministern, och han har det övergripande ansvaret. Jag tycker att frågan kvarstår.

Anf. 55 YILMAZ KERIMO (S):

Fru talman! Jag har gång på gång frågat Carl Bildt vilka initiativ han tar när det gäller de kristnas situation i Irak, men inget händer. Även om jag vet att frågan är komplicerad tycker jag att den totala handlingsförlamningen är helt oacceptabel.

Jag har ställt en rad frågor till regeringen, agerat via medier och på gator och torg. Trots den borgerliga regeringens uppenbara ointresse verkar nu frågan på allvar börja engagera många i Sverige och i medierna. Det gläder mig att nu även enskilda politiker i borgerliga partier börjat uppmärksamma den här oerhört viktiga frågan.

Jag kommer inte att ge mig förrän kristna har fått en frizon i Irak. Innan detta har uppnåtts måste Sverige självklart följa Europadomstolens uppmaning att stoppa avvisningarna av kristna till Irak.

Fru talman! Det går inte att hålla isär inrikes- och utrikespolitik i den här frågan. Sverige måste klara att agera på flera fronter samtidigt. Sverige måste även klara att lösa både det akuta genom att stoppa utvisningar och det långsiktiga att via FN uppmärksamma den svåra situationen för assyrier/syrianer och kaldéer i hela Mellanöstern.

Särskilt hemsk är situationen i Irak där kristna länge har varit utsatta för förföljelse. Terrorism mot kristna har trappats upp ytterligare efter USA:s ockupation av Irak. Stora områden har helt tömts på kristna. Den värsta dagen hittills var den 31 oktober i år då ett femtiotal oskyldiga kristna massakrerades i sin kyrka.

Jag har tre frågor till statsrådet.

Tänker statsrådet hjälpa dessa nödlidande kristna assyrier/syrianer och kaldéer på plats i Irak genom att ta initiativ till en frizon?

Tänker statsrådet stoppa utvisningarna?

Tänker statsrådet fördela dem som nu väntar på uppehållstillstånd solidariskt mellan kommuner så att alla inte hamnar i Södertälje?

(forts.)

Prot. 2010/11:19
23 november

Svar på
interpellationer

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

11 § (forts.) Svar på interpellation 2010/11:50 om kristna irakiska flyktingar

Anf. 56 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Bara i min hemstad Linköping finns det flera hundra flyktingar från Irak som slits mellan hopp och förtvivlan. Många av dem har gått under jorden inför hotet att skickas tillbaka. Det är inte värdigt ett civiliserat land att med berätt mod låta människor, till och med barnfamiljer, leva gömda i ständig skräck för att polisen ska ringa på dörren i gryningen för att deportera dem till ett ovisst öde. I ett humant samhälle behandlar man ingen så. Det är skamligt.

Det finns två vägar att gå. Den hårda och omänskliga linje som nu råder innebär att man medvetet och kallblodigt tar risken att de som utvisas från Sverige råkar illa ut i Irak. Den innebär att man behåller den omänskliga pressen på dem som lever under ständigt hot att skickas tillbaka. Den innebär misstro när man säger att de som kommer hit nog överdriver och att de egentligen inte är så hotade.

Men människor flyr och gömmer sig inte utan starka skäl. De irakiska flyktingarnas fruktan är välgrundad, som flera här har beskrivit, och det bekräftas också av Europadomstolen och UNHCR.

Det enda rätta är att Sverige i stället visar medmänsklighet och anständighet genom att inte tvångsavvisa utan att erbjuda dem som vädjar om hjälp en fristad i en svår nödsituation. Det är att i handling, inte bara i ord, stå upp för allas lika värde och att flyktingar har samma rätt till liv och säkerhet som alla andra.

De allra flesta som flyr Irak finns i dess fattiga grannländer. Ett fåtal tar sig till Sverige, ett av världens rikaste länder. Vi har en moralisk skyldighet att hjälpa dem som flyr hit undan krig och förföljelse. Vi har inga ursäkter att inte behandla medmänniskor i nöd som vi själva skulle vilja bli behandlade. Det duger inte att gömma sig bakom byråkrati när det gäller att rädda liv.

För mig är valet enkelt. Jag vill att utvisningarna till Irak stoppas. Jag vill att Sverige ska driva en human och generös flyktingpolitik som jag slipper skämmas för. Därför undrar jag vad som i detta akuta läge hindrar statsrådet Tobias Billström och den svenska regeringen från att, som den holländska regeringen, följa Europadomstolens rekommendation och omedelbart stoppa avvisningar till Irak. Jag tycker inte att det framgick av interpellationssvaret, och jag skulle gärna vilja att statsrådet utvecklar det.

Anf. 57 ULF NILSSON (FP):

Fru talman! Det har onekligen hänt många omskakande, traumatiska och tragiska händelser i Irak. För ungefär en månad sedan inträffade en massaker på över 50 människor i Jungfru Marias kyrka i Bagdad. Bara för någon vecka sedan dödades flera personer i 14 samordnade attacker mot kyrkor och hem i den irakiska huvudstaden. Det är inget tvivel om att våldet och övergreppen fortsätter i stora delar av Irak. Det är inte heller något tvivel om att särskilt minoritetsgrupper som kristna och olika muslimska grupper också förföljs. Hatet mellan olika grupper är också mycket stort på sina håll.

Samtidigt är bilden splittrad. Samtidigt som man blir matt och sorgsen och känner sig hjälplös när man läser om det blir man också hoppfull när man läser om andra bilder från Irak. I vissa delar är det relativt fredligt. Det finns områden, som vi alla vet, dit människor åker från Sverige på besök hos släktingar och vänner. En del återvänder även frivilligt permanent till Irak. Det finns också kristna som säger att de absolut inte tycker att alla kristna ska lämna Irak. Bilden är alltså blandad.

Ändå har naturligtvis de utvisningar som har skett följts med stort intresse från oss som är engagerade. Det gäller inte bara utvisningar till Irak. Vi var många som andades ut när utvisningarna till Grekland tillfälligt stoppades och EU gick in med stöd för att hjälpa grekerna att bygga upp flyktingmottagandet. Vi var naturligtvis också många som andades ut nu när Migrationsverket stoppade avvisningar av människor till Irak, människor vilkas fall Europadomstolen inte hade hunnit behandla.

Annars följer Migrationsverket – det ska sägas – Europadomstolens alla uppmaningar i enskilda fall.

Fru talman! Jag och Folkpartiet är med på den nuvarande ordningen att uppehållstillstånd ska beslutas av verk och domstolar och inte av enskilda politiker. Men det hindrar inte att det är viktigt för enskilda politiker i riksdag och regering att verkligen följa utvecklingen och ibland ta initiativ till förändringar. Jag tror att det är dags att göra en ordentlig genomgång just när det gäller utvisningar om hur myndigheter skaffar sig information om vad som händer med dem som vi utvisar. Har en avvisad blivit torterad eller fängslad dagen efter att han har landat borde Sverige ha kunnat förstå detta före avvisningen.

Folkpartiet har i olika sammanhang sagt att vi borde utveckla ett system för att bättre följa upp åtminstone de mest känsliga och ifrågasatta utvisningarna.

Jag tog upp den frågan i en interpellationsdebatt med migrationsministern tidigare. Då öppnade statsrådet för att öka informationsinhämtningen bland annat genom ökat samarbete med olika organisationer, till exempel Röda Korset och kanske FN:s UNHCR med flera, alltså andra som känner till förhållandena i ett land.

Min fråga till statsrådet är nu om han har utvecklat eller håller på att utveckla dessa tankar i mer praktisk handling. Jag talar alltså inte om att Sverige kan ta ett långsiktigt ansvar för alla människor som lämnar Sverige, för det kan hända många saker som inte fanns med i bilden när vi bedömde en ansökan. Men det är naturligtvis viktigt att få reda på om vi avvisar människor till ett omedelbart fängslande eller omedelbar tortyr. Den informationen borde vi bli bättre på att samla in.

Anf. 58 TUVE SKÅNBERG (KD):

Fru talman! Utanför Riksdagshuset vid Mynttorget var det mängder av människor av olika nationaliteter, framför allt från Mellanöstern och säkert många från Irak. De var oerhört rädda, oerhört engagerade och oerhört angelägna om att få en förändring till stånd. De var den synliga delen av 60 000 namnunderskrifter som på kort tid har samlats in med en vädjan om att kristna från Irak inte ska utvisas. Dessa namnunderskrifter lämnades över till statsrådet.

I dag den 23 november debatteras situationen för irakiska flyktingar här och nu. Det är en fråga som berör många kyrkor och organisationer, enskilda medborgare, flyktingar och alla oss som finns här i kammaren. Sedan gisslandramat i Vår frus befrielsekyrka i Bagdad den 31 oktober då omkring 60, om jag har rätt, gudstjänstbesökare dödades har al-Qaida pekat ut alla kristna i regionen som måltavlor var de än befinner sig. Våldsvågen har fortsatt. Det har inneburit attacker mot kristna hem, och omkring 70 kyrkor har attackerats. Det är tusentals kristna om man ser tillbaka längre i historien som har terroriserats och också dödat i denna region.

Flera kristna irakiska flyktingar i Sverige upplever en välgrundad rädsla för att tvingas tillbaka till sitt hemland.

Efter de blodiga attackerna mot kristna i Irak, både i deras kyrkor och i deras hem, har Europadomstolen uppmanat samtliga EU-länder att stoppa avvisningar av kristna till Irak. Trots det stoppar inte Sverige utvisningarna. Jag hade hoppats att statsrådet skulle kunna säga någonting i riktning mot att detta engagerar vi oss i.

Det här är ingenting som man kan säga inte är vårt bord. Vi har en historia som går tillbaka till andra världskriget i att säga att detta inte är vårt bord; vi följer bara regelverket och stämpeln i passet.

Jag ska inte nämna namnet och platsen, men vi har en historia som inte är att vara stolt över.

Sverige måste införa ett omedelbart stopp av dessa utvisningar samt göra en noggrann utredning av de förhållanden som kristna och andra minoriteter lever under i Irak. Jag vill väldigt gärna att statsrådet klart och tydligt deklarerar att detta engagerar honom.

Anf. 59 ABIR AL-SAHLANI (C):

Fru talman! Tack så hemskt mycket, statsrådet Tobias Billström, för svaret!

Detta är en stor fråga i Sverige. Det är 160 000 irakier som bor i Sverige i dag, och varje gång en bilbomb smäller på Bagdads gator eller någon annanstans i Irak äts dessa svenskar upp inifrån av oro för att kanske någon av bomberna har tagit med någon när eller kär släkting.

Tidigare i dag var den här läktaren fullsatt med människor, och jag tror att många av er är irakier, för att lyssna på vår debatt. Det är alltså en stor fråga för Sverige och irakierna i Sverige.

Jag tycker själv som ensamkommande flyktingbarn som kom till Sverige för ungefär 19 år sedan och knackade på Arlandas portar för att få skydd och asyl i Sverige att den individuella asylrättsprövningen är väldigt bra. Jag tycker att det är en bra utveckling och en bra reform, och vi bör hålla fast vid den. Det tycker även Centerpartiet.

Men Irak är ett speciellt land. Det är rikt på historia, på människor, på rikedomar. Samtidigt är det väldigt fattigt på trygghet, säkerhet och demokrati. Framför allt är det även fattigt på rättssäkerhet.

Iraks folk har alltid återspeglat historiens vingslag och dess mångfald. I Irak finns en mosaik av religioner, språk, kulturer och etniska grupper, men tyvärr står denna mosaik och denna mångfald i Irak i dag inför ett stort hot som kommer från terroristiska, fundamentalistiska organisationer och inte från det irakiska folket.

Jag hade hoppats någon gång i mars–april 2003 att en demokratiseringsprocess skulle leda till att alla människor fick plats i Irak, oavsett religion, språk eller ideologisk hållning. Men tyvärr har den demokratiska processen och den säkerhet som kanske hade kunnat följa med inte varit tillfredsställande. Den är inte bra nog, även om den har tagit några steg framåt. I Irak finns i dag fortfarande våld, korruption och osäkerhet. Människor ställs mot varandra. Rädsla har börjat härska i människors hjärtan.

Jag skulle vilja fråga migrationsministern om de fall där irakier som faktiskt får ett arbete i Sverige och ansöker hos Migrationsverket om att få arbetstillstånd, men har ett pass som är utfärdat av irakiska ambassaden, ofta får ett nej, eftersom man inte riktigt litat på – har man fått reda på – den irakiska ambassadens pass.

Jag vet vad det bottnar i, och jag har full förståelse för det, men tänker kanske migrationsministern titta på det här en gång till och föra en dialog med irakiska ambassaden här i Sverige för att få kanske en bättre kontroll av de dokument som ambassaden här utfärdar? Människor vill byta kö, de har fått ett jobb och de kan faktiskt leva här utan att vara en belastning för det svenska samhället, men de hamnar i ett moment 22 på grund av tidigare historia och tidigare händelser med den irakiska ambassaden.

Irakiska asylsökande har inget att återvända till. Med det säkerhetsläge som är har man inget att bygga sitt liv på. Jag vill poängtera och understryka att minoritetsgrupper i Irak är särskilt utsatta: kristna, yezi-dier, mandéer och så vidare. Tyvärr har man i Irak inte kunnat säkerställa minoriteternas rättigheter.

Jag skulle vilja höra vad migrationsministern kan tänka sig att vi tillsammans kan göra för dessa människor.

Anf. 60 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Jag instämmer med övriga talare om att Sverige ska stoppa utvisningar av kristna och andra minoritetsgrupper från Irak. Om Migrationsverket inte kan fatta beslut i den här frågan borde regeringen göra det.

Jag vill också råda statsrådet eller regeringen att undersöka rätts-säkerheten i Irak och göra en noggrann utredning kring de förhållanden som kristna och andra minoritetsgrupper lever under i Irak.

Fru talman! Jag har själv upplevt den oro och rädsla som många av de här människorna känner, och jag önskar att man ändå skulle se över deras situation. Jag är medveten om att statsrådet inte kan lägga sig i enskilda ärenden, och det ber jag inte heller att han ska göra.

Kristna och andra minoritetsgrupper är utsatta grupper i Irak och är i behov av skydd. Jag skulle vilja föreslå eller råda statsrådet att titta på

rättssäkerheten och göra en noggrann utredning kring de kristnas och andra minoritetsgruppers levnadsvillkor i Irak och stoppa utvisningarna av dem.

Anf. 61 METIN ATASEVEN (M):

Fru talman! Situationen för de kristna i Irak är oroväckande. Som ett exempel kan nämnas att för mindre än en månad sedan dödades ca 60 kristna i Jungfru Marias kyrka i Bagdad och därefter ett tiotal i riktade attacker mot kristna områden. De mördade var barn, kvinnor och gamla som hade besökt kyrkan för att be för freden i Irak. De mördades under en pågående gudstjänst.

De kristna irakiernas situation berör många även här i Sverige. Den 14 november i år hölls en demonstration här i Stockholm för kristna irakiers rätt till liv, fred och trygghet – rättigheter som borde vara självklara men som inte är självklara i Irak som det ser ut i dag. Demonstrationen engagerade och berörde. Situationen i Irak är i allra högsta grad något som berör Sverige och Sveriges befolkning.

I dag pågår en etnisk rensning av de kristna i Irak. Iraks kyrkor står tomma på grund av rädsla för nya attentat och för att de kristna befinner sig på flykt. Sverige är ett av de länder som har tagit emot kristna asylsökande från Irak. Många av dessa har beviljats uppehållstillstånd, men det finns även kristna som har fått avslag.

Situationen i Irak är just nu mycket osäker, och Migrationsverket har för närvarande beslutat att inte verkställa utvisningar till Irak. Det är väldigt positivt, men samtidigt behövs mer.

Fru talman! Min första fråga till statsrådet är: Vad kan regeringen göra för att se till att den etniska rensningen upphör så att de kristna irakierna kan leva i trygghet i sitt hemland?

Den andra frågan är: Hur kan man på sikt säkerställa att de som får avvisningsbeslut får behövlig information på det egna språket om hur de kan få rättslig prövning?

Min tredje fråga är: Finns det någon möjlighet att information från engagerade organisationer som har insyn i Irak och de kristnas situation kan nå Migrationsverket snabbare så att de vet vad som händer och kan ompröva?

Anf. 62 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Låt mig börja med att säga ett par ord som jag tycker är viktiga. Jag har mycket stor respekt för engagemanget hos alla som deltar i den här debatten i kväll. Det är viktigt att vi har en livaktig debatt kring hur vi utformar asylsystemen i Sverige. Det välkomnar jag i alla delar.

Men jag måste bemöta ett antal saker som har framförts här i kväll, varav en del faktiskt är helt felaktiga.

Först och främst – och det här tycker jag är viktigt – har Europadomstolen inte uppmanat Sverige att stoppa alla avvisningar till Irak. Detta är ett helt felaktigt påstående. Ändå repeterar flera av deltagarna i debatten det här.

Migrationsverket har hittills alltid följt Europadomstolens begäran om inhibition. Europadomstolen har heller inte ännu prövat frågan om avvisningar till Irak i sak. Ändå låter det här i debatten som att diskussionen handlar om att Sverige på något vis skulle ha förbrutit sig mot

Europadomstolen eller ifrågasatt Europadomstolen eller på något vis avsiktligt avstått från att följa Europadomstolens beslut. Detta är helt felaktigt.

Till detta kommer det som interpellanten framförde, det vill säga vad Europarådets generalsekreterare skulle ha sagt, den här kritiken mot Sverige, att vi inte skulle ha följt uppmaningen från Europadomstolen. Det stämmer inte överens med domstolens kommunikation med Sverige. Jag konstaterar bara att det pressmeddelande där man gick ut och sade detta från generalsekreteraren Thorbjørn Jaglands sida numera är borttaget från Europarådets hemsida, och jag tror att det finns skäl till det.

Jag vill under de här minuterna försöka ta upp några av de saker som har framförts. Det är omöjligt när det är så många deltagare vid ett och samma tillfälle att ta upp allt, men några saker tror jag är viktiga.

Interpellanten Halef säger att regeringen skulle kunna ge direktiv till Migrationsverket. Nej, det kan vi inte. Vi är uttryckligen förbjudna enligt grundlag att göra på det viset.

Vad hindrar mig från att ingripa i pågående rättsprocesser? Ja, grundlagen. Närmare bestämt förbjuder regeringsformen statsråd att ingripa i rättsprocessen.

Jag måste säga att även om en del av ledamöterna i den här kammaren är nya – det kan jag ha förståelse för – finns det vissa gränser för det här. Jag ställer mig mycket frågande till om vi hade haft en debatt motsvarande den här i kväll om vi hade haft något annat domstolsavgörande uppe för diskussion, om vi över huvud taget hade haft detta.

Ulf Nilsson tar upp frågan om hur viktigt det är att följa upp människor och diskutera det här. Vi har gett ett uppdrag till Röda Korset – de har fått pengar för detta – och det uppdraget pågår som bäst.

Jag ska bara nämna det med några få ord. Riskerna med att återvända är naturligtvis en central fråga i asylprocessen. Men Svenska Röda Korset driver nu, med ekonomiskt stöd av regeringen, ett projekt för återvändande till Serbien, Kosovo och Irak, med stöd för en social återintegrering i hemlandet. I det här projektet ingår att följa upp den generella situationen efter återvändandet, och det ser jag som mycket värdefullt.

Till Metin Ataseven ska jag bara säga att det naturligtvis är viktigt att fundera över de här frågorna och göra det i stora sammanhang. Vi för samtal med irakiska regeringsrepresentanter och påpekar ständigt vikten av att man ska visa större ansträngningar för att stärka genomförandet av de mänskliga rättigheterna.

Att föra in information i asylprocessen är naturligtvis viktigt i varje enskilt ärende, och det kan ske genom att man också lämnar rapporter, skrivelser etcetera till Migrationsverket och till databasen Lifos, där fakta om länder och situationer samlas. Det är också ett sätt att hantera det här på.

Till övriga frågor får jag återkomma i nästa inlägg.

Anf. 63 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Den 24 oktober ringde en irakier som heter Harath mig. Han ringde mig från förvaret i Göteborg. Polisen hade skjutsat honom till förvaret efter ett rutinförhör i Södertälje.

Han har avvisats till Irak, till Bagdad.

*Svar på
interpellationer*

Den 31 oktober var han i den kyrka som vi allihop har omnämnt här i dag. Han träffade sin svåger. En timme efter att han hade avvikit från kyrkan blev hans svåger mördad.

Jag undrar ibland om vi känner till hur situationen är i Bagdad när vi skickar tillbaka människor till denna osäkra framtid – eller vi utsätter dem snarare nästan för förföljelse, förtryck och kanske så småningom död.

Säkerhetsläget för kristna och andra religiösa minoriteter i Irak är i dag kritiskt. Migrationsministern säger i sitt interpellationssvar att asylsökande ska få en individuell prövning av sitt skyddsbehov och så vidare och samtidigt att regeringen inte har någon roll i asylprocessen.

Jag har en helt annan bild. Jag tycker att det är dags att ompröva den bild som migrationsministern har i den här frågan. Det är ett mycket märkligt svar. Migrationsministern menar att regeringen inte har någon roll i asylprocessen. Så fungerar det knappast i praktiken.

Migrationsverket agerar knappast som fristående aktör. Statliga institutioner är tillsatta för att genomföra vad politiska organ har kommit överens om. De lagar, direktiv och riktlinjer som verket och domstolarna måste följa och som formar vår asylpolitik är fastslagna i regeringsbeslut. Ytterst är det regeringen och migrationsministern som har ansvaret för att säkerställa att de system vi har ger irakiska asylsökande skydd när det gäller mänskliga rättigheter.

Att varje fall ska prövas individuellt är ingen ursäkt för att säga att avvísningarna inte ska stoppas när det finns en trovärdig och kompetent bedömning om att alla människor i ett visst område är hotade exempelvis på grund av deras religion.

Migrationsministern medger att säkerhetssituationen i Irak på sina håll är instabil och att minoriteter, däribland kristna, är särskilt utsatta. Ändå menar ministern att det inte finns behov av några åtgärder.

FN:s flyktingkommissariat har under en längre tid uppmanat Sverige och andra länder att inte skicka tillbaka några flyktingar alls till vissa delar av Irak, däribland Bagdad och Mosul. Man har särskilt uppmärksammat kristna irakier och deras behov av internationellt skydd.

Det är mycket anmärkningsvärt att Sverige under en sådan lång tid ignorerat FN:s uppmaningar, och ännu mer anmärkningsvärt är det att vi fortsätter att göra det nu när det nästan dagligen kommer uppgifter om attacker mot kristna i Irak.

Sveriges agerande har väckt stor uppmärksamhet även internationellt, och det är knappast en bild av vårt land som vi vill visa för omvärlden.

Fru talman! Migrationsministern säger också i sitt svar att domstolen tills vidare kommer att begära inhibition i irakiska ärenden då en sådan begäran framställs av en enskild klagande och att Migrationsverket följer Europadomstolens uppmaning i alla enskilda ärenden om inhibition.

Det är bra ...

Anf. 64 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Migrationsministern säger att man för samtal med regeringen i Bagdad. Då är frågan vilken regering man har talat med under de senaste månaderna när det inte har funnits någon.

Någon tog upp att vi följer regelverket och hänvisade till att regeringen inte kan ha någon roll i asylprocessen. Men regeringen kan ha en roll.

Regeringen kan ta initiativ till att förändra, och det är det som vi många gånger har begärt här i kammaren under de fyra år som har gått.

Regeringen prioriterar återvändande. Det står i Migrationsverkets regleringsbrev, vilket innebär att Migrationsverket arbetar på uppdrag av regeringen med att underlätta återvändande.

Förra våren hade vi ett seminarium här i riksdagen som handlade om bilden av Sverige. Jag hade bjudit in bland annat en journalist som nyligen hade varit i Bagdad. Han berättade att även om det var mycket svårt i Irak under Saddam Hussein så upplevde människor i många fall en större otrygghet i dag än då.

Det var naturligtvis inte meningen med invasionen av Irak att människor skulle bli otryggare, utan det var för att ge irakierna demokrati som västvärlden gav sig in i Irak en gång i tiden. Men nu har vi en situation med ett oerhört svårt läge. Irak är ett av de länder som är minst säkert i hela världen. Det finns bland dem i tio i topp – jag tror att Irak är tredje eller fjärde landet, om man tittar på listorna.

Nog sjutton måste vi kunna ta ett större ansvar, även vi här i Sverige, och inte bara hänvisa till Migrationsverket och migrationsdomstolarna.

Anf. 65 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag är mycket besviken på migrationsministerns svar: Regeringen kan inte ge direktiv. Nej, det är möjligt att regeringen och statsrådet inte kan gå in i enskilda fall. Men vad jag har lärt mig under fyra år med statsvetenskapliga studier är att regeringen styr sina myndigheter med så kallade regleringsbrev. Det gör man varje år, efter det att statsbudgeten är antagen i riksdagen.

Migrationsministern verkar uppenbarligen inte dela vår problembild, utan han går på Migrationsverkets problembild. Som jag sade i mitt förra inlägg, fru talman: En hög tjänsteman sade att Irak var ett framgångsrikt samhälle. Men de kristna minoritetsgrupperna kommer faktiskt från områden där säkerheten är dålig. De erbjuds visserligen att resa till de kurdiska delarna, de norra delarna. Men jag vet inte om den lösningen är så bra.

Vad kan regeringen göra? Jag nämnde den överenskommelse som man slöt 2008. Både i artikel 4 och i artikel 8 står det om särskilda åtgärder för utsatta grupper. Det är ett dokument som regeringen har fattat beslut om i februari 2008.

Om regeringen får information och vi försöker ge en bild och Migrationsverket, Europarådet, UNHCR och andra påvisar att flera av artiklarna i överenskommelsen är kritiska, att det är en kritisk situation, bör då inte regeringen eller statsrådet göra något? Någonting kan väl regeringen göra!

Anf. 66 ANNELIE ENOCHSON (KD):

Fru talman! I den här debatten, som handlar om förföljda kristna i Irak, vill jag passa på att också lyfta upp hur särskilt utsatta kristna är i många länder. Jag vill passa att göra det när vi har vår migrationsminister här.

Förföljelsen av kristna är mer utbredd än vad vi tror i det postkristna, sekulära Sverige. Religionsfrihet är en av rättigheterna i FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna och även i den europeiska konventionen

om skydd för de mänskliga rättigheterna och friheterna. Det blev svensk lag 1995.

Ändå har religionsfrihet haft en mycket låg profil i Sveriges utrikespolitiska policy och i hanteringen av asylsökande. Genom synen att religionen främst är något privat har förståelse av religionsfrihetens innebörd förts till det privata området.

Religionsfriheten är en grundläggande frihet. Det är något som gäller alla och som alla tjänar på, eftersom det skapar förutsättningar för fred, demokratisering, utveckling och de andra mänskliga rättigheterna. Dock är det så att hälften av världens befolkning lever i länder där staten kraftigt begränsar eller förbjuder medborgarnas frihet att tro, lära sig om tro eller utöva tro eller där de förföljs för sin tro.

Därför måste de kristna irakierna få stanna tills verklig religionsfrihet finns i Irak.

Jag vill passa att avsluta mitt inlägg med att överlämna en rapport till migrationsministern från Svenska missionsrådet som just handlar om religionsfrihet och som jag tror kan vara av intresse.

Anf. 67 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Det var skönt att höra att ministrar har möjlighet att göra något, att grundlagen inte hindrar dem från att göra något i svåra situationer, att man faktiskt kan ge direktiv till myndigheter om hur de ska jobba.

Då tycker jag att det vore på sin plats att göra det i detta akuta läge, där det faktiskt gäller att rädda liv – inte chansa och skicka tillbaka människor. Att utvärdera är bra, och det är klart att vi ska utvärdera. Men om vi då kommer fram till ”Jo, det var farligt, de som vi skickade tillbaka blev dödade, de blev torterade”, då tycker jag att det är bättre att vi för tillfället struntar i just den typen av utvärdering – med all respekt för utvärderingar, för även jag tycker att utvärdering är bra. Vi bör faktiskt se till att skydda människor så att de inte behöver riskera livet.

Jag önskar verkligen att ministern, regeringen och vi alla hjälps åt för att i första hand rädda liv. När det sedan blir fred i Irak kommer säkert många att vilja återvända till sitt hemland, många av dem som nu har fått en fristad här i Sverige eller åtminstone borde få en fristad här i Sverige.

Jag hoppas på handling!

Anf. 68 ULF NILSSON (FP):

Fru talman! Först vill jag tacka statsrådet för informationen om uppdraget till Röda Korset om att skaffa information om förhållandena i bland annat Irak. Vi vill gärna diskutera hur det kan utvecklas till att ännu tydligare bidra till att utvärdera vilken faktagrund som våra myndigheter fattar beslut på i flyktingärenden, för det är väldigt viktigt.

Jag delar verkligen med hjärtat åtskilliga talares engagemang för förföljda i Irak. Jag har alltid varit drivande för en svensk human och öppen flyktingpolitik. Men vi kan ändå inte – det är inte ett sätt att smita undan ansvaret – komma ifrån att besluten slutligen fattas i domstol. Det är ett system som i grunden är mycket mer rättssäkert för individen än det system som vi hade före 2006.

Det är inte samma sak som att vi säger att lagar om flyktingpolitik är av Gud givna och eviga – tvärtom. Vi i Folkpartiet har hela tiden varit

både drivande och öppna för diskussioner om olika typer av förtydliganden och om förändringar i så livsviktiga beslut som flyktingfrågor.

Men det engagemanget innebär inte att vi vill gå tillbaka politikerstyrning av självständiga domstolar. Däremot innebär det att vi vill ta en aktiv del i lagstiftningen och förändra lagar och förordningar när det är nödvändigt.

Sedan känns det ändå i dag så – vilket jag tycker är positivt mitt i alltihop – att Migrationsverket faktiskt hittills har följt Europadomstolens uppmaningar i alla enskilda fall.

Jag tror att vi kan utveckla svensk flyktinglagstiftning mycket och även hitta nya vägar för att ta ännu större individuella och humana hänsyn.

Anf. 69 ABIR AL-SAHLANI (C):

Fru talman! Jag vet att timmen börjar bli sen och att vi kanske har uttömt detta ärende. Men jag hoppas att statsrådet känner det engagemang som vi känner och den frustration som vi kanske känner när vi möter våra medmänniskor och väljare i detta sammanhang. Detsamma kanske gäller även andra som har sitt ursprung i Irak när de möter sina systrar och bröder – man kan känna att man har svikit det förtroende som man har fått.

Återigen vill jag uppmana: Låt oss ha en dialog om hur vi kan göra för att få dessa människor att känna att de inte blir orättvist behandlade och att känna sig sedda, att man tar hänsyn till den situation som råder i Irak!

Jag menar inte att statsrådet ska gå in i enskilda fall och börja förändra eller peka – jag känner mycket väl till det grundlagsförbud som finns. Jag hoppas att vi kan ha en levande dialog kring detta.

Ett tips som vore bra att ta upp här är att många av de beslut som fattas i domstolar kanske inte alltid bygger på aktuell information om landet. Ett snabbare utbyte av ständigt uppdaterad information mellan domstolarna – både UD och Migrationsverket tillhandahåller informationen – skulle ge bättre beslutsunderlag som flera av oss här och de asylsökande skulle känna sig mer förankrade och bekväma med.

Jag är mer ute efter samarbetsformer, statsrådet, och hur vi kan få dessa människor att känna att de har blivit sedda och rättvist behandlade av vårt system, som är så bra.

Anf. 70 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Det finns ett kurdiskt talesätt, nämligen sham shakra belam welat shirinteré. På svenska motsvaras det av borta bra men hemma bäst.

Ingen skulle frivilligt lämna sitt hemland om man inte är tvungen att göra det. Många gör det på grund av krig och förtryck. Jag är själv en av dem. Jag vet hur människorna upplever situationen, och det sade jag också inledningsvis.

Fru talman! Statsrådet sade att han inte kan lägga sig i dessa ärenden. Men det handlar inte om det. Du har ansvar och kan ge direktiv om att det ska göras en noggrann utredning och att man ska titta på rättssäkerheten för dessa människor i Irak. Det var det jag begärde. Jag vill stoppa utvisningarna av dessa människor, det vill säga kristna minoritetsgrup-

perna från Irak. Man ska titta på rättssäkerheten först och deras levnadsförhållanden innan man gör något.

Anf. 71 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det kan vara värt att repetera ordningen en gång till. Det finns en grundlagsfäst ordning i Sverige. Den säger att jag inte får lov att lägga mig i myndigheternas handläggning av enskilda ärenden. Migrationsverket och migrationsdomstolarna i domar och beslut tar fortlöpande ställning till hur situationen i Irak utvecklas och vilken betydelse detta har för den enskilda asylsökande. Det är alltid en individuell bedömning som görs. Det ankommer alltså inte på medlemmar av regeringen att föra fram en uppfattning om hur praxis ska utformas i det här sammanhanget. Det är en helt felaktig uppfattning att det förhåller sig på det viset.

Om jag anser att det finns behov av att ändra utlänningslagens skyddsbestämmelser tar jag initiativ för att regeringen ska lämna en proposition till riksdagen – ingenting annat.

Regeringen har i dag inte någon roll i asylprocessen. Den styrs av lagar och förordningar. Det är något helt annat. Det är inte politiska beslut i vare sig individ- eller gruppärenden. Att ingripa i en rättsprocess – det är vad asylprocessen är – är egentligen grund för en KU-anmälan. Därför är det också viktigt att tänka på att Roger Haddad, som pratar om regleringsbrev och så vidare, inte heller är inne på rätt spår. Ett regleringsbrev kan inte användas för att påverka domstolsprocesser. Jag hoppas att Roger Haddad inte tror att justitieministern skriver in i Domstolsverkets regleringsbrev att tillämpningen av lagstiftningen ska ske på ett visst sätt. På samma sätt kan inte jag skriva in i Migrationsverkets regleringsbrev att de ska tillämpa lagstiftningen på ett visst sätt. Det sker endast genom domstolsbeslut. Domstolar i Sverige är självständiga i förhållande till riksdagen och i förhållande till regeringen.

Sedan ska jag kort beröra frågan om UNHCR eftersom interpellanten tog upp den frågan. Det är inget anmärkningsvärt att utlänningslagens bestämmelser och tillämpningen av dem ibland skiljer sig från UNHCR:s rekommendationer. Självklart är det önskvärt att alla stater som har åtagit sig att följa konventionen, liksom även UNHCR, så långt det är möjligt gör samma bedömningar. Men ibland förekommer det skiljaktigheter i rättstillämpningen i olika länder, även när det gäller sådana saker som skyddsgrunder som är gemensamma, till exempel de i flyktingkonventionen. Detta är ett av flera skäl till regeringens strävan efter ett gemensamt asylsystem för Europeiska unionen så att vi åtminstone ska komma till rätta med de skiljaktigheter som finns mellan EU:s medlemsstater.

Den svenska instans- och processordningen är utformad för att säkerställa en hög grad av rättssäkerhet, särskilt genom möjligheten att överklaga och få sin sak prövad i domstol i ett tvåpartsförfarande med stora möjligheter till muntlig förhandling. Jag ser ingen anledning som helst, inte heller efter kvällens debatt, att ifrågasätta den svenska ordningen, som ger goda förutsättningar för domar och beslut som respekterar flyktingkonventionen.

Flera har tagit upp frågan om information i kväll. Information kan föras in på flera olika sätt. Jag tycker att det är viktigt att man håller ögonen på detta. Det är kanske genom att i varje enskilt ärende föra fram bevis om läget i det aktuella området eller det aktuella landet eller genom

att lämna rapporter, skrivelser etcetera till Migrationsverket och till databasen Lifos, där fakta om länder och situationer samlas. Vi har fri bevisprövning. Det är alldeles utmärkt om man lämnar in den typen av information som kan användas i domstolsprocesserna. Även detta är en stor framgång med den nya ordningen, som riksdagen i bred enighet, över partigränserna, inklusive Socialdemokraterna som tog initiativ till exakt den ordning som vi har nu, fattade beslut om 2005.

Anf. 72 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Som situationen ser ut i Irak är jag förvånad över att vi skickar tillbaka fler än hälften av de asylsökande från Sverige till Irak.

Senast i går tog Europeiska unionens utrikesministrar upp frågan om de kristna irakiernas situation i Irak. Vi får så småningom ta del av protokollet och se vad de har kommit fram till. Man är orolig för det eskalerade våldet och förföljelsen som pågår mot gruppen. Europeiska utrikesministrarna hade frågan på sin dagordning i går.

Skyddet av kristna och andra minoriteter i Irak bör stärkas. Att komma till rätta med säkerhetssituationen är avgörande för att på sikt bygga stabilitet och få en utveckling i landet. Som en tidigare talare sade här vill ingen lämna sitt hemland om man inte har en anledning till det. Många av de irakiska bröder och systrar som finns här i Sverige trivdes bra i sitt hemland, men de har blivit tvingade på grund av förtrycket och förföljelsen att lämna sina rötter.

Fru talman! Irakiska kristna flyktingar är extra utsatta i sitt hemland på grund av sin kristna tro. Jag lider med dem. Jag lider med deras anhöriga som finns här som åhörare i dag. Det känns som att vi måste säga till dem: Tyvärr kan vi inte göra något för er, trots att ni har rätt till att få stanna i Sverige, trots att ni har rätt till asyl. Men det finns en massa regler som styr situationen eller som styr systemet där vi inte kan följa upp våra åtaganden i fråga om internationella överenskommelser om flyktingstatus.

Migrationsverket har varit mycket kyligt när det gäller att ta in information om den systematiska förföljelse som pågår mot de kristna i sin bedömning. Det är uppenbart att det är just den religiösa tillhörigheten som ligger bakom förföljelserna. Så länge detta pågår borde de få stanna kvar i Sverige.

Anf. 73 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Låt mig säga att jag tycker att debatten i kväll har varit bra, belysande och lång. Men det är ett viktigt ärende, och då ska vi ägna den tid som behövs för att reda ut frågorna.

Vi har ett bra och välfungerande asylsystem i Sverige som vi har all anledning att vara stolta över. Jag tror inte att det finns något annat land i världen som lägger ned så mycket pengar och så mycket tid på att få en rättssäker och välfungerande process till stånd när det gäller att avgöra asylärenden. Jag kunde inte låta bli att tänka på det när jag hörde till exempel Bodil Ceballos prata om vår inhumana deportationspolitik och så vidare.

Sverige är det land i Europa som har tagit emot flest asylsökande från Irak. Vi är det land som vidarebosätter flest människor i förhållande till vår storlek. Vi är det land som ger mest bidrag till FN:s flyktingorgani-

sation UNHCR. Ändå står Bodil Ceballos här och säger att vi borde ta större ansvar. På vilket sätt skulle vi kunna ta större ansvar än vad vi redan gör? Det ställer jag mig frågande till.

Det är viktigt att peka på, och det får bli mina slutord till interpellanten, att trots att säkerhetsläget gradvis har förbättrats i Irak är situationen på sina håll instabil. Så är det, och regeringen ser med oro på den utvecklingen. Vi kommer alltså att erbjuda de människor som kommer till vårt land och söker asyl möjligheten att få sin sak prövad, men den som får sin sak prövad måste också respektera när svaret blir ett nej. Det är viktigt att understryka detta, för vi har reglerad invandring till Sverige. Vi har inte fri invandring, och det förutsätter att människor är beredda att underkasta sig prövningen på samma sätt som vilken annan domstolsprövning som helst.

Det gäller också medlemmar ur de befolkningsgrupper som kommer från Irak. Ingen är undantagen. Alla omfattas. Ingen är undantagen från kravet att prövas, men alla omfattas av rätten till juridiskt biträde och av att få sin sak prövad.

Det får bli mina slutord i den här debatten, som jag tycker på ett bra sätt har belyst utmaningarna och behovet av att stå upp för en väl fungerande asylprocess.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2010/11:52 om regelverket för arbetskraftsinvandring och kontroll av arbetskraftsinvandringen

Anf. 74 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Sven-Olof Sällström har frågat mig om jag är beredd att verka för att beslutet om förändrade regler för arbetskraftsinvandring rivs upp och att det sker en återgång till de regler som fanns tidigare. Han har också frågat vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att komma till rätta med de missförhållanden som det har rapporterats om i medierna och vilka förändringar regeringen är beredd att göra i sin arbetsmarknadspolitik för att säkerställa svenska regler på arbetsmarknaden.

Inledningsvis skulle jag vilja slå fast att reformen för arbetskraftsinvandring är viktig för Sveriges framtida välbefinnande. Ett av syftena med reformen är att tillförsäkra det nuvarande och framtida behovet av arbetskraft. Arbetslöshet i Sverige utesluter inte att det i särskilda yrken eller sektorer kan förekomma brist på arbetskraft. Redan i dag råder det brist inom flera yrken, och under kommande år kommer bristen att bli ännu större. Fram till 2025 kommer 1,6 miljoner människor att gå i pension, och Sveriges behov av arbetskraft kommer alltså att växa under de kommande åren.

När behovet av arbetskraft ökar är det särskilt viktigt att företag snabbt kan anställa den personal de behöver. Brist på arbetskraft kan paradoxalt nog leda till högre arbetslöshet eftersom företag som inte kan utvecklas inte heller kan nyanställa. Jag är övertygad om att reformen utgör ett viktigt instrument för att på lång och kort sikt motverka arbetskraftsbrist och har därför inga planer på att verka för en återgång till det tidigare systemet.

När det gäller förutsättningarna för att arbetstillstånd ska beviljas är reglerna entydiga. Anställningsvillkoren för den tredjelandsmedborgare som kommer hit för att arbeta får inte vara sämre än kollektivavtal eller vad som följer av praxis inom yrket eller branschen. Arbetstagaren ska också kunna försörja sig på lönen. Innan tillstånd beviljas ska Migrationsverket pröva om anställningsvillkoren är i rätt nivå, och berörd arbetstagarorganisation ska ges tillfälle att yttra sig. Migrationsverket ska också vara observant på att anställningsavtalet inte är ett skenavtal.

Medierna har uppmärksammat fall där enskilda arbetsgivare har missbrukat reglerna. Det är naturligtvis oacceptabelt, och missbruk ska självklart motverkas. Samtidigt är det än så länge oklart hur omfattande missbruket verkligen är. Jag har dock med anledning av dessa uppgifter bjudit in arbetsmarknadens parter till ett möte för att få deras syn på hur reformen fungerar. Det mötet avhölls i dag. Jag har också informerat mig om hur Migrationsverket hanterar dessa ärenden.

Det är självklart att en så omfattande reform som den här måste utvärderas, och från regeringens sida följer vi naturligtvis utvecklingen av reformen noga. Här kan jag också passa på att berätta att vi redan i november 2009 gav OECD i uppdrag att göra en tematisk studie och analys av det nya regelverket. Slutsatserna av denna väntas presenteras under våren 2011.

Avslutningsvis vill jag säga att frågor som rör svensk arbetsmarknadspolitik faller inom arbetsmarknadsministrars ansvar. Jag vill ändå poängtera att i Sverige gäller den svenska arbetsmarknadsmodellen. Modellen innebär att riksdag och regering har överlämnat åt parterna på arbetsmarknaden att reglera villkor och löner i kollektivavtal. Lagstiftaren har satt de yttre rättsliga gränserna, men vi har ingen statlig inkomstpolitik och inte heller några statligt garanterade minimilöner. Svenska arbetstidsregler och arbetsmiljöregler gäller för alla arbetstagare i Sverige oavsett vilket land de kommer från.

Anf. 75 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Jag vill tacka migrationsministern för svaret på mina frågor. Jag delar inte migrationsministerns och regeringens uppfattning i frågan, men jag tackar för tydligheten. Skillnaden klargörs.

Statsrådet Tobias Billström har det inte lätt, det ska medges. Dels ska han försöka förklara en okontrollerad, oreglerad och i allt väsentligt onödig arbetskraftsinvandring, dels tvingas han låta påskina att motivet till denna okontrollerade, oreglerade och onödiga arbetskraftsinvandring är något annat än ytterligare en del i regeringens överbuds- och lönedumpningspolitik.

Det saknas sannerligen inte argument mot regeringens politik i dessa dagar. Man kan dagligen i pressen läsa om regeringens misslyckanden, om hur systemet utnyttjas av skrupelfria arbetsgivare, att arbetstillstånd säljs, kvinnor sexutnyttjas, arbetstids- och arbetsmiljöregler sätts ur spel. Människor tvingas att till slavlöner jobba på den svenska arbetsmarknaden.

Fru talman! Vecka 45, alltså för lite drygt en vecka sedan, var 705 016 arbetssökande inskrivna på Arbetsförmedlingen. Det är 17 664 fler än samma vecka för ett år sedan. Av dem som hittills i år kommit till Sverige för att arbeta enligt de nya reglerna tillhör endast ca 22 procent

kategorin arbete som kräver teoretisk specialkompetens. Restaurangpersonal, städare, bagare, byggjobbare, frisörer och många andra yrkesgrupper tillhör majoriteten av dem som kommit.

30 000 svenskar söker i dag städjobb. Arbetslösheten bland restaurangpersonalen är högre än genomsnittet, 9 procent. Samtidigt har det i år kommit lika många för att jobba med städning och på restaurang som de av regeringen så omhuldade dataspecialisterna. Varför då? Varför vill regeringen inte ge några av de drygt 700 000 arbets sökande vi har i landet chansen att få ett riktigt jobb?

På tal om dataspecialisterna framkommer det nu att vissa företag missbrukar reglerna för arbetskraftsinvandring till att flytta verksamheter ut ur landet. Med skydd av regeringens regler för arbetskraftsinvandring låter man helt enkelt dataspecialister och andra med specialistkompetens komma till Sverige för att lära sig nya arbetsuppgifter. När de är färdigutbildade flyttar man hela verksamheten till bland annat Indien. Det kan väl inte ha varit meningen med det nya regelverket, migrationsminister Tobias Billström?

Fru talman! Jag vet inte vilket av följande två alternativ som stämmer. Det första alternativet är att migrationsministern inte ser och förstår alla de problem som reglerna för arbetskraftsinvandring för med sig. Kanske är migrationsministern och regeringen ovetande om de skamlösa övergreppen, utnyttjandet, fuskandet och tricksandet. Efter att ha hört interpellationssvaret verkar det dock otroligt att de skulle vara ovetande. I så fall återstår det andra alternativet, att migrationsministern och regeringen anser att de eventuella problem som finns är acceptabla, att ambitionen att fortsätta med överbuds- och lönedumpningspolitiken på svensk arbetsmarknad är överordnad medmänskliga och humanistiska värden. Jag kan inte tolka migrationsminister Tobias Billströms svar på annat sätt.

Jag har en fråga till migrationsministern. Anser migrationsministern, som jag, att de arbetslösa som redan befinner sig som arbetssökande på den svenska arbetsmarknaden har större rätt till ett svenskt jobb som motsvarar deras utbildning och kompetens än till exempel motsvarande arbetssökande från Indien och Kina?

Anf. 76 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Fru talman! Historia är grekiska och betyder att lära. Händer byggde detta land. Den tidigare möjligheten att arbetskraftsinvandra har byggt det välstånd som vi alla i den här salen har fått ganska stor del av. I början av 1970 tog det abrupt slut. Det innebar att enda sättet att komma till Sverige var att söka asyl.

De som ville hit använde sig antingen av asyldörren och sade att de skulle söka asyl, även om det egentligen inte var deras behov eller syfte, eller också struntade de i allting och kom in i landet utan att på något sätt ge sig till känna och levde i ett svart samhälle.

Detta är den mest framsynta lagstiftning som alliansregeringen och kammaren fattade beslut om under den förra mandatperioden. Den hantlar flaskhalsar och inte bara att vi har brist på högutbildade människor. Den fungerar vid snabba uppgångar men också när det gäller arbeten med lönenivåer som även om de följer kollektivavtal inte är tillräckligt

attraherande eller med arbetsförhållanden som kanske inte är tillräckligt attraherande.

Det talas om demografi. Det finns någonting som heter äldreberoendekvot. Det innebär att det år 2000 gick tre arbetstagare på en pensionär. År 2050 kommer det att gå två arbetstagare på en pensionär. Jag har här en bok som heter *Framtidssäkra välfärden*, som är lite talande i sammanhanget. Där står bland annat: I dag går det ungefär 29 personer över 65 på 100 yrkesverksamma. Om femtio år beräknas antalet ha ökat till mellan 50 och 60.

Det beror naturligtvis på att vi lever längre och föder färre barn. År 1960 var genomsnittet inom OECD 3,2 barn per kvinna och i dag är det 1,6. Om man tittar på Europa kommer antalet i arbetsför ålder att minska med 18 procent samtidigt som antalet över 65 år kommer att öka med 60 procent.

En annan bild man kan ta med sig är: Om nuvarande trender håller i sig kommer pensionärsorganisationerna att vara lika stora som fackförningarna om 15 år.

Vi glömmar också – och det finns ganska lite material om det – de positiva effekter som rörelser över gränser ger. Det är därför som migrationsministern har tillsatt en statlig utredning som ska se på dem. Vi vet redan nu att mycket pengar går tillbaka till hemländerna. Det är till och med tre gånger det internationella biståndet. Vi vet också att om människor kommer hit ökar handeln med det land de kommer ifrån.

När detta är sagt är det samtidigt viktigt att när man kommer hit ska förutsättningarna för arbetsgivare och arbetstagare i kollektivavtal följas. Oseriösa företagare göre sig icke besvär. Det är viktigt att påpeka att kontrollen från Skatteverket, polisen, Migrationsverket och arbetsmarknadens parter ska vara skoningslös och hård. Men själva lagstiftningen är en framtidssyftande lagstiftning. Den som säger att den ska tas bort måste också beskriva hur den personen eller det partiet hanterar de framtida utmaningarna.

Anf. 77 ABIR AL-SAHLANI (C):

Fru talman! Tack för ditt svar, statsrådet! Som liberal tycker jag att reformen är väldigt bra. Sverige har länge saknat flera vägar in. Den enda vägen har varit flyktvägen in i Sverige. Det har skapat ett beroende av staten och en offermentalitet. Det har även har skapat en omhändertagandepolitik. Det är något som inte har tjänat vare sig den som har kommit till Sverige eller Sverige.

Därför tycker jag att arbetskraftsinvandringslagen är en väldigt bra reform utifrån min ideologiskt liberala hållning men även för den framtida svenska välfärden. Utan människor och arbetskraft kan vi inte bibehålla samma standard. Ju fler som blir äldre, desto färre är det som jobbar och genererar skatter. Det är så vi finansierar vår välfärd.

Fru talman! Utan de 600 000 personerna som kommer från ett annat land än Sverige skulle vårt land stanna. Jag ser bara fördelar. Självklart har integrationspolitiken en helt annan dimension av detta. Men nu handlar det om arbetskraftsinvandringen. Det är människor som är färdigutbildade och kommer direkt till ett jobb. De är mindre kostsamma än en infödd. Det gäller till exempel en sjuksköterska som inte har kostat någonting i pengar för dagis eller skola.

Det finns de som är oroliga och har inställningen att invandringen kanske inte är så bra. För dem vill jag säga att antalet jobb inte är en statisk siffra. Det är en dynamisk siffra som växlar och varierar med befolkningens sammansättning och storlek. Ju fler människor vi har, desto fler jobb kan vi skapa i Sverige.

Den tidigare talaren ställde frågan: Hur kan man lösa de demografiska utmaningar som finns i Sverige i och med att vi blir färre som arbetar? Min tanke var: Vi kan ju tvinga alla att bli sjuksköterskor. Men vi kan inte tvinga våra ungdomar till vissa utbildningar om de inte själva vill. Därför kan vi inte heller säkra den nödvändiga arbetskraften inom vissa sektorer och vissa branscher. Vi kommer därför att behöva människor som vill utföra och är utbildade för att utföra dessa jobb.

Min tanke är snarare: Hur ska vi göra det lättare att komma till Sverige i stället för att göra det svårare? Ett av Centerpartiets förslag har till exempel varit yrkesneutrala tillstånd. Personen är då inte bunden bara till en arbetsgivare. Det är kanske lite intressant att diskutera med statsrådet för att få veta vad du anser.

Anf. 78 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Låt mig börja med att svara på interpellantens fråga. Varför behövs arbetskraftsinvandring? frågade Sven-Olof Sällström. Jo, därför att redan i dag råder brist på arbetskraft i flera yrken. Mot bakgrund av den åldrande befolkningen och en ekonomisk uppgång kommer Sveriges behov av arbetskraft att växa under de kommande åren.

En ökad arbetskraftsinvandring kan underlätta för företag att hitta arbetskraft med rätt kompetens, vilket kan hjälpa till att mildra flaskhalsar på arbetsmarknaden. Jag har faktiskt ett ganska intressant exempel från dina egna hemtrakter lite norröver i det här landet. Ett av mina studiebesök visade ett typexempel.

Det var ett företag som sysslade med tillverkning av grävverktyg som behövde industrisvetsare. Det fanns inga industrisvetsare att uppbringa. Det är en stor bristvara i det här landet. Det är ett verkligt specialistyrke.

Den personen som var senast anställd var en flykting från Rwanda som han hade kunnat uppbringa och sätta i utbildning. Det säger lite om utmaningen, i synnerhet när företagaren berättade att för varje ny industrisvetsare som han kunde plocka in i verksamheten kunde han sedan anställda tio personer till i varje led i hela företaget.

Det är intressant hur mycket en nyckelkompetens betyder. Tillgången på arbetskraft kan hjälpa företaget att utvecklas och också bidra till högre sysselsättning hos dem som redan finns i Sverige. Jag förstår att Sverigedemokraterna inte ser det sammanhanget. Det är man inte intresserad av.

Det är så det ligger till och så arbetsmarknaden fungerar. Den är inte en kaka som ska delas upp mellan ett visst antal människor. Den expanderar och drar ihop sig med konjunkturen men också beroende på vilka sektorer som är ledande vid vissa tillfällen. Det är särskilt viktigt att ha ett flexibelt och effektivt system på plats nu när vi ser en ökad efterfrågan på arbetskraft.

Sven-Olof Sällström nämner i sin interpellation ett antal sifferuppgifter. Det skulle ha beviljats 8 000 respektive 5 300 tillstånd under 2009 och 2010 för arbeten där det inte finns några särskilda krav på yrkesutbildning. I dessa siffror ingår även de ca 7 000 respektive 4 500 medhjälp-

pare inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske som under 2009 och 2010 beviljats arbetstillstånd för att bland annat komma hit och plocka bär.

Under 2007 och 2008 beviljades 2 358 respektive 3 747 tillstånd för säsongsarbetare som under dessa år utgjorde mer än 30 procent av de beviljade arbetstillstånden. Den här gruppen av arbetstagare, Sven-Olof Sällström, är alltså inte ny på något vis. Det är inte ett resultat av arbetskraftsinvandringen. Behovet av denna arbetskraft fanns redan innan de nya reglerna för arbetskraftsinvandring infördes, detta till trots av att det fanns arbetslösa i Sverige.

Bortser man från bärplockarna ser man att det är dataspecialister, storhushålls- och restaurangpersonal, civilingenjörer, arkitekter med flera som är de största yrkesgrupperna. Även om det råder arbetslöshet bland restauranganställda råder det samtidigt brist på till exempel kockar, som också ingår i den här gruppen.

Slutligen har vi frågan varför den typ av arbetskraftsinvandring som kräver specialistkompetens är endast 22 procent. Det är en sifferuppgift som kom upp i interpellantens inlägg. Det svenska systemet för arbetskraftsinvandring generellt bygger på arbetsgivarens egen bedömning av behovet av arbetskraft. Det behöver inte finnas ett samband mellan specialistkompetens och stor efterfrågan.

Vi har brist på arbetskraft inom flera yrken som det inte krävs specialistkompetens för. Det är till exempel kockar, sjuksköterskor, vvs-ingenjörer, elingenjörer, tekniker och forskollärare. Inte heller det tidigare systemet för arbetskraftsinvandring ställde krav på att yrket skulle kräva specialistkompetens annat än när det gällde möjligheten att få permanent uppehållstillstånd. Uppmaningen till Sven-Olof Sällström är: Reflektera över hur det var förr, vilket ju ofta är en av Sverigedemokraternas paradgrenar.

Anf. 79 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Migrationsministern påstår att det råder arbetskraftsbrist på den svenska arbetsmarknaden. I torsdags hade vi besök av Konjunkturinstitutet på arbetsmarknadsutskottets möte. Där sades att det är mycket låga bristtal på arbetsmarknaden. Konjunkturinstitutet delar alltså inte migrationsministerns uppfattning.

På en fungerande arbetsmarknad finns inte bara möjlighet för en arbetsgivare att välja vem man vill anställa – någon med rätt kompetens och rätt utbildning till exempel. På en fungerande arbetsmarknad kan dessutom en arbetstagare söka sig bort från en oseriös arbetsgivare. Som arbetstagare blir man inte livegen eller utan rättsligt skydd utan människovärde.

Den svenska arbetsmarknaden för arbetskraftsinvandrare är i dag inte någon fungerande arbetsmarknad. De som kommer till Sverige för att arbeta känner uppenbarligen inte till sina rättigheter eller också vågar de inte kräva sin rätt. Det går inte att, som jag tycker att jag kan tyda av migrationsministerns svar och av den publicerade debattartikeln, skylla på Migrationsverket och arbetsmarknadens parter. Det är regeringens regelverk som har ställt till detta.

I dag fungerar arbetsmarknaden för arbetskraftsinvandrare på så sätt att människor känner otrygghet. De är i arbetsgivarens våld. De har inga

alternativ. Den situationen har vi fått just för att vi har regeln att arbetsgivaren själv bestämmer vem man ska anställa, varifrån, när och nästan hur. Det är ett regellöst tillstånd.

Centrum för arbetsmarknadspolitisk forskning i Växjö och national-ekonom Jan Ekberg släppte en rapport för ett år sedan. Om den rapporten skrevs det en debattartikel som publicerades i DN. Jan Ekberg kommenterade den med följande sammanfattning: Effekterna av invandring som ett medel för att underlätta för välfärdssystemet och försörja en åldrande befolkning är små. En orsak är att invandringen ökar befolkningen, vilket ställer större krav på offentlig sektor.

Slutsatser som dras är att för att det ska ha någon positiv effekt på de offentliga utgifterna och möjligheten att behålla välfärden krävs det att den invandrade befolkningen har samma sysselsättningsgrad och samma genomsnittsinkomst som den befolkning som fanns innan och de som redan fanns på arbetsmarknaden och jobbade. Om man inte uppnår det över tid finns det ingen positiv effekt.

Migrationsministern vill också göra gällande att de regler som fanns före den 15 december 2008 inte räckte, att det inte fanns möjlighet för företagen att rekrytera den kompetens som man behövde. Det stämmer inte. År 2008 kom det ungefär lika många som 2009 med de nya reglerna. År 2007, på toppen av den förra högkonjunkturen, kom det betydligt fler. Vi vill ha en återgång till de gamla reglerna.

Vi är inte emot arbetskraftsinvandring när det behövs. Vi har 30 000 arbetslösa städare i det här landet, och vi har 9 procents arbetslöshet i restaurangbranschen. Vi behöver inga städare, och vi behöver inga i restaurangbranschen.

Låt mig vara tydlig så att det inte missuppfattas. Vi sverigedemokrater är för att Sverige är en del av EU:s inre marknad. Det innebär inte bara fri rörlighet för varor och tjänster utan även för arbetskraft. Svenska ungdomar kan åka till London och Madrid och arbeta. En polsk byggjobbare kan mycket väl komma till Sverige och arbeta för svenska löner och enligt svenska avtal. Det motsätter vi oss inte. Jag tycker mig ibland höra i debatten att det finns en glidning där.

Jag har fortfarande inte fått svar av migrationsministern. Jag vill gärna ha det. Anser migrationsministern att en svensk arbetare med viss utbildning och kompetens har större rätt till ett jobb på svensk arbetsmarknad än motsvarande arbetare från Indien eller Kina som söker jobbet?

Anf. 80 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Fru talman! Den här reformen och lagstiftningen är helt i linje med alliansregeringens arbetslinje. Det är det tydligaste sättet för regeringen att säga att arbetslinjen råder även inom migrationsområdet. Därför är det lite förvånande att Sverigedemokraterna säger att man inte ska arbeta. Jag tror ändå att arbete ger välfärd.

Även i en del andra förslag som Sverigedemokraterna har lagt fram ser man en hotbild mot arbetslinjen. Det kan gälla höjda tak i a-kassan eller sjukförsäkringen eller att man höjer kostnaderna för att anställa unga.

En annan sak som förvånade mig är att Sverigedemokraterna saknar en integrationspolitik eftersom arbete faktiskt är något som får människor

att snabbt bli integrerade i ett samhälle. Men, det är klart, saknar man integrationspolitik ska man ta bort möjligheten att komma till Sverige och snabbt få arbete.

Man kan ju säga att Konjunkturinstitutet eller andra säger att det inte är någon brist. Organisationen Företagarna som organiserar en stor del av de svenska småföretagarna säger däremot väldigt tydligt att det största hotet mot tillväxt just nu är brist på arbetskraft.

När det gäller frågan om myndighetsprövning vill jag göra en justering. Företagaren bestämmer alltid vem man anställer. Myndighetsprövning handlar om att företagaren har möjlighet att anställa någon som kommer från tredjeländ. Om människor som är lokalvårdare och arbetslösa bor i Malmö och ett företag behöver en lokalvårdare i Kiruna tror jag inte att företaget i Kiruna får en lokalvårdare från Malmö anställd. Det är problemet. Det är därför företagets behovsbedömning ska ligga just på företaget.

Anf. 81 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det är en intressant debatt. Den är också klarläggande på ett antal punkter.

Jag ska börja med att svara på Sven-Olof Sällströms fråga: Nej, ingen har rätt till ett jobb. Hur skulle det kunna vara en rättighet att ha rätt till ett jobb, oavsett varifrån man kommer eller vart man är på väg? Arbetsmarknaden är inte ett givet antal arbeten som ska fördelas. Det är helt avhängigt konjunkturen. Det är inte något som går att fördela här i kammaren eller genom politiska beslut.

Jag tycker att Sven-Olof Sällström också har en del frågor att svara på. Du hävdar till exempel att regelverket är utformat på ett sätt som gör människor till livegna. Låt mig peka på hur vi har skrivit lagarna och reglerna. Vi har till exempel sett till att människor som av någon anledning är missnöjda med sin arbetsgivare ska kunna lämna denne utan att för den skull bli av med sitt uppehållstillstånd. Jag har sett många konstiga påståenden i medierna de senaste dagarna om att man inte vågar anmäla dubbla kontrakt eller dåliga förhållanden av rädsla för att bli utvisad. Den vars anställning avslutas – på eget bevåg eller för att man blir friställd – ges möjlighet att stanna kvar i Sverige i tre månader för att söka nytt jobb. Den regeln gäller, som sagt, oavsett om det är arbetsgivaren eller arbetstagaren som avslutar anställningen. Den är bland annat till för att minska arbetstagarens beroendeförhållande till arbetsgivaren.

När vi pratar om Migrationsverkets roll i det här sammanhanget är det viktigt att komma ihåg att Migrationsverket genom den lagstiftning och de förordningar som är utfärdade av regeringen har fått ett tydligt uppdrag att se till att granska de ansökningar som kommer in. Migrationsverket har uppgett att om det finns omständigheter som pekar på att det inte är en riktig anställning ska verket vidta den utredning som krävs i det enskilda fallet.

Det kan till exempel röra sig om kontroll med andra myndigheter, till exempel Skatteverket eller Bolagsverket, för att ta reda på om arbetsgivaren är registrerad som arbetsgivare och uppträder därefter genom att betala skatter och avgifter. Enligt Migrationsverket kan det ibland också vara nödvändigt att göra utredningar med arbetsgivaren eller den sökande.

Svar på
interpellationer

Allt detta tyder på att vi faktiskt har ett regelverk på plats och att det inte alls är så laglöst som Sven-Olof Sällström vill göra gällande här.

Verket har också uppgett att det framför allt är i samband med förlängningar som det kan komma fram att de ursprungliga anställningsvillkoren inte uppfylls. Om det finns indikationer som då pekar på en skenanställning kan Migrationsverket kontrollera om den utbetalade lönen verkligen motsvarar den erbjudna genom att be arbetsgivaren och arbetstagaren att visa upp lönebesked, skattsedel och så vidare. Allt detta finns klart och tydligt uttryckt i förordningarna, och det är Migrationsverkets uppgift som granskande myndighet att se till att detta gäller.

Jag lyssnade på det som inledningsvis tillvitades arbetskraftsinvandringsreformen, det vill säga arbetsmiljöproblem och sexuella trakasserier. Det är obehagligt att sådant förekommer på den svenska arbetsmarknaden oavsett vem som utsätts för det. Men Sven-Olof Sällström ska inte försöka göra gällande här i kammaren att detta inte fanns på den svenska arbetsmarknaden innan tillkomsten av arbetskraftsinvandringsreformen 2008, att detta aldrig har förekommit, att detta är ett resultat av att vi har skaffat oss nya regler för arbetskraftsinvandring. Det är med förlov sagt ett ganska oseriöst argument.

Anf. 82 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Först vill jag svara på det sista migrationsministern sade. Nej, det fanns förr också, men det går inte att blunda för problemen. Du pratade om tre månader. Många kanske upplever att tre månader är för lite, och andra att det är för mycket. Tre månader kan vara en väldigt kort tid om man blir av med jobbet och ska hitta ett nytt jobb i Sverige, speciellt när vi har 705 000 arbetssökande inskrivna på Arbetsförmedlingen. Man hamnar i en beroendeställning vare sig migrationsministern vill det eller inte.

Låt mig nu gå över till kärnan av problemet. Vi har 705 000 inskrivna på Arbetsförmedlingen som vill ha ett jobb. Arbetsförmedlingens generaldirektör besökte arbetsmarknadsutskottet för ett par veckor sedan och klargjorde då att vi kommer att få brist på vissa delar av arbetsmarknaden 2012–2020. Det handlar inte om någon generell arbetskraftsbrist, men på vissa delar.

Då ställde jag frågan: Vad behöver vi göra för att låta framtidens arbetskraft, de som är arbetslösa och ungdomarna, få en chans att få de jobben? Vad krävs av oss? Hon klargjorde att vi behöver se till att fler klarar sin utbildning och går ut skolan med godkända betyg. Fler behöver välja utbildningar som ger framtida jobb. Det behövs bättre studievägledning, bättre vuxenutbildning och fler praktikplatser för att vi ska kunna ge dem som är arbetslösa i dag och de ungdomar som i framtiden riskerar att gå ut med dåliga betyg en chans att få de jobb som kommer att skapas 2012–2020, men migrationsministern och regeringen väljer i stället att ge de här jobben till någon annan. Man permanentar ett utanförskap.

Många som kommer att vara arbetslösa 2012–2020 är de som har kommit till Sverige som invandrare och som i dag befinner sig i ert utanförskap. Ge dem en chans att komma in på arbetsmarknaden! Ni har ju chansen nu. Ge dem den utbildningsinsats som krävs! Ge dem förutsättningar att få en chans till ett framtida jobb!

Anf. 83 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Tack för diskussionen! Den har varit väldigt klargörande. Sven-Olof Sällström säger att vi blundar för problemen. Nej, vem blundar för några problem? Det kan säkert upplevas som mycket besvärligt ibland att byta arbetsplats, inte bara för den som har kommit som arbetskraftsinvandrare utan också för den som befinner sig här i landet. Men tack vare vår tremånadersomställningsregel är människor inte livegna.

Jag konstaterar också att Sven-Olof Sällström säger att fler ska klara skolan med godkända betyg, att vi ska ha fler praktikplatser och så vidare. Så är det absolut. Det är helt i linje med regeringens politik, men det finns ingen som helst motsättning mellan att göra detta och att satsa på arbetskraftsinvandring som komplement just därför att det förhåller sig på det vis som jag nämnde inledningsvis, nämligen att företag som inte i detta nu hittar arbetskraft inte har möjlighet att expandera och därmed inte heller kan anställa fler människor. Detta är problemet. Arbetsmarknaden måste vara tillräckligt flexibel för att kunna expandera när det behövs, annars går man miste om fler arbetstillfällen.

Låt oss slutligen titta på de faktiska siffrorna eftersom Sven-Olof Sällström, i likhet med många andra sverigedemokrater är väldigt glada i att använda massinvandring eller massivt inflöde. Migrationsverket beviljade 14 639 arbetstillstånd till arbetstagare från tredjeländ förre året. Av dessa tillstånd gick ca 7 500 till bärplockare. Samma år anmäldes 416 406 lediga jobb till Arbetsförmedlingen och 491 000 arbetssökande fick jobb. I det perspektivet är det lite svårt att ta formuleringarna i den här interpellationen om att dessa 14 639 arbetstillstånd skulle ha inneburit att vi har trängt ut en mängd människor från den svenska arbetsmarknaden på allvar. Den här arbetskraftsinvandringen är extremt liten i jämförelse med hur många arbetslösa i Sverige som har fått jobb under motsvarande tid. Jag tycker att det är ganska bra slutord i den här debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2010/11:So1 till socialutskottet

2010/11:U2 och U3 till utrikesutskottet

2010/11:Sf3–Sf5 till socialförsäkringsutskottet

14 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2010/11:FPM27 Meddelande om olje- och gasverksamhet till havs
KOM(2010)560 till försvarsutskottet

15 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU15
Finansutskottets betänkanden 2010/11:FiU7 och FiU13
Finansutskottets utlåtande 2010/11:FiU14
Konstitutionsutskottets betänkanden 2010/11:KU4, KU2, KU3, KU5 och
KU6
Konstitutionsutskottets utlåtande 2010/11:KU12
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU13
Justitieuksottets betänkanden 2010/11:JuU2 och JuU3
Trafikutskottets utlåtande 2010/11:TU2
Trafikutskottets betänkanden 2010/11:TU3 och TU4

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 23 november

2010/11:73 Nätdroger

av *Sven-Erik Bucht* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:74 Svenska företag och folkrätten

av *Jonas Sjöstedt* (V)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 november.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 november

2010/11:91 Tomträtter

av *Annelie Enochson* (KD)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:92 Regeringens insatser för Västsahara

av *Jens Holm* (V)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:93 Ett brett förbud mot bisfenol A

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:94 Regeringen och Bonnier

av *Hans Olsson* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2010/11:95 Nationalmuseums framtid

av *Berit Högman* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2010/11:96 Skolinspektionen

av *Anders Sellström* (KD)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

Prot. 2010/11:19

23 november

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 november.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 22 november

2010/11:55 Avvisningar till Irak

av *Roger Haddad* (FP)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:62 Hanteringen av Europadomstolens ställningstagande om utvisningar till Bagdad

av *Christina Høj Larsen* (V)

till statsrådet Tobias Billström (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 november.

19 § Kammaren åtskildes kl. 19.26.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanrådets början till ajourneringen kl. 15.55 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Ledighet.....	1
3 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	1
4 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Svar på interpellation 2010/11:45 om hanteringen av datalagringsdirektivet	2
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	2
Anf. 2 JENS HOLM (V)	3
Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	4
Anf. 4 JENS HOLM (V)	5
Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V).....	6
Anf. 6 KRISTER HAMMARBERGH (M)	7
Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	7
Anf. 8 JENS HOLM (V)	8
Anf. 9 JONAS SJÖSTEDT (V).....	9
Anf. 10 KRISTER HAMMARBERGH (M).....	10
Anf. 11 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	10
7 § Svar på interpellation 2010/11:49 om åtgärder mot stegrande alkoholkonsumtion och påföljande skador	11
Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD).....	11
Anf. 13 ELIN LUNDGREN (S).....	12
Anf. 14 CHRISTER ENGELHARDT (S).....	13
Anf. 15 ANDERS W JONSSON (C)	13
Anf. 16 JENS HOLM (V)	14
Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (KD).....	15
Anf. 18 ELIN LUNDGREN (S).....	16
Anf. 19 CHRISTER ENGELHARDT (S).....	17
Anf. 20 ANDERS W JONSSON (C)	17
Anf. 21 JENS HOLM (V)	18
Anf. 22 Statsrådet MARIA LARSSON (KD).....	18
Anf. 23 ELIN LUNDGREN (S).....	19
Anf. 24 Statsrådet MARIA LARSSON (KD).....	20
8 § Svar på interpellation 2010/11:42 om Sveriges stöd till kolkraftverk i Sydafrika.....	20
Anf. 25 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	20
Anf. 26 JENS HOLM (V)	22
Anf. 27 BODIL CEBALLOS (MP)	22
Anf. 28 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	23
Anf. 29 JENS HOLM (V)	25
Anf. 30 BODIL CEBALLOS (MP)	25
Anf. 31 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	26
Anf. 32 JENS HOLM (V)	27
Anf. 33 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	27

9 § Svar på interpellation 2010/11:48 om Riksrevisionens granskning av utrikesförvaltningens biståndsverksamhet.....	28
Anf. 34 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	28
Anf. 35 BODIL CEBALLOS (MP).....	29
Anf. 36 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	30
Anf. 37 BODIL CEBALLOS (MP).....	32
Anf. 38 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	33
Anf. 39 BODIL CEBALLOS (MP).....	34
Anf. 40 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	35
10 § Svar på interpellation 2010/11:38 om konsekvenser för kvinnor med anledning av tvåårsregeln i utlänningslagen.....	35
Anf. 41 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	35
Anf. 42 AMINEH KAKABAVEH (V).....	37
Anf. 43 BODIL CEBALLOS (MP).....	37
Anf. 44 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	38
Anf. 45 AMINEH KAKABAVEH (V).....	39
Anf. 46 BODIL CEBALLOS (MP).....	40
Anf. 47 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	41
Anf. 48 AMINEH KAKABAVEH (V).....	42
Anf. 49 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	42
11 § Svar på interpellation 2010/11:50 om kristna irakiska flyktingar.....	43
Anf. 50 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	43
Anf. 51 ROBERT HALEF (KD).....	43
Anf. 52 BODIL CEBALLOS (MP).....	44
Anf. 53 ROGER HADDAD (FP).....	45
Anf. 54 ANNELIE ENOCHSON (KD).....	46
Anf. 55 YILMAZ KERIMO (S).....	47
(forts.).....	47
Ajournering.....	48
Återupptagna förhandlingar.....	48
11 § (forts.) Svar på interpellation 2010/11:50 om kristna irakiska flyktingar.....	48
Anf. 56 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	48
Anf. 57 ULF NILSSON (FP).....	49
Anf. 58 TUVE SKÅNBERG (KD).....	50
Anf. 59 ABIR AL-SAHLANI (C).....	50
Anf. 60 SHADIYE HEYDARI (S).....	51
Anf. 61 METIN ATASEVEN (M).....	52
Anf. 62 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	52
Anf. 63 ROBERT HALEF (KD).....	53
Anf. 64 BODIL CEBALLOS (MP).....	54
Anf. 65 ROGER HADDAD (FP).....	55
Anf. 66 ANNELIE ENOCHSON (KD).....	55
Anf. 67 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	56
Anf. 68 ULF NILSSON (FP).....	56
Anf. 69 ABIR AL-SAHLANI (C).....	57
Anf. 70 SHADIYE HEYDARI (S).....	57

Anf. 71 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	58
Anf. 72 ROBERT HALEF (KD).....	59
Anf. 73 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	59
12 § Svar på interpellation 2010/11:52 om regelverket för arbetskraftsinvandring och kontroll av arbetskraftsinvandringen.....	60
Anf. 74 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	60
Anf. 75 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	61
Anf. 76 MIKAEL CEDERBRATT (M).....	62
Anf. 77 ABIR AL-SAHLANI (C).....	63
Anf. 78 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	64
Anf. 79 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	65
Anf. 80 MIKAEL CEDERBRATT (M).....	66
Anf. 81 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	67
Anf. 82 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	68
Anf. 83 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	69
13 § Hänvisning av ärenden till utskott.....	69
14 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	69
15 § Förnyad bordläggning.....	70
16 § Anmälan om interpellationer.....	70
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	70
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	71
19 § Kammaren åtskildes kl. 19.26.....	71

